

Framställning till riksdagen 2022/23:RB1

Årsredovisning för Sveriges riksbank 2022

Till riksdagen

Sveriges riksbank överlämnar härmed Riksbankens årsredovisning för 2022 till riksdagen. I enlighet med 10 kap. 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) innehåller årsredovisningen en förvaltningsberättelse, en balansräkning, en resultaträkning och en bedömning av den interna styrningen och kontrollen.

I förvaltningsberättelsen redogör Riksbanken för hur banken har bedrivit penningpolitiken, främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende samt utfört övriga uppdrag under räkenskapsåret.

Direktionen föreslår

att riksdagen fastställer Riksbankens resultaträkning och balansräkning för räkenskapsåret 2022 enligt förslaget i årsredovisningen.

Stockholm den 15 februari 2023

På direktionens vägnar

ERIK THEDÉEN

/Anne Mattila Wass

Erik Thedéen, Anna Breman, Per Jansson, Martin Flodén, Henry Ohlsson och Aino Bunge har deltagit i beslutet.

Maria Ljungkvist och Henrik Gardholm har varit föredragande.

Innehållsförteckning

Till riksdagen	1
Året i korthet	4
Riksbankschefens kommentar	7
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSEN	9
Organisation och ledning	9
Verksamhet och strategi	14
Ett fast penningvärde – prisstabilitet	19
Tillgångsförvaltning	35
Ett stabilt finansiellt system	55
Säkra och effektiva betalningar	63
Bankgemensamma områden	69
Hållbarhet och miljö	69
Forskning, statistik och informationsförsörjning	70
Internationellt samarbete	72
Kommunikation	77
Verksamhetsstöd och it	78
Arbetsplatsen och medarbetarna	80
Intern styrning och kontroll samt riskhantering	81
Krishantering och beredskap	83
BALANSRÄKNING OCH RESULTATRÄKNING	86
Sammanfattning	86
Redovisningsprinciper	90
Balansräkning	95
Resultaträkning	98
Kassaflödesanalys	99
Noter	102
Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden	123
Femårsöversikt	127
BEDÖMNING AV INTERN STYRNING OCH KONTROLL	130
BILAGOR	
Riksbankens avdelningar och deras uppgifter	131
Riksbankens remissarbete	133
Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2022	134
Ordlista	135

Året i korthet

En stor del av Riksbankens arbete under året kom att handla om effekterna på makroekonomin och den finansiella stabiliteten till följd av stigande priser och räntor samt Rysslands invasion av Ukraina. Arbetet med att anpassa och utveckla betalningsmarknaden fortsatte, såväl nationellt som internationellt.

Styrräntan höjdes för att dämpa den rekordhöga inflationen

- Under 2022 prövades inflationsmålet på uppsidan för första gången sedan det började tillämpas 1995. KPIF-inflationen steg till ungefär 10 procent i slutet av året. De långsiktiga inflationsförväntningarna i Sverige låg dock endast något över 2 procent i slutet av december.
- Riksbanken lade successivt om penningpolitiken i en allt stramare riktning under året och fattade beslut om höjningar av styrräntan som successivt steg från 0 procent i februari till 2,5 procent i november. Köp av värdepapper minskade också gradvis för att helt upphöra vid utgången av 2022.

Stigande räntor påverkade Riksbankens resultat negativt

- Riksbanken redovisade 2022 en huvudsakligen orealiserad förlust om 81 miljarder kronor. Detta berodde på att stigande marknadsräntor minskade värdet på Riksbankens värdepappersportfölj och då framför allt på statsobligationer och säkerställda obligationer. Förlusten påverkade det redovisade resultatet via en så kallad nedskrivning, även om förlusten ännu inte realiserats. Riksbankens egna kapital blir därmed mycket lågt framöver.
- En svagare krona har medfört ett positivt och till stor del orealiserat resultat för guld- och valutareserven, vilket har ökat värdet på värderegleringskonot för valuta och endast delvis påverkat det redovisade resultatet.
- Riksbanken bedömer att köpen av värdepapper, framför allt under coronapandemin, stöttade den realekonomiska utvecklingen och bidrog till att främja effektiviteten och stabiliteten i det finansiella systemet. Syftet med köpen var just att stimulera ekonomin genom att hålla det allmänna ränteläget nere, hålla sysselsättningen uppe och bevara förtroendet för inflationsmålet.
- Riksbankens vinster eller förluster är ett resultat av den förda politiken som syftar till att nå målet om en låg och stabil inflation.

Hoten mot den finansiella stabiliteten ökade

- Riksbanken bedömer att hoten mot den finansiella stabiliteten i Sverige ökade under 2022 till följd av bland annat Rysslands invasionskrig i

Ukraina, stigande inflation och räntor samt en dåligt fungerande obligationsmarknad. Riksbanken bedömer att bankernas utlåning till de högt skuldsatta kommersiella fastighetsföretagen och om än indirekt, hushållens höga skuldsättning, ökade sårbarheterna.

- Riksbanken ingår i det Finansiella stabilitetsrådet med uppgift att motverka finansiella obalanser. Under året hölls två extrainsatta möten. Ett om coronapandemins och säkerhetslägets inverkan på de finansiella marknaderna och ett om likviditetsproblem i marknaden för elderivat.
- Baselkommittén presenterade under året ett förslag till gemensam och konsekvent tolkning av standarderna för hur banker ska ta hänsyn till klimatrelaterade finansiella risker. Riksbanken deltog aktivt i arbetet med förslaget.

Betalmarknaden fungerade väl

- Betalningarna i Sverige var under året överlag säkra och effektiva.
- Efterfrågan på kontanter ökade tillfälligt efter Rysslands invasion av Ukraina, dock från en mycket låg nivå.
- RIX-systemets tjänst för avveckling av omedelbara betalningar (INST) togs i drift och ett infrastrukturråd etablerades med representanter från betalmarknaden. Även arbetet med en möjlig e-krona fortsatte.
- Riksbanken fortsatte sitt samarbete med andra centralbanker för att göra utlandsbetalningar snabbare och billigare samt diskuterade vägen framåt för att göra digitala centralbankspengar tillgängliga för allmänheten.
- Riksbanken intensifierade sitt arbete med beredskap för att öka motståndskraften i betalningssystemet.

Hög beredskap, nöjda medarbetare och ny ledning

- Medarbetarundersökningar visade att trivseln är god och att chefernas ledarskap får höga betyg. Möjligheten till distansarbete infördes permanent efter en provperiod och nya etiska regler infördes i slutet av året för samtliga medarbetare.
- Riksbanken ingår sedan den 1 oktober 2022 på frivillig basis i beredskapssektorn Finansiella tjänster och samarbetar där med bland andra Finansinspektionen och Riksgäldskontoret. All tillsvidareanställd personal vid Riksbanken krigsplacerades under året. Riksbanken har sedan den 1 januari 2023 ett tydligare ansvar för att allmänheten ska kunna göra betalningar även under fredstida krissituationer och höjd beredskap.
- Riksbanken påbörjade en översyn av mål och organisation för det interna miljöarbetet.
- Mediernas rapportering om Riksbanken ökade till rekordnivåer under 2022. Allmänhetens mycket höga förtroende för Riksbanken föll tillbaka något under året i takt med höstens räntehöjningar. Förtroendet är fortfarande på höga nivåer enligt Kantar Sifos mätning.

- Riksbanksfullmäktige beslutade den 17 juni 2022 att utse Erik Thedéen till riksbankschef från och med den 1 januari 2023 för en mandatperiod om sex år. Den 2 september 2022 utsåg riksbanksfullmäktige Aino Bunge till ny direktionsledamot från och med den 1 december 2022 för en mandatperiod om sex år.

Ny riksbankslag

- Den 23 november 2022 fattade riksdagen beslut om en ny riksbankslag. Lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank trädde i kraft den 1 januari 2023. Riksbanken har under 2022 arbetat med att förbereda verksamheten inför den nya lagen.
- Riksbankens mål, att uppnå en låg och stabil inflation, ligger fast och den flexibla inflationsmålpolitiken lagfästs. Riksbanken ska också fortsätta att bidra till att det finansiella systemet är stabilt och effektivt.
- Den största förändringen är att Riksbanken får ett utökat ansvar för beredskapsfrågor och kontanthantering.
- En annan viktig förändring är att granskningen av Riksbanken förstärks ytterligare, med fokus på regelefterlevnad, måluppfyllelse och effektivitet.
- Den nya lagen innehåller också bestämmelser om storleken på Riksbankens eget kapital.

Riksbankschefens kommentar

Jag är mycket stolt och hedrad över att tillträda som riksbankschef. Riksbanken har anor sedan 1668, ständigt med uppdraget att hålla penningvärdet stabilt. Detta är vår del i arbetet med att ge Sverige en stark och säker ekonomi och ett viktigt uppdrag för mig och mina kollegor i direktionen att förvalta väl.

Sedan 1999 ska vi enligt lag utföra vårt uppdrag oberoende av den politiska makten. Oberoendet ställer höga krav på att vårt arbete ska kunna granskas. Riksbanken har sedan inflationsmålet infördes strävat efter att kommunicera öppet och tydligt om vad vi gör och räknas i dag som en av världens mest transparenta centralbanker. Inflationsmålet på 2 procent är sedan lång tid tillbaka väl förankrat i samhället och Riksbanken åtnjuter ett högt förtroende hos allmänheten.

Det här är särskilt viktigt när omvärldsläget är skakigt och när händelser utanför Sveriges gränser leder till snabba och stora förändringar i förutsättningarna för ekonomin. De senaste årens pandemi och den ryska invasionen av Ukraina den 24 februari 2022 är händelser som har haft stor påverkan på världsekonomin, och därmed också på den svenska ekonomin. De har krävt ett resolut agerande från Riksbankens sida för att försvara inflationsmålet och hantera störningar i det finansiella systemet. Inflationen är nu betydligt högre än Riksbankens mål men det råder inget tvivel om att direktionen kommer att göra vad som krävs för att inom rimligt tidsperspektiv nå målet igen.

Från och med årsskiftet arbetar Riksbanken under en ny lag. Lagen innebär att Riksbanken får ett större ansvar framför allt när det gäller beredskap och kontanthantering, men den innebär också vissa förändringar i Riksbankens policyuppdrag. Riksbanken har under 2022 arbetat med att förbereda inför den nya lagen.

De värdepappersköp som Riksbanken och många andra centralbanker har gjort för att säkerställa kreditförsörjningen, upprätthålla förtroendet för inflationsmålet och bidra till en trygg samhällsekonomisk utveckling har också inneburit att Riksbanken har tagit på sig finansiella risker. I ett läge med krig i vårt närområde, med stigande inflation och räntor som följd, innebär det att Riksbanken redovisar en förlust under 2022 och att det egna kapitalet blir lågt framöver. Men Riksbankens uppdrag är inte att tjäna pengar. Tillgångsköpen har bidragit till att upprätthålla förtroendet för inflationsmålet och har stöttat den realekonomiska utvecklingen. Storleken av denna samhällsekonomiska vinst är svår att exakt beräkna. Den nya riksbankslagens bestämmelser för kapitalet, som gäller först från räkenskapsåret 2023, innebär bland annat att Riksbanken ska göra en framställning till riksdagen om att återställa det egna kapitalet om detta blir för lågt. En sådan framställning bör baseras på en bred bedömning av Riksbankens finansiella ställning och intjäningsförmåga vid det aktuella tillfället. Arbetet med denna analys blir en viktig fråga för Riksbanken framöver.

Min ambition är också att fortsätta med ett aktivt utvecklingsarbete inom bankens alla områden, där vi både anpassar oss till strukturförändringar och nyttjar de möjligheter som digitaliseringen ger. De senaste åren visar också att vi behöver ha beredskap att hantera det oväntade. Att ha förmåga att snabbt ställa om, både i tanken och genom omprioriteringar, ser jag som en nyckelfaktor för att klara vårt uppdrag i en osäker omvärld. Det är också viktigt för att få en bra och hållbar arbetsmiljö för personalen med en rimlig arbetsbelastning över tid.

Det är med glädje som jag tar mig an uppdraget att leda Riksbanken. Jag ser fram emot att arbeta tillsammans med mina kollegor i direktionen och bankens alla kompetenta medarbetare i en utmanande tid. Jag vill slutligen tacka avgående riksbankschef Stefan Ingves för att ha lett Riksbanken under 17 år med stort engagemang och framgång.

ERIK THEDÉEN

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSEN

Organisation och ledning

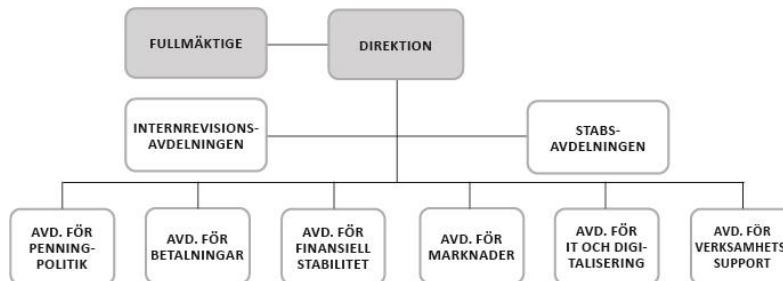
Sveriges riksbank är en myndighet under riksdagen. Riksdagen utser de elva ledamöterna i riksbanksfullmäktige. Riksbanksfullmäktige utser i sin tur de sex ledamöterna i Riksbankens direktion medan direktionen ansvarar för bankens verksamhet.

Organisationsstruktur

Riksbanken var under 2022 organiserad i åtta avdelningar (se figur 1 och bilaga 1). Riksbankens ledningsgrupp bestod från och med den 1 juli 2022 av cheferna för samtliga avdelningar utom internrevisionsavdelningen samt av kommunikationschefen och chefsjuristen. Chefen för internrevisionsavdelningen och riskchefen får närvara vid ledningsgruppens formella sammanträden i den mån de anser att det behövs. Chefen för stabsavdelningen är ledningsgruppens ordförande.

Verksamheten omorganiserades i vissa delar under året, bland annat för att förbättra samordningen av riksbanksgemensamma frågor och beredskapsfrågor.

Figur 1 Riksbankens organisation

Riksbanksfullmäktige

Riksbanksfullmäktige består av elva ledamöter och lika många suppleanter. Ledamöter och suppleanter utses av riksdagen efter allmänna val för en mandatperiod på fyra år. Nuvarande fullmäktige utsågs efter valet 2022. Fullmäktige väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

Fullmäktige hade under perioden den 1 januari till och med den 10 oktober 2022 följande sammansättning: Susanne Eberstein (ordförande), Michael Lundholm (vice ordförande), Hans Hoff, Hans Birger Ekström, Bo Broman,

Marie Granlund, Peter Helander, Ali Esbati (till och med den 4 februari), Mia Sydow Mölleby (från och med den 6 maj), Chris Heister, Mikael Eskil- andersson och Caroline Helmersson Olsson. Suppleanter under samma period var Agneta Gille, Jonas Jacobsson Gjörtler, Thomas Strand, Malin Löfsjögård, Josef Fransson, Mathias Tegnér, Roger Tiefensee, ClasGöran Carlsson, Maria Plass, Sammy Almedal och Agneta Börjesson.

Efter valet i september 2022 utsågs en ny sammansättning av fullmäktiges ledamöter från och med den 11 oktober: Bo Broman (ordförande), Tomas Ene-roth (vice ordförande, från och med den 18 oktober), Susanne Ackum, Martin Kinnunen, Annelie Karlsson, Hans Birger Ekström, Hans Hoff, Mattias Karls-son, Jonas Jacobsson Gjörtler, Emma Lennartsson och Mats Odell. Till sup-pleanter utsågs Andrea Kronvall, Mathias Tegnér, Malin Löfsjögård, Linda Lindberg, Ulla Andersson, Maria Plass, Peter Helander, Erik Kristow, Kata-rina Brännström, Rasmus Ling och Hanna Clivemo (från och med den 12 de-cember).

Riksbanksfullmäktiges uppgifter

Fullmäktige utser ledamöterna i Riksbankens direktion och beslutar om deras löne- och anställningsvillkor. Fullmäktige beslutar vidare om utformningen av sedlar och mynt.

Fullmäktige har även en kontrollerande funktion och ska följa och granska direktionens arbete samt lämna förslag på hur Riksbankens resultat ska dispo-neras.

Fullmäktiges ordförande och vice ordförande får närvara vid och yttra sig under direktionens sammanträden, men de har inte förslags- eller rösträtt.

Direktionen och fullmäktige samråder med varandra om sina framställ-ningar till riksdagen och regeringen inom sitt respektive ansvarsområde och likaså när det gäller förslag till riksdagen och regeringen som avser ändringar i författningar eller andra åtgärder från statens sida. Fullmäktige lämnar dess-utom remissyttranden inom sitt verksamhetsområde.

Riksbankens direktion

Riksbankens direktion består av sex ledamöter med mandatperioder på fem eller sex år. Fullmäktige utser en ordförande i direktionen som samtidigt ska vara chef för Riksbanken och minst en vice ordförande som samtidigt ska vara förste vice riksbankschef.

Direktionens uppgifter

Direktionen har ett gemensamt ansvar för verksamhetens inriktning, utveck-ling och effektivitet. Direktionen fattar även beslut om Riksbankens organisation. Vidare fattar direktionen beslut om penning- och valutapolitiken, betydelsefulla frågor inom området finansiell stabilitet, betalningsfrågor och

Riksbankens tillgångsförvaltning. Direktionen beslutar också om strategiska mål, verksamhetsplan och budget. Riksbankschefen har i uppdrag att följa upp verksamheten mot fastställda planer och mot den beslutade budgeten. Riksbankschefen är också chef för avdelningscheferna.

Direktionen fattar beslut kollektivt vid sina sammanträden. Under 2022 höll direktionen totalt 23 sammanträden (varav 5 penningpolitiska möten). Därutöver har direktionen fattat 15 beslut per capsulam.

Direktionen ska minst två gånger om året lämna en skriftlig redogörelse för penningpolitiken till riksdagens finansutskott. Under 2022 deltog direktionsledamöter i riksdagen vid två öppna utfrågningar om penningpolitiken, en öppen utfrågning om finansiell stabilitet och en öppen utfrågning om Riksbankens rapport till riksdagen: Redogörelse för penningpolitiken 2021.

Direktionens ledamöter

Under 2022 bestod direktionen av följande ledamöter:

Stefan Ingves

Stefan Ingves var riksbankschef och ordförande i direktionen fram till den 31 december 2022. Han tillträdde posten den 1 januari 2006. Sedan dess har han fått sitt mandat förlängt två gånger av fullmäktige, senast i september 2017 med ytterligare fem år fram till och med den 31 december 2022.

Stefan Ingves var medlem i Europeiska centralbankens (ECB) allmänna råd och förste vice ordförande i Europeiska systemrisknämnden (ESRB). Sedan 2006 var han styrelseledamot i Bank for International Settlements (BIS) där han i november 2021 valdes till vice ordförande för BIS. Han var sedan 2007 ordförande i BIS Banking and Risk Management Committee (BRC) och vidare Sveriges representant i Internationella valutafondens (IMF) guvernörsstyrelse, ledamot i det nordisk-baltiska makrotillsynsforumet (Nordic Baltic Macroprudential Forum, NBMF) och medlem i Finansiella stabilitetsrådet.

Cecilia Skingsley

Cecilia Skingsley var förste vice riksbankschef fram till den 6 juni 2022. Hon tillträdde tjänsten den 8 november 2019 efter ett förlängt mandat som vice riksbankschef från maj 2013. Cecilia Skingsley var Riksbankens representant i Committee on Payments and Market Infrastructures (CPMI). Hon var även riksbankschefens ställföreträdare i ECB:s allmänna råd samt ledamot i ESRB:s styrelse och ledamot i dess rådgivande tekniska kommitté (ATC). Inom ramen för G20:s agenda för förbättrade gränsöverskridande betalningar ledde hon arbetsgruppen inom områdena interoperabla plattformar, stablecoins och digitala centralbanksvalutor. Vidare var Cecilia Skingsley ordförande i Betalningsrådet och Kontantheringsrådet samt medlem i Finansiella stabilitetsrådet.

Anna Breman

Anna Breman är sedan den 2 september 2022 förste vice riksbankschef. Hon tillträdde sin post som vice riksbankschef den 1 december 2019 för en mandatperiod på sex år som löper till och med den 30 november 2025. Hon representerar Riksbanken i Nordisk-baltiska monetära och finansiella kommittén (NBMFC) som dess ordförande. Hon är även Riksbankens representant inom IMF-samarbetet mellan Sverige, Nederländerna, Belgien och Schweiz (G4). Vidare är Anna Breman Riksbankens representant i The Network for Greening the Financial System (NGFS) och ställföreträdare i Internationella monetära och finansiella kommittén (IMFCdeputies) samt ansvarar för Riksbankens tekniska assistans (TA). Hon har även tagit över rollen efter Cecilia Skingsley som riksbankschefens ställföreträdare i ECB:s allmänna råd och som ledamot i ESRB:s styrelse.

Per Jansson

Per Jansson är vice riksbankschef. Han tillträdde posten den 1 januari 2012. Sedan dess har han fått sitt mandat förlängt två gånger av fullmäktige, senast i augusti 2021 med ytterligare sex år som löper fram till och med den 31 december 2027. Han representerar Riksbanken i EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFK) och Committee on the Global Financial System (CGFS) inom BIS. Vidare är Per Jansson riksbankschefens ställföreträdare i BIS styrelse.

Martin Flodén

Martin Flodén är vice riksbankschef. Han tillträdde posten den 22 maj 2013 för en mandatperiod på fem år. Under 2018 fick han ett förlängt mandat med ytterligare sex år som löper fram till och med den 21 maj 2024. Han representerar Riksbanken i OECD:s kommitté Working Party 3 (WP3), Baselkommittén (BCBS), Financial Stability Board (FSB), Regional Consultative Group for Europe (RCG-E) och Bellagiogruppen. Vidare är Martin Flodén ordförande i Riksbankens infrastrukturråd för betalningar och värdepapper.

Henry Ohlsson

Henry Ohlsson är vice riksbankschef. Han tillträdde posten den 12 januari 2015 för en mandatperiod på sex år och fick under 2020 ett förlängt mandat med ytterligare fem år som löper till och med den 11 januari 2026. Han representerar Riksbanken i ECB:s International Relations Committee (IRC) och i FSB:s Regional Consultative Group for Europe (RCG-E) och sedan 2019 är han en av två ordförande för FSB RCG-E.

Aino Bunge

Aino Bunge är vice riksbankschef. Hon tillträdde posten den 1 december 2022 för en mandatperiod på sex år som löper fram till och med den 30 november 2028. Aino Bunge är Riksbankens representant i Committee on Payments and Market Infrastructure (CPMI) och ledamot i ESRB:s rådgivande tekniska kommitté (ATC).

Direktionens siduppdrag

Om en direktionensledamot vill ta ett siduppdrag vid sidan om anställningen vid Riksbanken ska detta godkännas av fullmäktige och prövas vartannat år. Stefan Ingves är invald som ledamot i Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (Iva). Uppdraget är vilande. Han är även styrelseordförande i Toronto Centre som främjar finansiell stabilitet genom att anordna kurser för tillsynsmyndigheter och centralbanker i tillväxtmarknads- och låginkomstländer. Martin Flodén är research fellow vid Centre for Economic Policy Research och ingick under 2022 även i en referensgrupp för ett projekt inom Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO). Henry Ohlsson är ledamot i Nordiska skattevetenskapliga forskningsrådet och Skatteakademien. Därutöver är han affilierad till Uppsala Center for Fiscal Studies och Uppsala Center for Labour Studies. Anna Breman är ledamot av Advisory Board, ett rådgivande organ i Swedish House of Finance.

Verksamhet och strategi

Riksbanken moderniserar och utvecklar kontinuerligt sin verksamhet för att bidra till en stark och säker ekonomi i Sverige. Visionen är att vara en nytänkande centralbank med hög beredskap. Arbetet under 2022 omfattade bland annat förberedelser i verksamheten inför den nya riksbankslagen, lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank, som trädde i kraft den 1 januari 2023. Riksbankens bedömning är att verksamheten bedrevs på ett stabilt sätt i enlighet med en ambitiös färdplan trots en snabbt föränderlig omvärld.

Riksbankens uppdrag, uppgifter och roll

Riksbanken är Sveriges centralbank och en myndighet under riksdagen. Riksbanken ansvarar för penningpolitiken och ska därmed upprätthålla ett fast penningvärde samt främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Årsredovisningen för 2022 utgår från uppdraget i då gällande riksbankslag, lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken upprätthålla ett fast penningvärde, vilket innebär att inflationen ska vara låg och stabil. Riksbanken har preciserat ett mål för inflationen som säger att den årliga förändringen i konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) ska vara 2 procent.

Riksbankens penningpolitik inriktas på att uppfylla inflationsmålet och samtidigt stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken, vars syfte är att uppnå en hållbar tillväxt och hög sysselsättning. Inflationsmålet är dock överordnat.

För att påverka inflationen och den ekonomiska utvecklingen beslutar Riksbanken om nivån på styrräntan. Riksbanken kan även påverka räntorna på andra sätt, till exempel genom att köpa olika värdepapper.

Ett säkert och effektivt betalningsväsende – finansiell stabilitet

Riksbanken ska enligt riksbankslagen främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Det gör Riksbanken genom att på olika sätt bidra till stabiliteten i det finansiella systemet och genom att se till att det går att göra betalningar på ett säkert och effektivt sätt. Riksbanken får enligt riksbankslagen tillhandahålla ett centralt betalningssystem som banker och andra aktörer kan använda för att göra betalningar. Riksbankens kapacitet att agera ”bankernas bank” är en förutsättning både för att uppfylla målet om prisstabilitet och för att främja finansiell stabilitet.

Riksbanken kan bidra till att hantera en finansiell kris genom penningpolitiska åtgärder, genom att tillföra extra likviditet till det finansiella systemet, genom stöd till en enskild bank i form av utlåning mot säkerhet, genom att kommunicera Riksbankens bedömningar och genom samarbete med andra myndigheter och organisationer i Sverige och i utlandet.

Säker och effektiv kontantförsörjning

Riksbanken har ensamrätt att ge ut sedlar och mynt i Sverige och att ansvara för kontantförsörjningen. Målen är att säkerställa att sedlar och mynt är av hög kvalitet, att Riksbankens kontantförsörjning är säker och effektiv samt att förtroendet för sedlar och mynt och kontantförsörjningen är högt bland allmänheten och de företag som hanterar kontanter.

Säkra och effektiva finansiella överföringar

Riksbanken äger och driver det centrala betalningssystemet RIX, i vilket marknadsaktörer gör finansiella överföringar utan kredit- eller likviditetsrisker. Riksbanken genomför själv penningpolitiska transaktioner genom RIX.

RIX har en avgörande betydelse för det penningpolitiska styrsystemet och för att det svenska finansiella systemet ska fungera väl. Av det skälet har Riksbanken satt höga mål för dess tillgänglighet och funktion. I maj 2022 lanserade Riksbanken en ny avvecklingstjänst, RIX-INST, som fungerar hela dygnet.

Förebyggande arbete och krishantering

Riksbanken analyserar löpande utvecklingen i det finansiella systemet och i ekonomin i övrigt. Analysen fokuserar främst på de stora bankerna i Sverige (SEB, Swedbank, Handelsbanken, Nordea och Danske Bank) samt de marknader och den infrastruktur som är viktiga för det svenska finansiella systemet.

Riksbanken ger rekommendationer dels till banker och andra aktörer på de finansiella marknaderna, dels till lagstiftaren och andra myndigheter med målet att upplysa om risker och lämpliga åtgärder för att minska dessa. Riksbanken påverkar också utformningen av lagar och regler för tillsyn och krishantering bland annat genom att aktivt delta i arbetet i internationella organisationer.

Flera myndigheter i Sverige ansvarar för att främja finansiell stabilitet. Om en finansiell kris inträffar, delar Riksbanken, Finansinspektionen, Finansdepartementet och Riksgälden ansvaret för att hantera krisen på ett sätt som minimerar de samhällsekonomiska kostnaderna.

Riksbankens självständiga ställning

Riksbankens direktion fattar de penningpolitiska besluten utan att söka eller ta instruktioner från någon annan. Genom att delegera uppgiften att upprätthålla ett stabilt penningvärde till Riksbanken har riksdagen gett penningpolitiken ett långsiktigt perspektiv och skapat förutsättningar för att inflationsmålet ska uppfattas som trovärdigt.

Den självständiga ställningen tar sig också uttryck i Riksbankens finansiella oberoende som säkras bland annat genom att Riksbanken har ett tillräckligt stort eget kapital och har rätt att förvalta finansiella tillgångar. Syftet med tillgångsförvaltningen är att säkerställa att banken kan uppfylla sitt lagstadgade mål och utföra sina uppdrag, exempelvis att genomföra penningpolitiken, ha beredskap att intervensera på valutamarknaden och kunna ge tillfälligt likviditetsstöd till banker. Tillgångarna måste därför vara sammansatta så att Riksbanken alltid har beredskap och förmåga att utföra uppdragen.

Riksbankens självständiga ställning ställer samtidigt stora krav på kommunikation och insyn i Riksbankens verksamhet så att den kan granskas och utvärderas av allmänheten och riksdagen. Riksbanken lägger stor vikt vid att vara öppen och tydlig i sin verksamhet. En bred krets av utomstående ska kunna förstå vad Riksbanken gör och varför. Genom att Riksbanken är öppen och tydlig med vad som ligger till grund för de penningpolitiska besluten ökar trovärdigheten för inflationsmålet. Öppenhet skapar dessutom förtroende för hur Riksbanken bedömer och hanterar förhållanden på de finansiella marknaderna. Att Riksbanken redogör för sina bedömningar bidrar också till att marknadsaktörerna kan bilda sig en egen uppfattning om den ekonomiska utvecklingen och riskerna i det finansiella systemet.

På Riksbankens webbplats publiceras löpande ränteprognoser, pressmeddelanden, tal och artiklar, direktionens och fullmäktiges protokoll samt rapporter om Riksbankens verksamhet och analysarbete.

Översyn av riksbankslagen

Riksdagen fattade den 23 november 2022 beslut om en ny riksbankslag, lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank, samt revideringar av regeringsformen och riksdagsordningen. Förändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

I den nya riksbankslagen preciseras mål, uppgifter och befogenheter för Riksbankens olika verksamhetsområden. Även om lagen är ny, är Riksbankens huvuduppgifter i grunden desamma. Riksbanken ska upprätthålla en varaktigt låg och stabil inflation och bidra till ett stabilt och effektivt finansiellt system. Det tydliggörs att Riksbanken inom ramen för penningpolitiken ska ta realekonomiska hänsyn, vilket innebär att den flexibla inflationsmålspolitiken fastställs i lag.

På några områden får dock Riksbanken ett utökat ansvar. En större förändring är att Riksbankens ansvar för beredskapsfrågor utökas, främst genom att Riksbanken ska se till att allmänheten kan göra betalningar under fredstida krissituationer och höjd beredskap. En annan förändring är att Riksbanken får ett mer omfattande ansvar för kontanthantering, framför allt genom krav på att Riksbanken ska driva fem sedeldepåer från 2026. Lagen innehåller också nya bestämmelser om Riksbankens finansiella oberoende. Vidare kommer granskningen av Riksbanken att förstärkas, och det blir tydligt att finansutskottet ska följa upp och utvärdera Riksbankens hela verksamhet.

Riksbanken har förberett sig för den nya lagen genom att analysera vilka förändringar av verksamheten som behöver göras från och med årsskiftet, förbereda sig för dessa samt genom vissa organisatoriska förändringar. Riksbanken har också sett över bankens styrdokument och förberett förändringar av rutiner och processer.

Riksbankens vision och strategiska prioriteringar

Riksbankens mål och uppdrag framgår av riksbankslagen, lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Riksbankens arbete styrdes under 2022 av en arbetsordning, en instruktion, en strategisk plan, en årlig verksamhetsplan samt interna regelverk i form av policyer, regler och rutinbeskrivningar.

I december 2018 beslutade direktionen om en strategisk plan för åren 2019–2022. Eftersom den strategiska planen fortfarande ansågs relevant på ett par års sikt beslutade direktionen under 2021 att förlänga den strategiska planen med ett år, till att gälla till och med 2023.

Figur 2 Riksbankens målbild 2019–2023

Planen utgår från tre övergripande mål och uppdrag för verksamheten:

- prisstabilitet
- säkra och effektiva betalningar
- ett stabilt finansiellt system.

För att klara av att nå målen även när förutsättningarna för arbetet förändras behöver Riksbanken vara en nytänkande centralbank med hög beredskap.

Den strategiska planen innehåller fem prioriterade utvecklingsområden som den årliga verksamhetsplaneringen utgår från: En betalmarknad för framtiden, Kommunikation i nya former, Uppdaterad omvärldsanalys, Stärkt beredskap och Utvecklande arbetsplats. Inom vart och ett av dessa utvecklingsområden moderniserar och utvecklar Riksbanken verksamheten för att kunna

fortsätta att bidra till en stark och säker ekonomi i Sverige. Kontanternas roll som betalningsmedel behöver stärkas och deras roll i en digital omvärld analyseras. Penningpolitikens verktyg behöver analyseras. Krisberedskapen överlag kräver alltmer uppmärksamhet samt resurser. Nya digitala arbets- och kommunikationsformer är nödvändiga.

Riksbankens mål för den löpande verksamheten följs upp med hjälp av indikatorer. Efter varje tertial får direktionen uppföljningsrapporter som sammanfattar statusen för den löpande verksamheten, utvecklingsarbetet, budgeten och de operativa och finansiella riskerna. I samband med uppföljningen diskuteras om resultatet motiverar nya åtgärder eller omprioriteringar.

Den strategiska planen är en ambitiös färdplan. Under året gjordes löpande omprioriteringar för att möta utmaningar till följd av olika förändringar i vår omvärld.

Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Efter många år med låg och stabil inflation steg konsumentpriserna snabbt under 2022. Inflationen nådde de högsta nivåerna på över 30 år. Uppgången berodde till stor del på kvardröjande produktions- och transportproblem efter pandemin och på kriget i Ukraina med efterföljande energikris i Europa. En stark efterfrågan i både Sverige och omvärlden bidrog också till att inflationen steg. Prisökningarna spred sig successivt under året till många olika kategorier av varor och tjänster. Det medförde att penningpolitiken lades om för att hindra inflationen från att bita sig fast i pris- och lönebildningen. Inflationsmålet prövades för första gången på uppsidan sedan det infördes och Riksbanken bedömde att den förda penningpolitiken skulle återföra inflationen till målet inom rimlig tid.

Den ekonomiska utvecklingen och den penningpolitiska diskussionen under 2022

Den ekonomiska aktiviteten var hög under större delen av 2022, trots att Rysslands invasion av Ukraina ökade den geopolitiska och ekonomiska osäkerheten och skapade stora problem på den europeiska energimarknaden. Vid årets början hade BNP återhämtat sig från det kraftiga fallet under pandemins inledning och de globala tillväxtutsikterna var fortfarande ljusa. Efterfrågan var stark och bidrog till en stigande sysselsättning och ett allt högre resursutnyttjande. Inflationen steg snabbt under året och nådde historiskt höga nivåer i såväl Sverige som omvärlden. Att konsumentpriserna kunde stiga så mycket berodde inte bara på utbudstörningar i omvärlden, utan också på att den goda efterfrågan gjorde det möjligt för företagen att föra över sina kostnader till konsumentpriserna. Kombinationen av kraftiga internationella kostnadsökningar, höga energipriser som efterhand spred sig till andra varor och tjänster och en stark svensk konjunktur medförde att KPIF-inflationen steg till ungefär 10 procent i slutet av året (se diagram 1).

Den penningpolitiska diskussionen under året dominerades helt av frågan om hur den höga inflationen skulle stävjas och inflationen inom rimlig tid återförs till 2 procent. Bland de frågor som diskuterades specifikt fanns de ekonomiska konsekvenserna av kriget i Ukraina, inflationsuppgångens utbredning och drivkrafter samt hur den penningpolitiska transmissionen fungerar i en miljö där hushållen är högt skuldsatta. Under 2022 höjdes styrräntan sammantaget med 2,5 procentenheter till 2,50 procent (se diagram 8). Samtidigt trappades värdepappersköpen ned så att innehavet började minska (se diagram 9).

Inflationen steg till de högsta nivåerna på över 30 år

Inledningen av 2022 präglades av den starka återhämtningen efter pandemin. Tillväxtutsikterna var goda i både Sverige och omvärlden. Efterfrågan på arbetskraft var hög och arbetslösheten sjönk. Inflationen hade visserligen stigit på de flesta håll i världen, men en stor del av uppgången förklarades av att energipriserna stigit snabbt och att priserna på viktiga insatsvaror och transporter fortfarande var höga till följd av störningar i globala produktions- och leveranskedjor (se diagram 2). Det fanns dock skillnader mellan länderna. I till exempel USA och Storbritannien hade även den underliggande inflationen stigit till relativt höga nivåer, medan den fortfarande var nära 2 procent i Sverige och euroområdet (se diagram 1).

I den **penningpolitiska rapporten i februari** konstaterades att världsekonomin till stor del återhämtat det kraftiga BNP-fallet under inledningen av coronapandemin, och de globala tillväxtutsikterna var goda. Riksbanken bedömde att aktiviteten i svensk ekonomi skulle fortsätta öka, om än i långsammare takt. Inflationen i Sverige förklarades helt av de snabba prisökningarna på el och drivmedel. Priserna bedömdes dock inte fortsätta öka och det syntes ännu inga tecken på att prisökningar letat sig in i andra delar av ekonomin. Inflationen väntades därför falla tillbaka. För att inflationen skulle vara nära målet på lite sikt bedömdes penningpolitiken behöva ge ett fortsatt stöd.

Vid det **penningpolitiska mötet i februari** beslutade därför direktionen att behålla styrräntan på noll procent. Prognosen innebar att styrräntan skulle höjas under andra halvåret 2024. Det innebar en något tidigare höjning än vad Riksbanken bedömde i november 2021 (se diagram 8).

Direktionen beslutade också om att under andra kvartalet 2022 köpa obligationer för 37 miljarder kronor för att kompensera för förfall i innehavet av värdepapper. Prognosen var som tidigare att innehavet skulle vara ungefär oförändrat under 2022 och gradvis minska därefter. Vice riksbankscheferna Anna Breman, Martin Flodén och Henry Ohlsson reserverade sig mot beslutet och prognosen för värdepappersköpen.

Stämmingsläget i ekonomin vände nedåt när Ryssland inledde sitt invasionskrig mot Ukraina i slutet av februari och tillväxtutsikterna försämrades. Efter mötet i februari stod det klart att det skulle behövas en kraftig omläggning av penningpolitiken i april, vilket gjorde prognoserna från februari överspelade. Förändringen var påtaglig och kommunicerades i olika tal av direktionens ledamöter. Under våren och sommaren ökade priserna på energi och livsmedel ytterligare på grund av osäkerhet om och störningar i gasexporten från Ryssland till EU samt livsmedelsexporten från Ukraina. I USA och Storbritannien, där den underliggande inflationen stigit under en tid, inledde centralbankerna åtstramningen av penningpolitiken tidigare än i euroområdet och i Sverige (se diagram 3).

I den **penningpolitiska rapporten i april** konstaterade Riksbanken att de ekonomiska konsekvenserna av Rysslands invasion av Ukraina orsakade nya störningar i de globala värdekedjorna, förvärrade leveransproblem och ökade osäkerheten om tillgången på flera viktiga råvaror. Högre priser på energi och

livsmedel pressade upp inflationen ytterligare i ett läge då prisökningstakten i flera länder redan var hög. Sedan det penningpolitiska beslutet i februari hade inflationen även bortsett från energipriserna blivit väsentligt högre än väntat och utfallen pekade på att uppgången nu var bred. Samtidigt var svensk ekonomi fortfarande stark, och såväl arbetskraftsdeltagandet som sysselsättningsgraden hade stigit till historiskt höga nivåer och bristen på arbetskraft var stor.

Vid det **penningpolitiska mötet i april** bedömde direktionen därför att det var nödvändigt att lägga om penningpolitiken i en betydligt mindre expansiv riktning, för att hindra inflationen från att bita sig fast i pris- och lönebildningen. Direktionen beslutade att höja styrräntan från noll till 0,25 procent. Prognosen var att räntan därefter skulle höjas gradvis framöver och ligga något under 2 procent om tre år. Detta innebar en mycket stor förändring i förhållande till bedömningen i februari (se diagram 8). Direktionen beslutade också att sänka takten i Riksbankens köp av värdepapper under andra halvåret 2022 för att minska innehavet och att Riksbanken skulle sluta köpa statsskuldväxlar från och med den 28 april 2022 (se diagram 9). Under våren steg även den underliggande inflationen i Sverige, och det fanns tydliga indikationer på att prisökningarna breddades alltmer i ekonomin.

I den **penningpolitiska rapporten i juni** noterade Riksbanken att prisökningarna i Sverige, liksom i omvärlden, nu hade spridit sig alltmer. Såväl varusom livsmedels- och tjänstepriser hade stigit avsevärt mer än väntat sedan början av året. Företagens kostnader ökade snabbt och den starka efterfrågan gjorde att de kunde föra över kostnadsökningarna till konsumentpriserna. Rysslands invasion av Ukraina, som orsakar enormt mänskligt lidande och driver miljontals människor på flykt, medförde också en energikris i Europa eftersom gasexporten från Ryssland till EU minskade. Energipriserna steg därför ytterligare. Trots att tillväxtutsikter försämrades och osäkerheten ökade, var konjunkturen och arbetsmarknaden påfallande stark i många länder. I vissa länder, i synnerhet USA och Storbritannien, fanns tecken på att löneförväntningarna och de faktiska löneökningarna börjat stiga. Svenska företag mötte hög efterfrågan. I Riksbankens företagsundersökning vittnade företagen om en stark konjunktur och planerade nyanställningar på rekordhöga nivåer. I Sverige ökade sysselsättningen snabbt under det första kvartalet och arbetslösheten minskade tydligt. Sysselsättningen väntades fortsätta att stiga i relativt snabb takt på kort sikt och arbetslösheten väntades minska ytterligare något.

Vid det **penningpolitiska mötet i juni** konstaterade direktionen att inflationen fortsatt att stiga snabbt och att prisökningarna började sprida sig alltmer i ekonomin. Direktionen beslutade därför att höja styrräntan från 0,25 till 0,75 procent, för att se till att inflationen skulle återgå till målet och motverka att den höga inflationen skulle bita sig fast i pris- och lönebildningen (se diagram 8). Även prognosen för styrräntan justerades upp. Direktionen beslutade även att Riksbankens innehav av värdepapper skulle minska snabbare under andra halvåret än vad som beslutades i april. Därtill beslutades att Riksbanken från och med den 1 september 2022 endast skulle köpa företagsobligationer utgivna

av företag som redovisar sina årliga direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 1 och scope 2) i enlighet med rekommendationer från Task Force for Climate-Related Financial Disclosures.

Under sommaren och hösten 2022 spred sig prisökningarna alltmer i ekonomin, och såväl varu- och livsmedelspriserna som tjänstepriserna steg avsevärt mer än väntat. I den **penningpolitiska rapporten i september** konstaterade Riksbanken att inflationen hade stigit snabbt och var hög i både Sverige och omvärlden och att flera faktorer kopplade till pandemin och Rysslands krig i Ukraina bidrog till denna utveckling. Inte minst el- och gaspriserna steg till mycket höga nivåer i Europa. Trots att de stora prisökningarna inneburit lägre köpkraft konsumerade svenska hushåll i snabb takt under andra kvartalet. Det berodde troligen på en uppdämd vilja att konsumera och leva mer som tidigare efter två år av pandemi och restriktioner. Detta återspeglades i en stark BNP-tillväxt som alltså framför allt drevs av hushållens konsumtion, men även av näringslivets investeringar. Tillväxten i sysselsättningen var också stark.

Vid det **penningpolitiska mötet i september** bedömde direktionen att penningpolitiken behövde stramas åt ännu mer för att föra inflationen tillbaka till målet. Direktionen beslutade därför att höja styrräntan med 1 procentenhet till 1,75 procent. Prognosen för styrräntan innebar att den skulle fortsätta höjas det kommande halvåret till ungefär 2,5 procent (se diagram 8). Direktionen konstaterade att inflationsutvecklingen framöver var fortsatt svår att bedöma och att penningpolitiken skulle komma att anpassas på det sätt som behövs för att säkerställa att inflationen återförs till målet inom rimlig tid. Därutöver noterade direktionen att stigande priser och högre räntekostnader var kännbara för hushåll och företag, men att det skulle bli än mer smärtsamt för svensk ekonomi om inflationen blev kvar på höga nivåer. En större räntehöjning bedömdes minska risken för hög inflation på sikt och därmed också behovet av en ännu större penningpolitisk åtstramning längre fram.

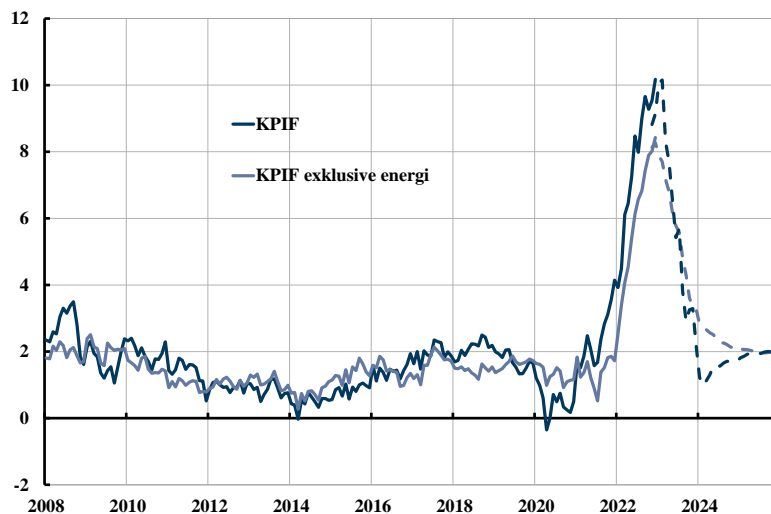
Under hösten var konjunkturen fortfarande stark i såväl Sverige som stora delar av omvärlden. Framåtblickande indikatorer tydde dock på att konjunkturen bromsade in och att BNP skulle utvecklas svagt den närmaste tiden. I den **penningpolitiska rapporten i november** konstaterades att inflationen fortfarande var hög, trots att elpriserna sjunkit tillbaka tack vare mildt väder och det faktum att europeiska gaslager byggts upp snabbare än väntat. För svensk del var det bekymmersamt att den underliggande inflationen hade fortsatt att stiga och låg en halv procentenhet högre än vad Riksbanken bedömde i september, mätt med KPIF exklusive energi. Kronan hade också försvagats och detta bidrog något till inflationsuppgången i Sverige. När den svenska kronans växelkurs försvagas brukar det sammanfalla med en minskad riskvilja på de finansiella marknaderna. Under året bidrog turbulensen på de finansiella marknaderna och en åtstramande penningpolitik i omvärlden, framför allt i USA, till att kronan totalt sett försvagades med cirka 6 procent i KIX-viktade termer (se diagram 6).

Vid årets sista **penningpolitiska möte i november** bedömde direktionen att penningpolitiken behövde stramas åt mer för att föra inflationen tillbaka till

målet, jämfört med bedömningen i september. Därför beslutade direktionen att höja styrräntan med 0,75 procentenheter till 2,5 procent. Prognosen var att räntan därefter skulle höjas ytterligare i början av nästa år, för att då hamna strax under 3 procent. Efter årsskiftet skulle innehavet av värdepapper, enligt det penningpolitiska beslutet i juni, minska i takt med förfallen. Även det skulle innebära en viss åtstramning av penningpolitiken.

Diagram 1 KPIF och KPIF exklusive energi

Procent

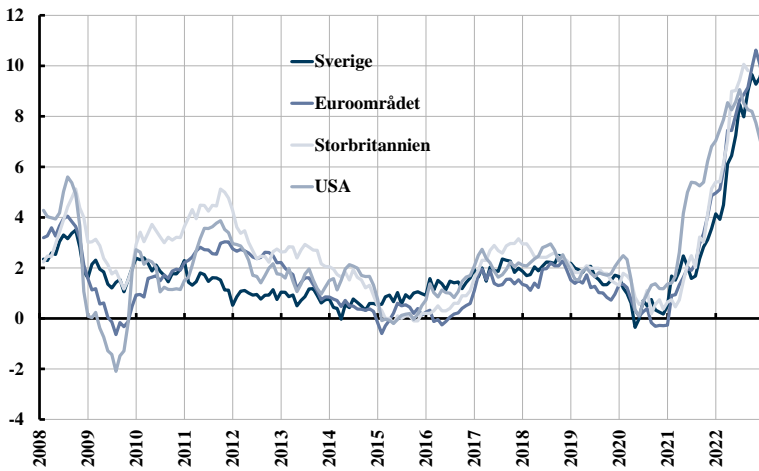

Anm.: KPIF är konsumentprisindex (KPI) med fast ränta. Streckade linjer avser Riksbankens prognos i november 2022.

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram 2 Inflationen i Sverige och omvärlden

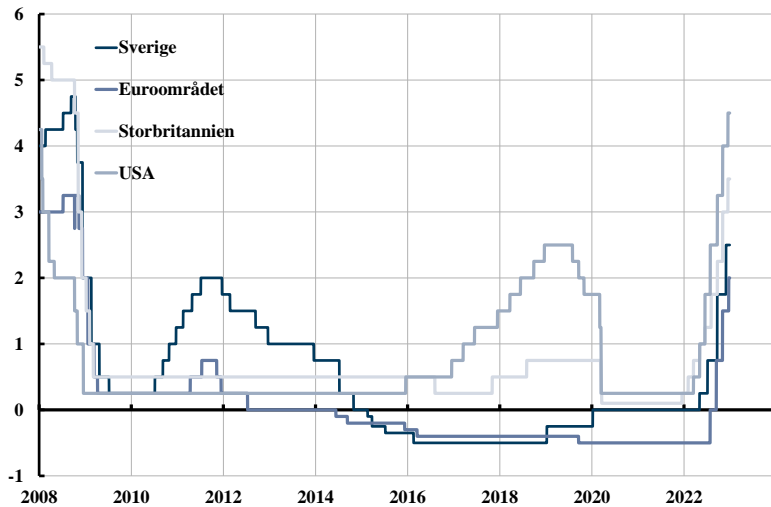
Årlig procentuell förändring

Anm.: Avser KPIF för Sverige, HIKP för euroområdet och KPI för USA och Storbritannien.
Källor: Eurostat, SCB, U.K. Office for National Statistics och U.S. Bureau of Labor Statistics.

Diagram 3 Styrräntor i Sverige och omvärlden

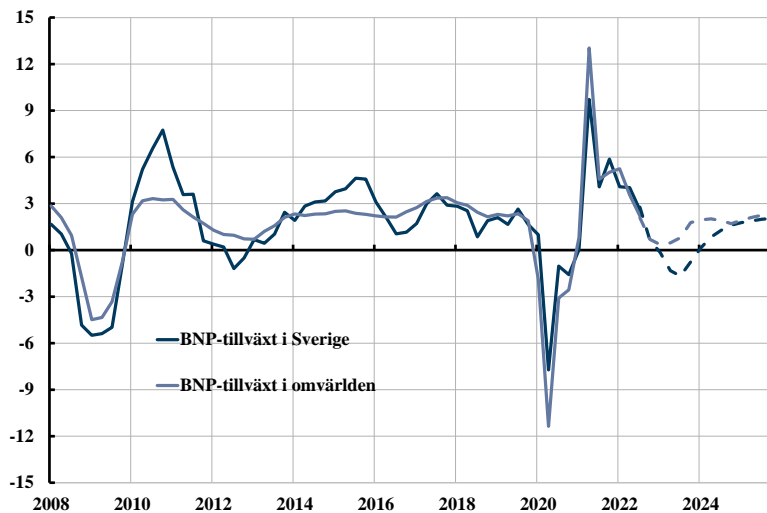
Procent

Anm.: Utfall till och med december 2022.
Källor: Nationella källor och Riksbanken.

Diagram 4 BNP-tillväxten i Sverige och omvärlden

Årlig procentuell förändring

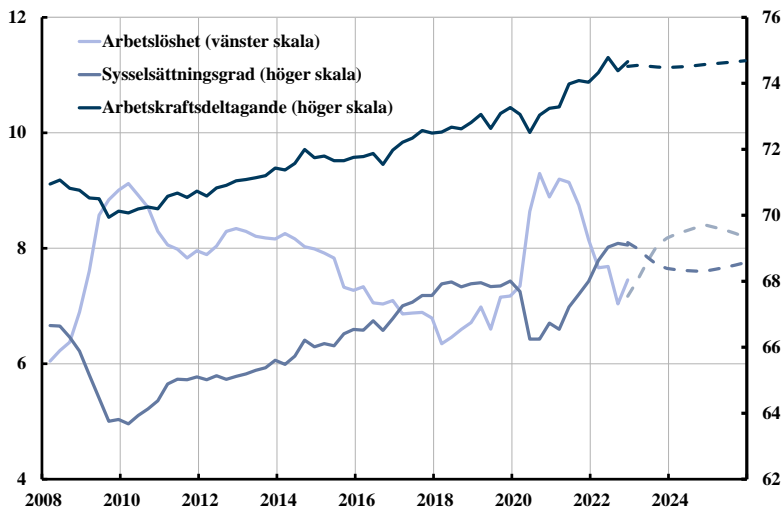

Anm.: Säsongsrensade data. BNP i omvärlden är sammanvägd med vikterna i kronindex, KIX. Streckade linjer avser Riksbankens prognos i november 2022.

Källor: Nationella källor, SCB och Riksbanken.

Diagram 5 Arbetskraftsdeltagande, sysselsättningsgrad och arbetslöshet

Procent

Anm.: Säsongsrensade data. Uppgifterna avser personer i åldern 15–74 år. Arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden mäts i procent av befolkningen. Arbetslösheten mäts i procent av arbetskraften. Streckade linjer avser Riksbankens prognos i november 2022.

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram 6 Kronans nominella växelkurs

Index, 1992-11-18 = 100

Anm.: KIX (kronindex) är ett viktat genomsnitt mot valutor i 32 länder som är viktiga för Sveriges handel med omvärlden. Ett högre värde indikerar en svagare växelkurs.

Källor: Nationella källor och Riksbanken.

Penningpolitiska beslut 2022

Riksbankens direktion höll fem penningpolitiska möten under 2022. I anslutning till dessa publicerades en penningpolitisk rapport med prognoser för styrrentan, inflationen och andra ekonomiska variabler.

Den 9 februari. Direktionen beslutade att behålla styrrentan oförändrad på noll procent och att detta beslut skulle tillämpas från och med onsdagen den 16 februari 2022. Dessutom beslutades att Riksbanken mellan den 1 april och den 30 juni 2022 skulle

- köpa svenska nominella och reala statsobligationer samt svenska statens gröna obligationer till ett sammanlagt nominellt belopp om 12 miljarder kronor
- köpa svenska statsskuldväxlar till ett sådant sammanlagt nominellt belopp att Riksbankens innehav av statsskuldväxlar kunde upprätthållas på en nivå kring 20 miljarder kronor
- köpa obligationer utgivna av svenska kommuner och regioner samt Kommuninvest i Sverige AB till ett nominellt belopp om 12 miljarder kronor som även fick omfatta köp av gröna kommunobligationer
- köpa säkerställda obligationer utgivna i svenska kronor av svenska kreditinstitut till ett nominellt belopp om 12 miljarder kronor
- köpa obligationer utgivna i svenska kronor av svenska icke-finansiella företag till ett nominellt belopp om 1 miljard kronor som även fick omfatta köp av gröna obligationer.

Vice riksbankscheferna Anna Breman, Martin Flodén och Henry Ohlsson reserverade sig mot beslutet och prognosen för värdepappersköpen. De förespråkade köp av stats- och kommunobligationer samt säkerställda obligationer under andra kvartalet 2022 för 9 miljarder kronor per obligationsslag och att köpen sedan gradvis skulle trappas ned under andra halvåret. De förespråkade vidare att Riksbankens köp av statsskuldväxlar skulle upphöra efter första kvartalet 2022 och att köpen av företagsobligationer skulle minska till 500 miljoner kronor under andra kvartalet för att sedan antingen trappas ned ytterligare eller helt avslutas. De bedömde att en sådan nedtrappning av köpen skulle vara förenlig med fortsatt expansiva finansiella förhållanden, en god realekonomisk utveckling och uppfyllelse av inflationsmålet.

Den 27 april. Direktionen beslutade att höja styrräntan till 0,25 procent och att detta beslut skulle tillämpas från och med onsdagen den 4 maj 2022. Dessutom beslutade direktionen att sänka takten i köpen av värdepapper under andra halvåret så att innehavet skulle börja minska. I detalj innebär beslutet att Riksbanken mellan den 1 juli och den 31 december 2022 skulle

- a) köpa svenska statsobligationer till ett nominellt belopp om 12 miljarder kronor som även får omfatta köp av svenska statens gröna obligationer
- b) köpa obligationer utgivna av svenska kommuner och regioner samt Kommuninvest i Sverige AB till ett nominellt belopp om 12 miljarder kronor som även får omfatta köp av gröna kommunobligationer
- c) köpa säkerställda obligationer utgivna i svenska kronor av svenska kreditinstitut till ett nominellt belopp om 12 miljarder kronor
- d) köpa obligationer utgivna i svenska kronor av svenska icke-finansiella företag till ett nominellt belopp om 1 miljard kronor som även får omfatta köp av gröna obligationer.

Därtill beslutades att Riksbanken skulle sluta köpa svenska statsskuldväxlar från och med den 28 april 2022.

Den 29 juni. Direktionen beslutade att höja styrräntan till 0,75 procent och att detta beslut skulle tillämpas från och med onsdagen den 6 juli 2022. Dessutom beslutades att Riksbanken inom ramen för köp av värdepapper i penningpolitiskt syfte, mellan den 1 juli och den 31 december 2022, skulle

- a) köpa svenska statsobligationer till ett nominellt belopp om 6 miljarder kronor som även fick omfatta köp av svenska statens gröna obligationer
- b) köpa obligationer utgivna av svenska kommuner och regioner samt Kommuninvest i Sverige AB till ett nominellt belopp om 6 miljarder kronor som även fick omfatta köp av gröna kommunobligationer
- c) köpa säkerställda obligationer utgivna i svenska kronor av svenska kreditinstitut till ett nominellt belopp om 6 miljarder kronor
- d) köpa obligationer utgivna i svenska kronor av svenska icke-finansiella företag till ett nominellt belopp om 500 miljoner kronor som även fick omfatta köp av gröna obligationer.

Slutligen beslutades att Riksbanken från och med den 1 september 2022 endast skulle köpa företagsobligationer utgivna av företag som redovisar sina årliga direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 1 och scope 2) i enlighet med rekommendationer från Task Force for Climate-related Financial Disclosures.

Den 19 september. Direktionen beslutade att höja styrräntan med 1 procentenhet till 1,75 procent och att detta beslut skulle tillämpas från och med onsdagen den 21 september 2022.

Den 23 november. Direktionen beslutade att höja styrräntan med 0,75 procentenheter till 2,5 procent och att detta beslut skulle tillämpas från och med den 30 november 2022.

Måluppfyllelse

Riksbankens penningpolitik utvärderas av riksdagens finansutskott. Till denna utvärdering sammanställer Riksbanken rapporten Redogörelse för penningpolitiken, som publiceras i mars året efter det år som utvärderas. I rapporten beskrivs bland annat hur inflationen och realekonomin utvecklades under det gångna året. Redogörelsen för 2022 kommer att överlämnas till riksdagen i mars 2023.

Målet för Riksbankens penningpolitik är att stabilisera inflationen runt inflationsmålet. Riksbanken ska därutöver, utan att åsidosätta prisstabilitetsmålet, stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken: att uppnå en hållbar tillväxt och hög sysselsättning.

Den 1 januari 2023 trädde den nya riksbankslagen i kraft. I den tydliggörs det att Riksbanken inom ramen för penningpolitiken ska ta realekonomiska hänsyn. Enligt den nya lagen är målet för Riksbanken att upprätthålla varaktigt låg och stabil inflation (prisstabilitetsmålet). Utan att åsidosätta prisstabilitetsmålet ska Riksbanken dessutom bidra till en balanserad utveckling av produktion och sysselsättning (realekonomiska hänsyn).

En viktig förutsättning för att Riksbanken ska kunna ta hänsyn till andra faktorer än inflationen är att förtroendet för inflationsmålet upprätthålls. Inflationen och den ekonomiska aktiviteten utsätts dock ständigt för oväntade störningar, som det kan ta tid att motverka. Det betyder att avvikelser från inflationsmålet enskilda år snarare är regel än undantag. Under 2022 var avvikelsen från inflationsmålet dock exceptionell stor till följd av stora oförväntade och globala störningar till ekonomin i kombination med en stark efterfrågan som gjorde det möjligt för företagen att föra över sina kostnader till konsumentpriserna.

Inflationen

År 2022 innebar att inflationsmålet prövades på uppsidan för första gången sedan det började tillämpas 1995. Kontrasten till utvecklingen under åren dessförinnan var stark. Under 2020 var den genomsnittliga inflationen (KPIF) mycket låg till följd av pandemin och fallande energipriser. År 2021 präglades sedan av en stark ekonomisk återhämtning när pandemirelaterade restriktioner avvecklades och efterfrågan steg. Den genomsnittliga inflationen steg till 2,4 procent, framför allt för att energipriserna steg kraftigt (se tabell 1). Under 2022 fortsatte inflationen sedan att stiga snabbt och prisökningarna spred sig till att omfatta breda grupper av varor och tjänster. Såväl varu- och livsmedelspriserna som tjänstepriserna steg avsevärt mer än förväntat, vilket ledde till kontinuerliga upprevideringar av inflationsprognosen (se diagram 7). KPIF-inflationen uppgick i genomsnitt till 7,7 procent 2022. Rensat för energipriser, det vill säga mätt med KPIF exklusive energi, blev den genomsnittliga inflationen inte lika hög men var trots det väsentligt över inflationsmålet och uppgick till 5,9 procent.

Tabell 1 Jämförelse mellan olika inflationsmått

Årlig procentuell förändring, årsgenomsnitt

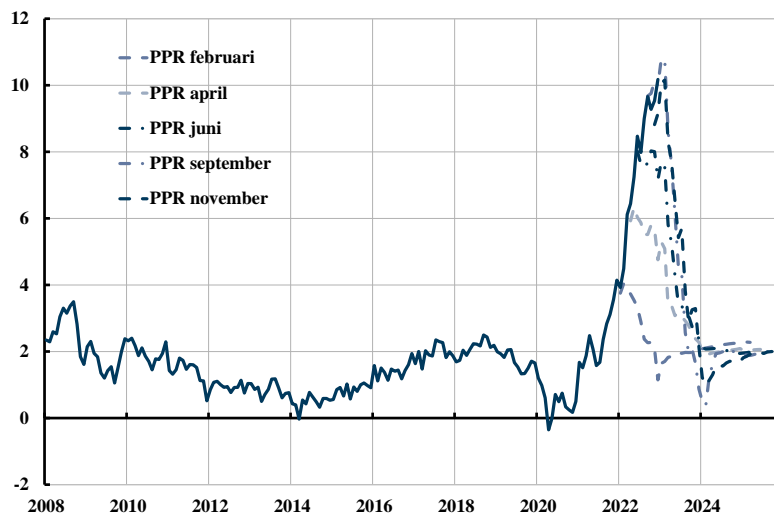
	2020	2021	2022
KPIF	0,5	2,4	7,7
KPIF exkl. energi	1,3	1,4	5,9

Anm.: KPIF är konsumentprisindex (KPI) med fast ränta.

Källa: SCB.

Diagram 7 KPIF och prognoser 2022

Procent

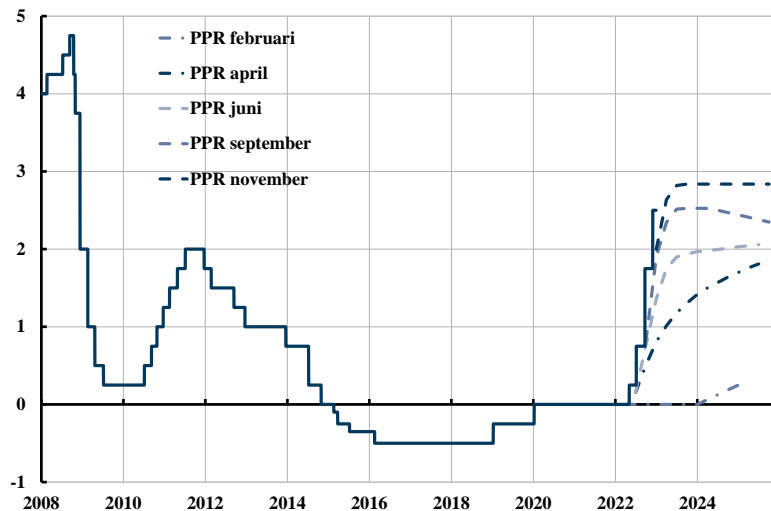
Anm.: Den heldragna linjen är utfall (månadsdata), och de streckade linjerna är Riksbankens prognoser.

Källa: SCB och Riksbanken.

Riksbanken lade om penningpolitiken i en successivt allt stramare riktning för att se till att inflationen skulle återgå till målet och för att motverka att den höga inflationen bet sig fast i pris- och lönebildningen. Styrräntan höjdes snabbare än förväntat och innehavet av värdepapper började minska (se diagram 8 och 9). Under året höjdes styrräntan sammantaget med 2,5 procentenheter till 2,50 procent. Penningpolitiken verkar med viss eftersläpning, men Riksbanken bedömde att den förda penningpolitiken skulle återföra inflationen till målet inom rimlig tid. En viktig förutsättning för det var att de långsiktiga inflationsförväntningarna hölls väl förankrade vid målet. Enligt enkäter steg de långsiktiga förväntningarna i Sverige något under 2022 men stabiliserades i slutet av året strax över 2 procent (se diagram 10). De långsiktiga inflationsförväntningarna enligt mer volatila marknadsbaserade mått föll dock snabbt tillbaka under andra halvåret. De kortsiktiga förväntningarna är normalt mer påverkade av de senaste inflationsutfallen. Därför steg även de kortsiktiga förväntningarna påtagligt under 2022.

Diagram 8 Styrräntan och styrränteprognoser 2022

Procent

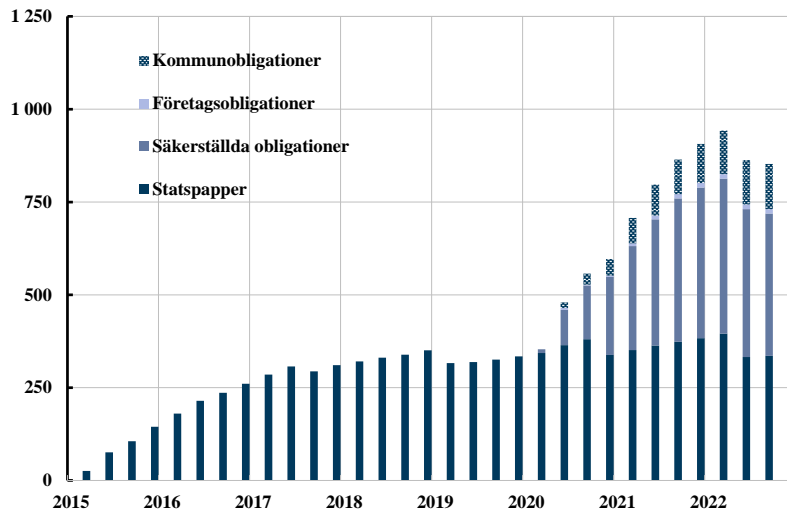

Anm.: Den heldragna linjen är utfall (dagsdata), och de streckade linjerna är Riksbankens prognoser (kvartalsmedelvärden).

Källa: Riksbanken.

Diagram 9 Riksbankens värdepappersinnehav

Miljarder kronor

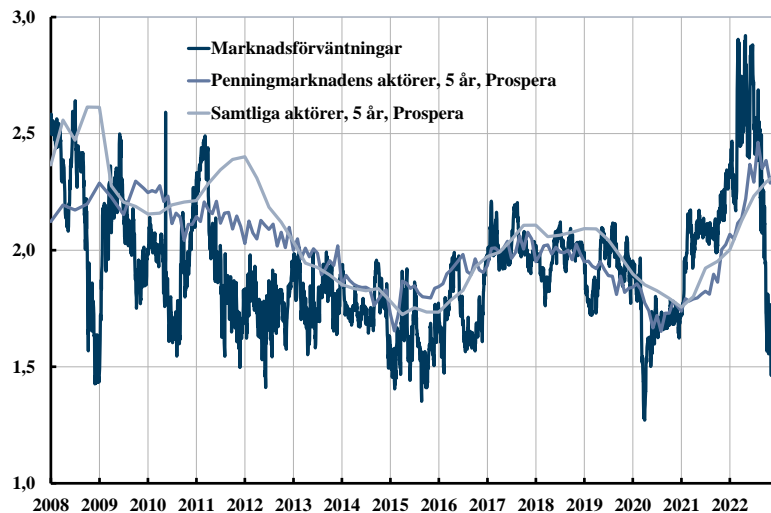

Anm.: Avser Riksbankens krondenominerade värdepapper.

Källa: Riksbanken.

Diagram 10 Långsiktiga inflationsförväntningar

Procent

Anm.: Det marknadsbaserade måttet på inflationsförväntningarna avser en 5-årig period med start om 5 år, beräknad utifrån obligationsräntor. Både marknadsförväntningarna och förväntningarna från Prospera avser KPI.

Källor: Kantar Sifo Prospera och Riksbanken.

Den ekonomiska aktiviteten

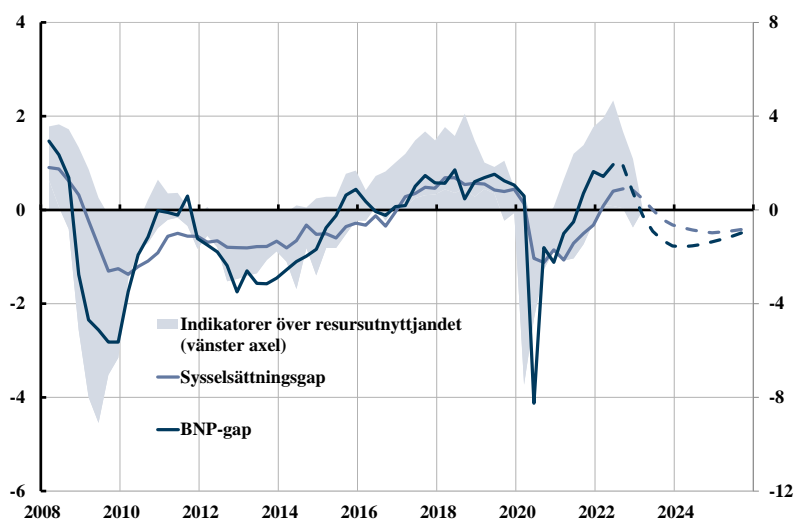
Under inledningen av 2022 hade BNP återhämtat sig från det kraftiga fallet under pandemins inledning och tillväxtutsikterna var goda. Efterfrågan i svensk ekonomi var stark och bidrog till att sysselsättningen steg och arbetslösheten sjönk under året. Sysselsättningsgraden, det vill säga antalet sysselsatta i förhållande till befolkningen i arbetsför ålder, steg till rekordhög nivå.

Den flexibla inflationsmålpolitiken innebär att Riksbanken, utöver att stabilisera inflationen på 2 procent, också strävar efter att stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken. I praktiken innebär det att försöka stabilisera den ekonomiska aktiviteten kring långsiktigt hållbara nivåer, alltså stabilisera resursutnyttjandet. Det finns dock inget entydigt mått som perfekt kan fånga resursutnyttjandet i ekonomin. Riksbanken gör därför en bedömning utifrån flera olika mått. De viktigaste är BNP-gapet och sysselsättningsgapet, som visar BNP:s och sysselsättningens avvikelser från sina respektive trendmässiga banor.

Enligt dessa mått var den ekonomiska aktiviteten högre än normalt under större delen av 2022 (se diagram 11). Aktiviteten avtog dock i slutet av året. En anledning till detta var att centralbanker världen över stramade åt penningpolitiken för att kyla av ekonomin och på så sätt få ned den alltför höga inflationen.

Diagram 11 Olika mått på resursutnyttjande

Procent

Anm.: Fältet visar det högsta och lägsta utfallet för standardiserade indikatorer över resursutnyttjandet. Inkluderade serier är: Inverterad arbetslöshet enligt AKU respektive Arbetsförmedlingen; Kapacitetsutnyttjandet inom industrin/tillverkningsindustrin enligt SCB/Konjunkturbarometern; Konjunkturbarometerserier för näringslivet över bristtal, lönsamhetsomdöme samt efterfrågeläget. Gapen avser BNP:s och sysselsättningens avvikelse från Riksbankens bedömda trender. Helledragen linje avser utfall och streckad linje avser Riksbankens prognos i november 2022.

Källor: Konjunkturinstitutet, SCB och Riksbanken.

Penningpolitiskt utvecklingsarbete

Under 2022 låg fokus för Riksbankens penningpolitiska utvecklingsarbete på att noggrant utreda inflationsuppgångens drivkrafter och utbredning, men utvecklingsarbete utfördes också på många andra områden. Samtliga penningpolitiskt relaterade studier är sammanställda i tabell 2. Det gjordes också ett flertal analyser av krigets ekonomiska effekter och av den eskalerande energikrisen i Europa. Därtill publicerades artiklar och fördjupningar som belyste penningpolitikens effekter, bland annat analyser av hushållens räntekänslighet i en miljö där skuldsättningen är hög. Klimatomställningen ställer också nya krav på penningpolitiken som väntas medföra strukturella förändringar som kan få både kort- och långsiktiga effekter på inflationen, produktionen och sysselsättningen. Hur det penningpolitiska prognos- och analysarbetet behöver ta hänsyn till klimatförändringarna analyseras därför fortlopande.

Tabell 2 Penningpolitiskt relaterade studier gjorda 2022

Fördjupningar i den penningpolitiska rapporten

Höga energipriser – hur kommer andra konsumentpriser att påverkas?, februari
 Ekonomiska konsekvenser av kriget i Ukraina, april
 Mycket talar för hög inflation i år och nästa år, april
 Prisökningarna sprider sig i ekonomin, juni
 Brist på arbetskraft och högre lönetryck i omvärlden, juni
 De ekonomisk-politiska ramverken underlättar en återgång till målet, september
 Högre räntekänslighet i den svenska ekonomin, september
 Vad talar för att inflationen sjunker tillbaka nästa år?, september
 Vilken effekt kan åtgärder för att dämpa elpriset få på inflationen?, september
 Varför har kronan försvagats i år?, november
 Alternativa scenarier för inflationen och penningpolitiken, november

Ekonomiska kommentarer

J. Ewertz, M. Klein och O. Tysklind, ”Prisförändringar i Sverige – insikter från nya mikrodata”, nr 1
 C. Flodberg, I. Häkkinen Skans och P. Wasén, ”Långtidsarbetslösheten i pandemins spår”, nr 2
 M. Sjödin, ”Vägen till ett penningpolitiskt beslut”, nr 3
 M. Apel, ”Hur påverkar klimatomställningen inflationen?”, nr 5
 D. Kjellberg och M. Åhl, ”Riksbankens finansiella resultat och kapital påverkas av högre räntor”, nr 8
 P. Stockhammar, I. Strid och T. Tornese ”Hur har styrräntans påverkan på konsumtionen förändrats när skuldkvoten har stigit?”, nr 9
 J. Almenberg, M. Ankarhem, K. Blom och T. Jansson, ”Bostadspriser och ränteförväntningar”, nr 10

Ekonomiska kommentarer, fortsättning

R. Emanuelsson, E. O. Andersson och T. Vasi, ”Riksbankens köp av säkerställda obligationer och genomslaget på bolåneräntorna”, nr 12

S. Laséen, J. Lindé och U. Söderström, ”Hur mycket påverkas inflationen av penningpolitiken?”, nr 13

Penning- och valutapolitik

S. Ingves, ”Sveriges roll i det internationella ekonomiska samarbetet – i går, i dag, i morgon”, nr 1

A. Nordström, ”Understanding the foreign exchange market”, nr 1

M. Apel och H. Ohlsson, ”Penningpolitik och inflation i krigstider”, nr 2

M. Beechey Österholm, ”The Riksbank’s bond purchases: who sold bonds to the Riksbank?”, nr 2

F. N. G. Andersson, E. Hjalmarsson och P. Österholm, ”Inflation illiteracy – a micro-data analysis”, nr 2

Staff memo

P. Gustafsson, ”En händelsestudie av värdepappersköpens effekter på finansiella priser under pandemin”, mars

J. Johansson, M. Löf, P. Stockhammar och I. Strid, ”Vad förklarar Riksbankens prognosfel för inflationen?”, juni

K. Doherty, M. Eriksson och D. Hansson, ”Välfungerande kreditförsörjning för flertalet företag under pandemin. En analys av mikrodata”, juli

S. Laséen, ”Hushållens skulder och penningpolitik: ett regionalt perspektiv”, september

C. Flodberg, M. Hesselman och M. Löf, ”Kan inflationsprognoser förbättras med alternativa mått på arbetsmarknadsläget?”, november

A.M. Ceh, ”How much is priced in? Market expectations of monetary policy lift”, december

A. Nordström och A. Vredin, ”Har centralbankens eget kapital någon betydelse för penningpolitiken?”, december

Riksbanksstudier

”Utvärdering av Riksbankens prognoser”, nr 1

B. Andersson, M. Beechey och P. Gustafsson, ”Riksbankens köp av värdepapper 2015–2022”, nr 2

Working paper series

R. Billi and C. Walsh, “Seemingly Irresponsible but Welfare Improving Fiscal Policy at the Lower Bound”, nr 410

R. Billi, ”Inflation Targeting or Fiscal Activism?”, nr 412

M. Carlsson, A. Clymo and K-E Joslin, “Dispersions over the Business Cycle: Passthrough, Productivity, and Demand”, nr 414

T. Broer, J. Kramer och K. Mitman, ”The Curious Incidence of Monetary Policy Across the Income Distribution”, nr 416

C. Bertsch, I. Hull, R.L. Lumsdaine och X. Zhang, ”Central Bank Mandates and Monetary Policy Stances: through the Lens of Federal Reserve Speeches”, nr 417

Källa: Riksbanken.

Tillgångsförvaltning

Under 2022 steg marknadsräntorna snabbt och det bidrog till att Riksbanken gjorde en kraftig förlust på sitt innehav av svenska obligationer. Ränteuppgången innebar även en negativ värdepåverkan på obligationsinnehavet i valutareserven, men eftersom den svenska kronan försvagades blev den sammanlagda avkastningen på valutareserven positiv. Försvagningen av kronan bidrog även till att öka värdet på guldreserven. Sammantaget över året uppgick Riksbankens totala avkastning, som omfattar både realiserade och orealiserade resultat, till –52,9 miljarder kronor. Riksbankens redovisade resultat uppgick till –80,7 miljarder kronor.

Även om det negativa resultatet kommer att slå mot det egna kapitalet påverkas inte Riksbankens förmåga att genomföra sina uppgifter under året. På kort sikt kan Riksbanken ha ett litet eller negativt eget kapital och ändå fungera ungefär som vanligt. På längre sikt behöver Riksbankens kapital dock bli större för att Riksbanken ska ha en tillfredsställande grad av finansiellt oberoende.

Finansiella tillgångar och skulder

Riksbanken förvaltar finansiella tillgångar för att banken ska kunna uppfylla sitt lagstadgade mål och utföra sina uppdrag. Merparten av tillgångarna utgörs av värdepapper i svenska kronor som Riksbanken köpt i penningpolitiskt syfte. I februari 2015 började Riksbanken köpa svenska statsobligationer för att motverka den då för låga inflationen. Efter coronapandemins utbrott köpte Riksbanken även svenska statsskuldväxlar, säkerställda obligationer, kommunobligationer och företagspapper för att stötta ekonomin och motverka problem på de finansiella marknaderna.

En annan stor del av tillgångarna utgörs av guld- och valutareserven. Denna säkerställer att Riksbanken vid behov kan ge tillfälligt likviditetsstöd i utländsk valuta och intervensera på valutamarknaden. Valutareserven består av räntebärande värdepapper i utländsk valuta med hög likviditet och låg kreditrisk, i huvudsak statsobligationer.

Bland Riksbankens tillgångar finns också fordringar på IMF eftersom Riksbanken är den myndighet i Sverige som ansvarar för de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i fonden. Riksbanken har under många år haft beredskap att använda guld- och valutareserven för att låna ut pengar till IMF, som i sin tur lånat ut pengar till länder som exempelvis har problem med betalningsbalansen. Från och med den 1 januari 2023 ska Riksbanken till följd av den nya riksbankslagen finansiera delar av utlåningen till IMF genom upplåning från Riksgälden. Riksbanken finansierar även fortsättningsvis Sveriges tilldelning av särskilda dragningsrätter med medel från valutareserven.

Riksbankens finansiella skulder består till största delen av inlåning i svenska kronor, det vill säga banksystemets likviditetsöverskott i svenska kronor gentemot Riksbanken. När Riksbanken tillför banksystemet likviditet i svenska kronor uppstår en skuld till bankerna i form av ett likviditetsöverskott. Bankerna placerar överskottet som inlåning i Riksbanken. Banksystemet har haft ett likviditetsöverskott gentemot Riksbanken sedan 2008.

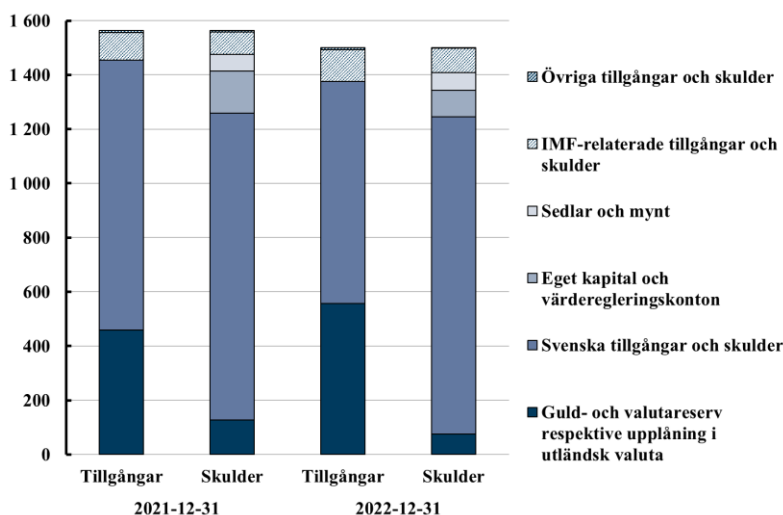
Riksbanken har även finansiella skulder i utländsk valuta som Riksbanken lånat upp via Riksgälden för att finansiera valutareserven. I början av 2021 beslutade direktionen att ersätta lånen från Riksgälden med inlåning i svenska kronor från banker. Det innebär att Riksbanken under perioden februari 2021–december 2022 köpte utländsk valuta på valutamarknaden och betalade köpen med svenska kronor. Riksbanken återbetalar valutalånen hos Riksgälden i den takt de förfaller. Det sista lånet förfaller i april 2023.

Under 2022 minskade balansomslutningen med 64,3 miljarder kronor till 1 500,0 miljarder kronor, främst för att Riksbanken minskade sitt innehav av värdepapper i svenska kronor (se diagram 12). Posterna eget kapital (inklusive årets resultat) och värderingskonton minskade med 56,8 miljarder kronor till 98,4 miljarder kronor, vilket huvudsakligen beror på att värdet på tillgångarna påverkades negativt av att svenska och utländska marknadsräntor steg under året. Vid utgången av året uppgick värdet på Riksbankens finansiella tillgångar till 1 498,6 miljarder kronor (se tabell 3).

Den totala avkastningen på Riksbankens finansiella tillgångar och skulder uppgick till –57,0 miljarder kronor.

Diagram 12 Riksbankens balansräkning i slutet av 2021 respektive 2022

Miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

Tabell 3 Riksbankens finansiella tillgångar och skulder i slutet av 2022*Miljoner kronor*

	Tillgångar	Skulder	Avkastning		
			Ränta	Valuta	Total
Guld- och valutareserv	558 824	–	–33 784	57 223	23 439
Guldreserv	76 488	–	–	9 808	9 808
Valutareserv	482 336	–	–33 784	47 415	13 631
Valutalån	–	76 140	–989	–13 122	–14 111
IMF	116 053	90 833	435	2 398	2 833
Penningpolitiska instrument	823 744	1 158 141	–69 130	–	–69 130
Värdepapper i SEK	823 744	–	–60 975	–	–60 975
In- och utlåning	–	1 158 141	–8 155	–	–8 155
Totalt	1 498 621	1 325 114	–103 468	46 499	–56 969

Anm.: Tabellen visar finansiella tillgångar och skulder i Riksbankens balansräkning. Beräkningen av avkastningen baseras på både tillgångar och skulder och redovisas i tabellen för Riksbankens nettofordringar.

Källa: Riksbanken.

Penningpolitiska instrument

Under året beslutade direktionen att sänka takten i Riksbankens köp av svenska värdepapper (se avsnittet Ett fast penningvärde – prisstabilitet). Detta bidrog till att Riksbankens tillgångar i svenska kronor minskade under året. Vid årets slut uppgick det sammanlagda marknadsvärdet på Riksbankens penningpolitiska tillgångar och skulder till 823,7 respektive 1 158,1 miljarder kronor (se tabell 4).

Tabell 4 Riksbankens penningpolitiska instrument i slutet av 2022*Miljoner kronor*

	Tillgångar	Skulder	Avkastning
Värdepapper i svenska kronor	823 744	–	–60 975
Statsobligationer	341 827	–	–34 131
Statsskuldväxlar	2 490	–	–52
Säkerställda obligationer	349 673	–	–20 641
Kommunobligationer	119 129	–	–5 961
Företagsobligationer	10 625	–	–190
In- och utlåning i penningpolitiskt syfte	–	1 158 141	–8 155
Lån för vidareutlåning till företag	–	–	3
Stående faciliteter	–	574 293	–3 772
Riksbankscertifikat	–	583 848	–4 386
Totalt	823 744	1 158 141	–69 130

Anm.: Tabellen visar penningpolitiska tillgångar och skulder i Riksbankens balansräkning. Beräkningen av avkastningen baseras på både tillgångar och skulder och redovisas i tabellen för Riksbankens nettofordringar.

Källa: Riksbanken.

Minskat innehav av värdepapper i svenska kronor

Riksbanken har sedan februari 2015 använt köp av svenska statsobligationer som ett verktyg för att göra penningpolitiken mer expansiv. För att mildra de ekonomiska effekterna av coronapandemin utökade Riksbanken köpen av svenska värdepapper. Efter den 31 december 2021, när Riksbankens program för köp av värdepapper löpte ut, var köpen under första halvåret 2022 inriktade på att innehavet av svenska värdepapper skulle vara ungefär oförändrat. Under andra halvåret drog Riksbanken gradvis ned på takten i köpen så att innehavet började minska. Innehavet minskade eftersom de samlade förfallen i Riksbankens innehav var större än köpen. Sammantaget över året minskade innehavet av svenska värdepapper med nominellt 82,2 miljarder kronor (se tabell 5).

Tabell 5 Riksbankens innehav av svenska värdepapper i slutet av 2021 respektive 2022 och förändring av innehavet under 2022

Miljoner kronor

	Innehav 2021-12-31	Köp 2022	Förfall 2022	Innehav 2022-12-31
Statsobligationer	383 434	30 000	75 069	338 365
Statsskuldväxlar	19 950	16 650	34 100	2 500
Säkerställda obligationer	405 600	28 800	66 900	367 500
Kommunobligationer	105 375	28 400	8 621	125 154
Företagsobligationer	12 184	2 500	3 821	10 863
Totalt	926 543	106 350	188 511	844 382

Anm.: Tabellen visar det nominella värdet på köp, förfall och innehav av svenska värdepapper. I uppgiften om förfall under 2022 ingår även en obligationsförsäljning om nominellt 22 miljarder kronor.
Källa: Riksbanken.

Största innehavet bestod av svenska säkerställda obligationer

Det sammanlagda marknadsvärdet på Riksbankens innehav av svenska värdepapper uppgick i slutet av året till 823,7 miljarder kronor. Den genomsnittliga återstående löptiden för värdepapperen var då 3,7 år och deras återstående löptid sträckte sig mellan 18 dagar och knappt 23 år (se diagram 13). Eftersom marknadsräntorna stigit snabbt gjorde Riksbanken en kraftig förlust på värdepapperen. Avkastningen på värdepapperen uppgick under året till -61,0 miljarder kronor eller -6,1 procent.

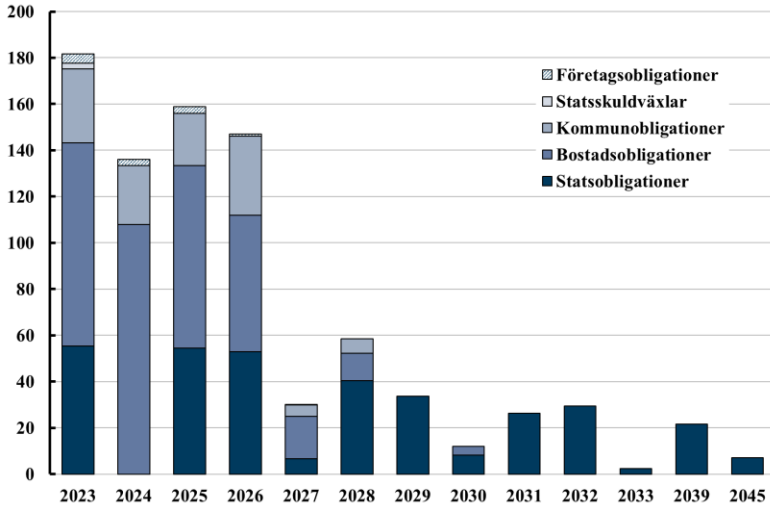
Vid årets slut bestod värdepappersinnehavet till största delen av säkerställda obligationer utgivna av sju olika institut. En annan stor del av innehavet utgjordes av nominella och reala statsobligationer, varav 86,7 procent av det nominella beloppet bestod av nominella statsobligationer. Innehavet av svenska statspapper bestod även av en statsskuldväxel.

De kommunobligationer som fanns i Riksbankens innehav vid årets slut var utgivna av 20 olika svenska kommuner och regioner samt Kommuninvest i Sverige AB. Innehavet av kommunobligationer utgjordes till 91,2 procent av det nominella värdet av obligationer utgivna av Kommuninvest i Sverige AB. Riksbanken innehade även företagsobligationer utgivna av 52 olika svenska

icke-finansiella företag. Merparten av detta innehav, 52,3 procent, bestod av obligationer utgivna av svenska fastighetsbolag (se diagram 14).

Diagram 13 Riksbankens innehav av svenska värdepapper i slutet av 2022 och tid för förfall

Miljarder kronor

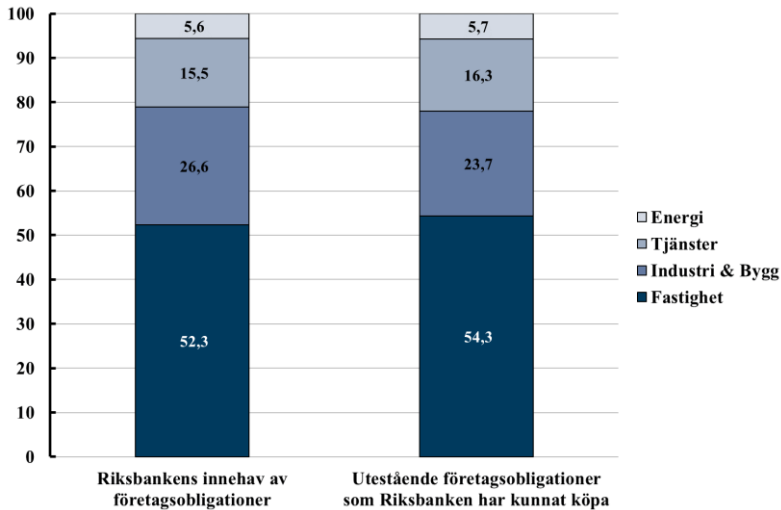

Anm.: Diagrammet visar det nominella värdet på Riksbankens innehav av svenska värdepapper och när de olika typerna av värdepapper förfaller.

Källa: Riksbanken.

Diagram 14 Riksbankens innehav av företagsobligationer i slutet av 2022

Procent

Anm.: Diagrammet visar en branschupplad jämförelse mellan Riksbankens innehav av företagsobligationer och företagsobligationer som Riksbanken har kunnat köpa sedan köpen påbörjades i september 2020 och som fortfarande var utestående i slutet av 2022.

Källa: Riksbanken.

Ökat fokus på hållbarhet vid köpen av företagsobligationer

Precis som andra centralbanker har Riksbanken en skyldighet att hantera finansiella risker som följer av de penningpolitiska åtgärderna. Eftersom hållbarhets- och klimatrisker kan innebära finansiella risker tillämpade Riksbanken en så kallad normbaserad negativ screening vid köpen av företagsobligationer. Detta innebär att Riksbanken endast köpte obligationer utgivna av företag som efterlever internationella standarder och normer för hållbarhet. Under 2022 införde Riksbanken ytterligare ett hållbarhetsrelaterat kriterium för köpen. Enligt detta skulle köpen endast omfatta obligationer som var utgivna av företag som redovisade sina årliga direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 1 och scope 2) i enlighet med rekommendationer från Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD).

Sedan 2021 beräknar och publicerar Riksbanken dessutom koldioxidavtrycket för sitt innehav av företagsobligationer. Per den 31 december 2022 uppgick koldioxidavtrycket för företagsobligationsportföljen till 99 ton koldioxidekvivalenter per miljon dollar intäkter. Genom att redovisa detta vill Riksbanken bidra till att främja transparensen för klimatrelaterad information. Hur koldioxidavtrycket är beräknat beskrivs närmare i Ekonomisk kommentar nummer 4 2021.

De sista extraordinära lånen återbetalades under året

Under 2020, i inledningen av coronapandemin införde Riksbanken olika utlåningsprogram för att garantera tillgången på likviditet i det finansiella systemet. Samtliga utlåningsprogram avslutades under 2021, och under 2022 förföll och återbetalades de sista lånen som Riksbanken lämnat inom programmen. Riksbankens ränteintäkt för utlåningen uppgick under året till 3 miljoner kronor.

Inlåningen ökade något

Det svenska banksystemet har ett likviditetsöverskott gentemot Riksbanken, som huvudsakligen skapats genom att Riksbanken köpte svenska värdepapper av bankerna. Under senare år ökade likviditetsöverskottet även när Riksbanken under 2021 och 2022 köpte utländsk valuta för att övergå till en egenfinansierad valutareserv och när Riksbanken levererade utdelning till statskassan. Detta berodde på att både köpen av valuta och inleveranserna finansierades genom att Riksbanken tillförde banksystemet likviditet i svenska kronor.

På motsvarande sätt som Riksbankens köp av svenska värdepapper ökar likviditetsöverskottet i banksystemet, minskar överskottet när Riksbankens innehav av svenska värdepapper förfaller och inte återinvesteras. Sådana förfall bidrog negativt till likviditetsöverskottet under 2022 medan köpen av utländsk valuta bidrog positivt vilket sammantaget gjorde att likviditetsöverskottet ökade något.

Banker som är penningpolitiska motparter till Riksbanken får placera likviditetsöverskottet hos Riksbanken genom penningpolitiska instrument i form av stående inlåningsfacilitet över natten och riksbankscertifikat med en veckas löptid. Vid årets slut uppgick den totala inlåningen från banksystemet till 1158,1 miljarder kronor, vilket är en ökning med 35,1 miljarder kronor från föregående år. Inlåningen utgör en räntebärande skuld för Riksbanken och till följd av högre styrränta och positiva inlåningsräntor uppgick Riksbankens räntekostnad för den totala inlåningen till 8,2 miljarder kronor.

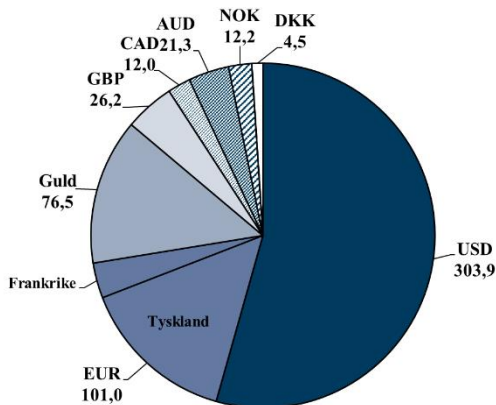
Guld- och valutareserven

Guld- och valutareserven ska förvaltas så att Riksbanken alltid står redo att uppfylla sina åtaganden. Reserven måste därför vara utformad så att den kan användas för att ge tillfälligt likviditetsstöd till banker verksamma i Sverige, fullgöra Sveriges del i IMF:s internationella långivning och intervensera på valutamarknaden. Dessutom är reserven utformad för att sprida Riksbankens finansiella risker och ge en långsiktig avkastning som bidrar till att värna Riksbankens finansiella oberoende.

Riksbankens beredskap att med kort varsel kunna ge tillfälligt likviditetsstöd i utländsk valuta ställer stora krav på guld- och valutareservens sammansättning. Valutareserven består därför huvudsakligen av tillgångar i sådana valutor som efterfrågas av bankerna när de behöver likviditetsstöd och sådana tillgångar som snabbt kan omvandlas till likvida medel, främst statsobligationer i amerikanska dollar och euro (se diagram 15).

Diagram 15 Guld- och valutareservens sammansättning i slutet av 2022

Miljarder kronor

Anm.: Diagrammet visar marknadsvärdet på guld- och valutareserven inklusive upplupna räntor.
Källa: Riksbanken.

Inga större förändringar i valutareserven under året

Riksbankens direktion beslutar om en finansiell risk- och investeringspolicy som fastställer principerna för Riksbankens investeringar i guld- och valutareserven. I policyn anges vilka begränsningar som gäller för förvaltningen. De görs med utgångspunkt i det så kallade beredskapsbehovet som anger vilka valutor Riksbanken behöver hålla i valutareserven av beredskapskäl. Riksbanken tar även hänsyn till avkastning och risk när valutareservens sammansättning bestäms. Vidare tar Riksbanken hänsyn till hållbarhet i valet av tillgångar genom att till exempel göra en bedömning utifrån faktorer som klimat, socialt ansvar och styrning innan nya tillgångar inkluderas i valutareserven. Dessutom väljer Riksbanken i den mån det är möjligt en sammansättning av tillgångar som begränsar det sammanlagda koldioxidavtrycket i valutareserven, utan att det får för stor negativ effekt på avkastningen. Under året började Riksbanken dessutom publicera valutareservens koldioxidavtryck. Per den 31 december 2022 uppgick koldioxidavtrycket för valutareserven till 264 ton koldioxidekvivalenter per miljon dollar BNP. Beräkningen av koldioxidavtrycket beskrivs närmare i Ekonomisk kommentar nummer 4 2022.

Under coronapandemin valde Riksbanken att placera en större andel av tillgångarna på centralbankskonton och i räntebärande värdepapper med kort löptid utgivna av Bank for International Settlements (BIS). Syftet var att snabbt kunna finansiera eventuell utlåning av amerikanska dollar med valutareserven. Dessa korta placeringar innebar att räntekänsligheten i valutareserven minskade. Under 2022 minskade Riksbanken dessa korta placeringar, vilket innebar att räntekänsligheten ökade igen. Riksbanken valde dock att öka till en lägre räntekänslighet än före pandemin. Inga större ändringar av valutasammansättningen gjordes under 2022.

Riksbanken slutförde valutaväxlingarna för en egenfinansierad valutareserv

Valutareserven finansieras i dag på två olika sätt, dels genom Riksbankens egen finansiering som består av eget kapital, utgivna sedlar och mynt samt inlåning från banker, dels genom lån av utländsk valuta på den internationella kapitalmarknaden via Riksgälden. I januari 2021 beslutade direktionen att Riksbanken skulle ersätta den upplånade delen av valutareserven med egen finansiering genom inlåning i svenska kronor från banker. Det innebar att Riksbanken skulle växla till sig 14,5 miljarder amerikanska dollar och 5,5 miljarder euro.

Växlingarna inleddes den 1 februari 2021 och spreds ut jämnt över tid och genomfördes i relativt små belopp. Syftet med att sprida ut växlingarna på det här sättet var att minimera effekten på valutamarknaden och på kronans växelkurs. Detta eftersom växlingarna inte hade något penningpolitiskt syfte och därmed inte genomfördes för att påverka kronans växelkurs. Från början var växlingarna tänkta att genomföras till och med den 31 december 2023. I feb-

ruari 2022 beslutade dock direktionen att tidigarelägga datumet för när växlingarna skulle vara slutförda, till den 31 december 2022. På så sätt kunde man undvika att valutareserven blev mindre än vad som var önskvärt ur ett beredskapsperspektiv fram till slutet av 2023.

Sammantaget över året köpte Riksbanken utländsk valuta för motsvarande 141,1 miljarder kronor. Vid årets slut hade Riksbanken därmed köpt de totala belopp dollar och euro som tidigare aviserats.

Under året förföll valutalån från Riksgälden om sammanlagt 6,5 miljarder dollar. Valutalånen återbetalas när de förfaller. När det sista lånet förfaller i april 2023 har Riksbanken övergått till en helt egenfinansierad valutareserv.

Guldreserven behövs oförändrad

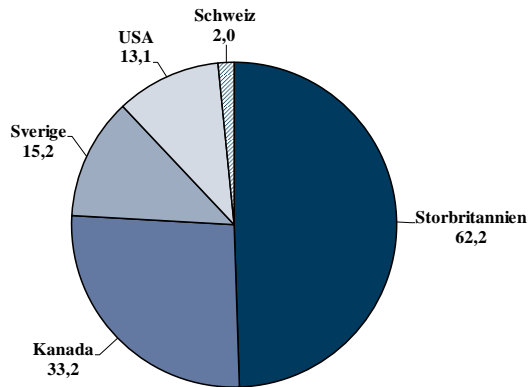
Riksbanken har en guldreserv som uppgår till 125,7 ton guld. Att Riksbanken äger guld beror till stor del på guldets historiska koppling till sedlar och mynt. Riksbanken var bland annat under en period med guldmyntfot skyldig att lösa in sedlar mot guld. Numera är guldets en finansiell tillgång som i likhet med valutareserven syftar till att säkerställa att Riksbanken kan utföra sina uppdrag. Riksbankens guldreserv förvaras av centralbankerna i Storbritannien (Bank of England), Kanada (Bank of Canada), USA (Federal Reserve Bank of New York) och Schweiz (Swiss National Bank) samt i Riksbankens egen depå i Sverige (se diagram 16).

Att förvara allt guld på ett ställe skulle innebära en för stor säkerhetsrisk, därför förvarar Riksbanken guldreserven på olika ställen i världen. Nästan hälften av guldreserven förvaras i Storbritannien där världens största kommersiella guldmarknad, London Bullion Market, har sin bas. Denna marknad är den mest likvida och centrala marknadsplatsen för handel med fysiskt guld. Genom placeringen hos Bank of England kan en stor del av Riksbankens guld omsättas med mycket kort varsel om så skulle behövas. Det kan på så sätt betraktas som en likvid tillgång.

I likhet med tidigare år förvarade Riksbanken guld även för en annan centralbanks räkning under 2022.

Diagram 16 Guldreservens förvaring i slutet av 2022

Ton

Källa: Riksbanken.

Positiv avkastning på guld- och valutareserven

Under året uppgick ränteavkastningen på valutareserven, inklusive priseffekter, till –33,8 miljarder kronor eller –7,4 procent. Eftersom valutorna i reserven förstärktes mot kronan var valutaavkastningen positiv och uppgick till 47,4 miljarder kronor eller 12,1 procent. Avkastningen på valutareserven uppgick därmed till 13,6 miljarder kronor.

Guld handlas och prissätts i amerikanska dollar och under året minskade guldpriset uttryckt i dollar med 0,5 procent. Eftersom dollarn förstärktes mot kronan ökade dock guldpriset uttryckt i kronor med 14,7 procent. Avkastningen på Riksbankens guldinnehav uppgick därmed till 9,8 miljarder kronor.

Riksbankens finansiella åtagande mot IMF

Riksbanken bidrar till IMF:s finansiering via insatskapital och lånearrangemang, vilket till och med den 31 december 2022 innebar att Riksbanken haft beredskap att använda guld- och valutareserven för att möta åtagandena mot fonden (se tabell 6). Sedan den nya riksbankslagen trädde i kraft den 1 januari 2023 ska delar av utlåningen till IMF finansieras genom upplåning från Riksgälden. Riksbankens åtaganden mot fonden beskrivs närmare i avsnitten Internationellt samarbete samt Balansräkning och resultaträkning.

Tabell 6 Riksbankens återstående finansiella åtagande mot IMF*Miljoner SDR och kronor*

	2022-12-31		2021-12-31	
	SDR	SEK	SDR	SEK
Särskilda dragningsrätter (SDR)	12 785	177 978	12 794	162 078
Insatskapital (kvot)	3 145	43 785	3 283	41 585
New Arrangements to Borrow	4 490	62 502	4 458	56 481
Kreditavtal	3 188	44 381	3 188	40 387
Poverty Reduction and Growth Trust	708	9 851	777	9 843
Totalt återstående åtagande	24 316	338 497	24 500	310 374

Anm.: Åtagandet som gäller särskilda dragningsrätter (SDR) är beräknat som ett tilldelat belopp plus två gånger det tilldelade beloppet minskat med Riksbankens innehav av SDR. Enligt IMF-stadgarna kan Riksbanken bli ålagd att köpa SDR mot utländsk valuta till ett belopp som innebär att Riksbankens sammanlagda innehav av SDR uppgår till högst 300 procent av den ordinarie tilldelningen. Se även not 2, 22 och 41 i avsnittet Balansräkning och resultaträkning för en mer utförlig redogörelse för åtagandet mot IMF.

Källa: Riksbanken.

Under året ökade Riksbankens fordringar på IMF med 13,2 miljarder kronor till 116,1 miljarder kronor (se tabell 3). Anledningen var främst att kronan försvagades mot den valutakorg som värderingen av särskilda dragningsrätter (SDR) baseras på. På motsvarande sätt ökade Riksbankens skulder till IMF med 8,5 miljarder kronor och uppgick till 90,8 miljarder kronor vid årets slut. Ränteavkastningen på nettofordringarna uppgick under året till 435 miljoner kronor.

Redovisat resultat och kapital

Riksbankens räntebärande tillgångar behöver ge, och har hittills gett, tillräcklig avkastning för att täcka bankens kostnader och därmed bidra till att Riksbanken är en finansiellt oberoende myndighet. Även om det inte ingår i Riksbankens uppdrag har verksamheten under lång tid genererat vinster, som i hög grad har delats ut till staten. Riksbanken har under 2000-talet totalt sett delat ut 156 miljarder kronor till staten. I det perspektivet är 2022 ett ovanligt år eftersom Riksbanken redovisar en förlust om 80,7 miljarder kronor (se diagram 17 samt avsnittet Resultatmätt och seignorage). Förlusten beror på att innehavet av räntebärande värdepapper minskade i marknadsvärde när ränteläget i Sverige och omvärlden steg kraftigt under året.

En redovisad förlust på grund av fallande marknadsvärden

Riksbankens resultat kan delas in i två delar: det underliggande resultatet respektive värdeförändringar av Riksbankens innehav av utländska och svenska räntebärande värdepapper.

I det underliggande resultatet ingår ränteintäkter från tillgångarna, räntekostnader för skulderna (skillnaden mellan dessa brukar kallas räntenetto), övriga intäkter från exempelvis avgifter samt kostnader för att driva bankens

verksamhet. Räntenettet gynnas av att en del av Riksbankens skuldsida är räntefri. Utestående sedlar och mynt är en räntefri skuld för Riksbanken som är förknippad med mycket låga kostnader och bidrar till den del av räntenettet som vanligtvis kallas för seignorage (se avsnittet Resultatmått och seignorage). Även Riksbankens kapital kan ses som räntefri skuld och gynnar räntenettet.

Eftersom det underliggande resultatet inte direkt påverkas av värdeförändringar är det mer stabilt och utgör därmed en bättre indikator för Riksbankens långsiktiga finansiella intjäning. Den underliggande delen av resultatet har de senaste tio åren varit i genomsnitt knappt 3 miljarder kronor och för 2022 blev det en liten vinst på 0,2 miljarder kronor (se diagram 18). En viktig orsak till det förhållandevis låga underliggande resultatet 2022 är stigande räntekostnader på Riksbankens inlåning i kronor, vilket beror på den högre styrräntan.

Värdet på Riksbankens tillgångar påverkas av förändringar i marknadspriiser, som valutakurser och räntor. Högre obligationsräntor gör att marknadspriiset på obligationer faller och vice versa. En försvagning av kronan gör att utländska tillgångar blir mer värda i kronor räknat och vice versa.

Värdeförändringarna på Riksbankens tillgångar kan vara realiserade eller orealiserade. Realiserade värdeförändringar uppstår när tillgångar säljs och leder till ett kassaflöde. Orealiserade värdeförändringar visar vad den realiserade vinsten eller förlusten för en tillgång skulle bli om den såldes till aktuellt marknadspris. Å länge Riksbanken inte avyttrar tillgången förknippas inte värdeförändringen med något kassaflöde.

De sammantagna värdeförändringarna blev -58,1 miljarder kronor under 2022 (se diagram 19). Riksbanken gjorde en prisförlust på innehavet av räntebärande värdepapper i kronor med 64,6 miljarder kronor till följd av den kraftiga ränteuppgången under året. I stort sett hela denna förlust är orealiserad. Riksbanken gjorde en värdevinst på guld- och valutareserven, inklusive IMF-relaterade poster, med 6,5 miljarder kronor. Kronförsvagningen bidrog till guld- och valutavinster om totalt 46,5 miljarder kronor medan högre räntor på utländska obligationer bidrog till motverkande prisförluster om 40,0 miljarder kronor.

I det redovisade resultatet ingår dock endast värdeförändringar i form av realiserade vinster och förluster samt de orealiserade förluster som leder till nedskrivningar. Övriga värdeförändringar under året är bokförda mot värderingskonton. Värderingskontot för en enskild tillgång visar skillnaden mellan marknadsvärdet och anskaffningsvärdet. Om värdet är positivt har Riksbanken en orealiserad vinst, som ännu inte redovisats i resultaträkningen. Om värdet är negativt har Riksbanken en orealiserad förlust för tillgången i fråga. Vid årsbokslutet gör Riksbanken en nedskrivning av anskaffningsvärdet (till det aktuella marknadsvärdet) för alla tillgångar med negativt värderingskonto. En nedskrivning kan liknas vid att Riksbanken sålt tillgången och sedan köpt tillbaka den till det aktuella marknadsvärdet. I praktiken innebär en nedskrivning att den orealiserade förlusten förs till resultaträkningen och vär-

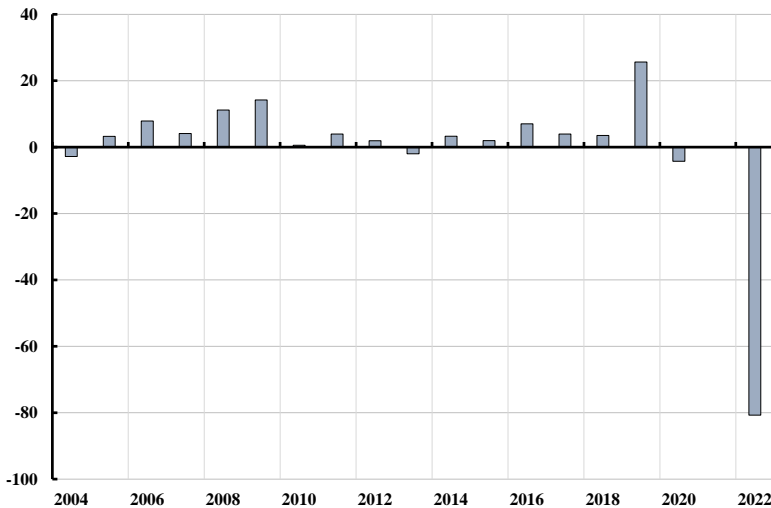
deregleringskontot för tillgången återställs till noll. För de räntebärande tillgångarna innebär det samtidigt att de framtida redovisade ränteintäkterna stiger i paritet med nedskrivningen om tillgångarna behålls till förfall. Detta eftersom tillgångarna vid förfall är värda sitt på förhand kända nominella belopp.

De värdeförändringar som påverkar det redovisade resultatet 2022 var totalt –86,0 miljarder kronor och beror till stor del på orealiserade förluster som lett till nedskrivningar (se diagram 19). Nedskrivningar på grund av ränterelaterade prislestnader för innehavet av svenska värdepapper bidrog med –59,1 miljarder kronor. Realiserade och nedskrivna prislestnader för utländska värdepapper var –36,7 miljarder kronor. De orealiserade valuta- och guldprisvinsterna ingår inte i det redovisade resultatet, men det gör däremot de realiserade valutavinsterna om 9,6 miljarder kronor.

Det sammantagna redovisade resultatet, före avsättningar eller återföringar, är summan av det underliggande resultatet (0,2 miljarder kronor) och värdeförändringar som förs till resultatet (–86,0 miljarder kronor). På grund av de stora värdeförlusterna under 2022 beslutade direktionen att återföra samtliga tidigare avsatta medel för finansiella risker, vilket ökar det redovisade resultatet med 5,0 miljarder kronor. Den redovisade förlusten efter återföringen blev därmed 80,7 miljarder kronor.

Diagram 17 Redovisat resultat

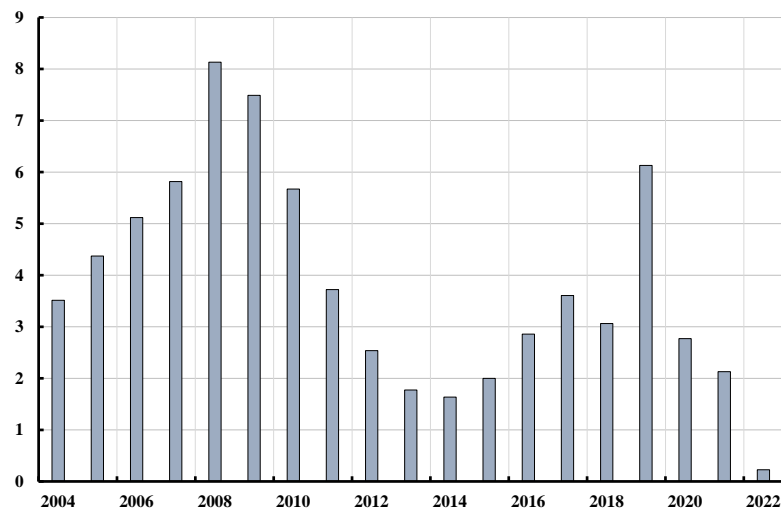
Miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

Diagram 18 Underliggande resultat

Miljarder kronor

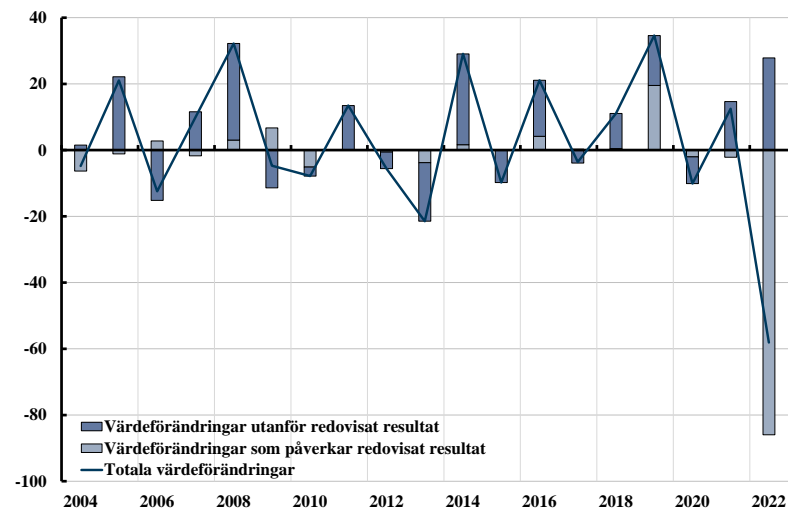

Anm.: I det underliggande resultatet ingår räntenetto, övriga intäkter från exempelvis avgifter samt kostnader för att driva bankens verksamhet.

Källa: Riksbanken.

Diagram 19 Värdeförändringar på Riksbankens tillgångar

Miljarder kronor

Anm.: Värdeförändringar som realiserats eller leder till nedskrivningar påverkar Riksbankens redovisade resultat. Orealiserade värdeförändringar som inte leder till nedskrivningar påverkar Riksbankens totala resultat men inte det redovisade resultatet.

Källa: Riksbanken.

Olika redovisningsprinciper ger olika resultat på kort sikt

Även andra centralbanker gör förluster på grund av stora värdepappersinnehav och ökad räntebärande inlåning (centralbanksreserver) vid ett stigande ränteläge. Det är dock komplicerat att jämföra förlusternas storlek för olika centralbanker, vilket beror på att det finns olika sätt att redovisa och periodisera resultatet. Det finns två huvudtyper av redovisningsprinciper som centralbanker använder sig av i värderingen av tillgångar och skulder: upplupet anskaffningsvärde och marknadsvärdering. Flera centralbanker kombinerar dessutom dessa två principer, där exempelvis endast vissa delar av balansräkningen marknadsvärderas. Till exempel ger redovisningsriktlinjerna i ECBS, som även Riksbanken följer, möjlighet att välja om penningpolitiskt motiverade värdepappersinnehav ska redovisas till marknadsvärde eller upplupet anskaffningsvärde. Här kan vi notera att ECB redovisar sina penningpolitiska innehav till upplupet anskaffningsvärde, medan Riksbanken marknadsvärderar sina penningpolitiskt motiverade innehav på samma sätt som övriga värdepappersinnehav.

Fördelen med att marknadsvärdera värdepappersinnehav är att det ger en transparent bild av vad det realiserade resultatet skulle bli om innehavet såldes innan värdepapperna förfaller. För räntebärande värdepapper ger det också en uppdaterad bild av hur den förväntade framtida avkastningen ser ut. Nackdelen är att resultatet varierar med marknadspriserna, som kan vara volatila. Används i stället upplupet anskaffningsvärde blir resultatet mindre volatilt. Men detta gäller bara så länge värdepappersinnehaven inte avyttras innan förfall och eventuella värdeförändringar realiserar.

De redovisningsprinciper som Riksbanken använder bygger till stor del på marknadsvärdering. Grundprincipen är att värdeförändringar till följd av fluktuationer i marknadspriserna redovisas i särskilda värderegeringskonton. Det redovisade resultatet påverkas av realiserade värdeförändringar och nedskrivningar (orealiserade förluster), men inte av orealiserade vinster. Exempelvis påverkas 2022 års resultat inte av de (orealiserade) vinster som uppstått på grund av kronförsvagningen. Däremot påverkas det redovisade resultatet av de (orealiserade) förluster som uppstått av ränteuppgången. Bruket av värderegeringskonton dämpar normalt sett variationen i det redovisade resultatet, vilket också kan minska variationen i eventuella vinstutdelningar till staten. Det kan också ses som en försiktighetsprincip att bara låta orealiserade förluster (och inte orealiserade vinster) påverka det redovisade resultatet och eget kapital.

Riksbanken och andra centralbanker som använder någon form av marknadsvärdering, redovisar en stor förlust för 2022. Om räntorna utvecklas i enlighet med de förväntningar som speglas i det nuvarande ränteläget kommer kommande års resultat snabbt att återgå till lite mer normala nivåer. Både redovisade ränteintäkter och räntekostnader justeras upp med det högre ränteläget. Därmed blir effekten på räntenettet inte så stor de kommande åren även om räntenettet försvagas av att förlusten minskar det räntefria kapitalet.

För centralbanker som istället använder sig av upplupet anskaffningsvärde medför den nuvarande situationen att förlusten för 2022 blir lägre men också att det blir återkommande förluster över flera års tid vid ett oförändrat ränteläge. Det är en konsekvens av att högre styrräntor de kommande åren leder till en högre räntekostnad för inlåningen (centralbanksreserverna). Med upplupet anskaffningsvärde justeras inte de redovisade ränteintäkterna upp för att reflektera marknadsräntorna, vilket leder till negativa räntenetton de kommande åren.

För centralbanker som istället använder sig av upplupet anskaffningsvärde medför den nuvarande situationen att den redovisade förlusten för 2022 blir lägre men också att det väntas bli återkommande förluster de kommande åren. Det är en konsekvens av att högre styrräntor de kommande åren leder till en högre räntekostnad för inlåningen (centralbanksreserverna). Med upplupet anskaffningsvärde justeras inte de redovisade ränteintäkterna upp för att reflektera marknadsräntorna, vilket leder till negativa räntenetton de kommande åren. Flera andra centralbanker flaggar nu för att stora förluster över de närmaste åren.

De olika redovisningsprinciperna handlar främst om olika sätt att periodisera vinster och förluster över tid. Sett över en längre tidsperiod blir dock det sammantagna resultatet ungefär detsamma oavsett vilken redovisningsprincip centralbanken väljer. Läs mer om Riksbankens redovisningsprinciper i avsnittet Redovisningsprinciper.

Årets förlust minskar Riksbankens kapital

Riksbankens kapital består av eget kapital, realiserade vinster på värderegleringskonton och medel som tidigare avsatts för finansiella risker. Ett syfte med kapitalet är att det tillsammans med sedlar och mynt ska utgöra en räntefri finansiering som behövs för Riksbankens intjäning. Ett annat syfte med kapitalet är att utgöra en buffert mot framtida förluster.

Sedan 2015 har Riksbanken, i likhet med flera andra centralbanker, under två episoder initierat nya köp av värdepapper för att göra penningpolitiken mer expansiv och senare under pandemiåren även för att främja effektiviteten och stabiliteten i det finansiella systemet. Värdepappersköpen har varit motiverade utifrån Riksbankens mål och uppdrag. Riksbanken har varit medveten om att de också inneburit högre finansiella risker på balansräkningen. Trots att Riksbankens finansiella tillgångar är av god kreditkvalitet och förknippade med låg kreditrisk, blir Riksbankens resultat mer känsligt för ränteförändringar när innehavet av räntebärande värdepapper med lång löptid växer. Denna risk förstärktes av att Riksbanken köpte värdepapper under en tid då marknadsräntorna var historiskt låga. Under 2022 steg räntorna markant och därmed materialiserades dessa risker och ledde till förluster för Riksbanken. Övergången till en egenfinansierad valutareserv, som inleddes under 2021, bidrog också till att riskerna på balansräkningen ökade.

När de finansiella riskerna är högre betyder det att Riksbankens resultat kan komma att variera mer än tidigare. Detta innebär att Riksbanken under de senaste åren har haft ett behov av att utöka kapitalet för att stärka sin buffert mot förluster framöver. För räkenskapsåret 2020 beslutade direktionen att göra en avsättning om 5 miljarder kronor för att öka Riksbankens buffert. Behovet att öka kapitalet fanns även 2021, men direktionen beslutade då att det inte var lämpligt att göra en riskavsättning eftersom Riksbanken inte gjorde någon vinst under det året. För 2022 har direktionen beslutat att återföra tidigare avsättningar för att reducera årets redovisade förlust.

Med årets stora och ränterelaterade värdeförluster har Riksbankens kapital minskat. Orealiserade ränterelaterade vinster från tidigare år har bytts till förluster. Det belastar värderingskonton för prisseffekter, vars saldon minskar. Men eftersom värderingskningen är större än de realiserade vinsterna som fanns på värderingskontona i början av 2022, medför den överskjutande värderingskningen att det redovisade resultatet minskar via nedskrivningar. Värderingskontona för prisseffekter minskade med 9,0 miljarder kronor till 3,5 miljarder kronor.

Riksbankens realiserade guld- och valutavinster under 2022 ingår inte i det redovisade resultatet och bokförs istället direkt mot värderingskontona, vilka ökade med 36,9 miljarder kronor till 113,1 miljarder kronor.

Det egna kapitalet var 62,6 miljarder kronor i slutet av 2022 och med årets redovisade förlust om 80,7 miljarder kronor väntas det egna kapitalet bli negativt efter årets resultatdisposition. Riksbankens totala kapital, inklusive årets resultat, värderingskonton och avsatta medel, var 98,8 miljarder kronor i bokslutet för 2022. Det gör att Riksbankens totala kapital har minskat med totalt 61,8 miljarder kronor sedan bokslutet för 2021.

Riksbankens kapital och den nya riksbankslagen

Även om Riksbankens kapital minskar och det egna kapitalet blir negativt påverkas inte Riksbankens förmåga att utföra sina uppdrag i närtid. En centralbank kan alltid betala för sig i den egna valutan och centralbanken kan ha ett negativt eget kapital under en period och ändå fungera som vanligt. På sikt behöver dock Riksbankens kapital öka för att säkerställa bankens finansiella oberoende.

Riksbanken kan stärka sitt kapital genom att ackumulera vinster eller genom att få kapitaltillskott från staten. En lägre kapitalnivå, i kombination med en liten kontantmängd och därmed ett litet seignorage, medför att Riksbankens intjäning och möjlighet att vara självfinansierad har försämrats.

Den nya riksbankslagen som börjar gälla från redovisningsåret 2023 innehåller ett nytt ramverk för det egna kapitalet. Detta inkluderar en inflationsindexerad målnivå för eget kapital om inledningsvis 60 miljarder kronor. När det egna kapitalet är vid målnivån delas eventuella vinster ut till staten. När Riksbanken gör förluster och det redovisade egna kapitalet (enligt årsredovis-

ningen) blir mindre än en tredjedel av målnivån *ska* Riksbanken göra en framställning till riksdagen om att få ett kapitaltillskott för att återställa det egna kapitalet.

Efter årets stora förlust och den resultatdisposition som riksdagen beslutar om under 2023, faller det egna kapitalet under en tredjedel av målnivån. Riksbanken behöver därmed göra en framställning för att återställa det egna kapitalet senast i samband med årsredovisningen för 2023, som är det första året den nya lagen gäller. Hur stort belopp en sådan framställning kommer att omfatta beror på flera faktorer som till stor del kan avgöras först i samband med att framställningen bereds. Exempel på viktiga faktorer är: (i) nivån på Riksbankens egna kapital, (ii) förväntad framtida intjäningsförmåga, (iii) förväntade framtida kostnader samt (iv) hur värderegleringskonton ska beaktas. Med utgångspunkt ifrån den nya riksbankslagens bestämmelser utgör ovan nämnda faktorer viktiga komponenter för en balanserad och rimlig bedömning av det belopp som framställningen ska omfatta.

Resultatmätt och seignorage

Riksbankens resultat bestäms av avkastningen på bankens tillgångar, kostnaderna för bankens skulder och kostnaderna för att bedriva verksamheten. Det finns dock flera sätt att beräkna resultatet.

Det bredaste resultatmättet kan benämnas *totalt resultat* och beskriver hur Riksbankens eget kapital (inklusive årets resultat och värderegleringskonton) förändrats under året. Det totala resultatet för 2022 uppgick till –52 878 miljoner kronor. I resultatet ingår ränteintäkter och räntekostnader samt realiserade och orealiserade värdeförändringar till följd av ändrade räntor, valutakurser och guldpris. Dessutom ingår riskavsättningar och posten övriga intäkter, som i huvudsak består av utdelning på Riksbankens aktier i BIS och avgifter från användarna av betalningssystemet RIX. Därutöver tillkommer kostnader för personal, administration och avskrivningar.

Riksbankens *redovisade resultat*, det vill säga det som tas upp i Riksbankens resultaträkning, omfattar ränteintäkter och räntekostnader, alla realiserade värdeförändringar samt de orealiserade förluster som leder till nedskrivningar. Dessutom ingår riskavsättningar och posten övriga intäkter samt kostnader för personal, administration och avskrivningar. Riksbankens redovisade resultat för 2022 uppgick till –80 734 miljoner kronor.

Det resultat som ligger till grund för vinstutdelningen till staten, Riksbankens *utdelningsgrundande resultat*, omfattar ränteintäkter och räntekostnader samt realiserade och orealiserade värdeförändringar kopplat till räntor och värdepapper men exkluderar det resultat på 46 499 miljarder kronor som härrör från guld och valuta. Dessutom ingår riskavsättningar och posten övriga intäkter samt kostnader för personal, administration och avskrivningar. Det utdelningsgrundande resultatet för 2022 uppgick därmed till –99 377 miljoner kronor. Storleken på själva utdelningen tas fram genom att man beräknar genomsnittet av det utdelningsgrundande resultatet för de senaste

fem åren och multiplicerar detta med 80 procent. En sammanställning över hur de olika resultatmått förhåller sig till varandra finns i tabell 7.

Tabell 7 Resultatmått 2022

Miljoner kronor

	Totalt	Redovisat	Utdelnings- grundande
Ränteintäkter	11 661	11 661	11 661
Räntekostnader	-10 503	-10 503	-10 503
Nettoresultat av finansiella transaktioner och nedskrivningar	-85 961	-85 961	-95 607
varav försäljningar av värdepapper respektive guld och valuta	-15 979	-15 979	-15 979
varav nedskrivningar av värdepapper respektive guld och valuta	9 646	9 646	-
varav nedskrivningar av värdepapper respektive guld och valuta	-79 628	-79 628	-79 628
respektive guld och valuta	-	-	-
Nettoresultat av andra värdeförändringar än nedskrivningar	27 856	-	-8 997
varav värdeförändringar på värdepapper respektive guld och valuta	-8 997	-	-8 997
respektive guld och valuta	36 853	-	-
Finansiell riskavsättning	5 000	5 000	5 000
Övriga intäkter	210	210	210
Summa nettointäkter	-51 737	-79 593	-98 236
Personal- och administrationskostnader samt avskrivningar	-1 141	-1 141	-1 141
varav kostnader för hantering av sedlar och mynt	-164	-164	-164
övriga kostnader	-977	-977	-977
Årets resultat	-52 878	-80 734	-99 377

Källa: Riksbanken.

Vad är seignorage?

Riksbankens *seignorage* är den del av Riksbankens redovisade resultat som kommer från rätten att ge ut sedlar och mynt. Värdet på alla utelöpande sedlar och mynt är upptaget som en skuld i Riksbankens balansräkning. Vid utgången av 2022 uppgick detta värde till 64 956 miljoner kronor. Riksbanken betalar ingen ränta på denna skuld men har kostnader för hanteringen av sedlar och mynt. Av Riksbankens totala kostnader för personal, administration och avskrivningar på 1 141 miljoner kronor utgjorde 164 miljoner kronor beräknade kostnader för kontantförsörjningen, det vill säga hanteringen av sedlar och mynt (se avsnittet Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden).

Genom att ge ut sedlar och mynt kan Riksbanken finansiera tillgångar med samma värde, men Riksbanken har inga öronmärkta tillgångar som exakt svarar mot posten sedlar och mynt. När man uppskattar intäkterna från dessa tillgångar görs därför en schablonberäkning. Eftersom sedel- och myntstockens genomsnittliga andel av balansomslutningen var 4,21 procent antas att 4,21 procent av intäkterna kommer från de tillgångar som svarar mot sedlar och mynt. Beräknat på detta sätt kan 481 miljoner kronor av Riksbankens totala ränteintäkter från tillgångar på 11 417 miljoner kronor (11 661 miljoner kronor minus 37 miljoner kronor i negativ ränta, exklusive ränteintäkter som avser inlåning från Riksbankens motparter på 207 miljoner kronor) sägas komma från dessa tillgångar. På samma sätt kan -267 miljoner kronor av det totala nettoresultatet av finansiella transaktioner, exklusive nedskrivningar och finansiella riskavsättningar, på -6 333 miljoner kronor anses komma från de tillgångar som svarar mot sedlar och mynt. Nettot av Riksbankens intäkter och kostnader som kan hänföras till sedlar och mynt uppgick således till 481-267-164=50 miljoner kronor. Det är detta belopp som kallas Riksbankens seignorage.

Storleken på Riksbankens seignorage har minskat under de senaste decennierna, vilket beror såväl på att ränteläget varit lågt som på att det totala värdet på utelöpande sedlar och mynt har minskat. Årets seignorage var 100 miljoner kronor lägre än motsvarande värde för räkenskapsåret 2021, främst till följd av att nettoresultatet av finansiella transaktioner var lägre än under 2022. Seignoraget för 2022 var även mindre än Riksbankens förvaltningskostnader. Denna jämförelse är viktig, eftersom en förutsättning för att Riksbanken ska anses vara finansiellt oberoende är att Riksbanken kan stå för sina egna kostnader.

Ett stabilt finansiellt system

Rysslands invasion av Ukraina och följderna av coronapandemin präglade Riksbankens arbete med finansiell stabilitet under 2022. Den ökade geopolitiska osäkerheten, stigande inflation och räntor, fallande tillgångspriser och svårigheter för vissa företag att finansiera sig på företagsobligationsmarknaden, gjorde att Riksbanken bedömde att riskerna för den finansiella stabiliteten hade ökat. Riksbankens bedömning av hoten mot det finansiella systemet och systemets motståndskraft mot dessa, publiceras två gånger per år i de finansiella stabilitetsrapporterna. Genom att offentliggöra resultaten av sin analys vill Riksbanken uppmärksamma och varna för risker och händelser som kan innebära hot mot det finansiella systemet samt bidra till debatten i ämnet.

Riksbanken fortsatte sitt arbete inom finansiell stabilitet med analys av nyckelområden som det svenska banksystemet, de kommersiella fastighetsföretagens och hushållens skuldsättning, risker kopplade till klimatomställningen samt det ökande cyberhotet. Riksbanken fortsatte också sitt samarbete med myndigheter i Sverige och internationellt.

Riksbankens arbete för att stärka det finansiella systemet

Att det finansiella systemet är stabilt och fungerar väl är en förutsättning för att ekonomin ska fungera och växa. En allvarlig kris i det finansiella systemet riskerar att leda till omfattande ekonomiska och sociala kostnader. Riksbanken analyserar därför löpande stabiliteten i det finansiella systemet för att tidigt upptäcka förändringar och sårbarheter som kan försämra systemets sätt att fungera. I vissa fall föreslår Riksbanken åtgärder för att motverka risker och öka motståndskraften.

Hoten mot den finansiella stabiliteten ökade

Under året publicerade Riksbanken två finansiella stabilitetsrapporter. I dessa konstaterades bland annat att de svenska storbankerna haft tillgång till finansiering på kapitalmarknaderna, att kreditförsörjningen upprätthållits och att banksektorn varit lönsam. Tillgängligheten i de svenska finansiella infrastrukturen var dessutom god.

Även om det finansiella systemet bedömdes fungera, blev påfrestningarna tydliga under året och riskerna för den finansiella stabiliteten ökade. Hushåll och företag påverkades kraftigt av det högre kostnadsläget, inte minst av de höga elpriserna. Bostadspriserna föll. Det blev påtagligt dyrare och svårare för fastighetsföretagen att emittera nya värdepapper. De höga och volatila elpriserna skapade likviditetsrisker för aktörer på elderivatmarknaden som behövde hanteras via statliga kreditgarantier.

Riskbilden präglades av att det var mycket svårt att veta hur mycket centralbankerna skulle behöva höja styrräntorna för att tämja den höga inflationen. Efter många år med låg inflation och mycket låga räntor, stigande tillgångspriser och allt högre skuldsättning var det också osäkert hur ekonomins aktörer skulle kunna hantera en snabb uppgång i inflation och räntor. Riksbanken bedömde att de två mest betydande sårbarheterna var bankernas exponering mot de högt skuldsatta kommersiella fastighetsföretagen och den höga skuldsättningen bland hushållen.

På senare tid har extremväder förekommit allt oftare. Detta kan i förlängningen påverka den finansiella stabiliteten. Riksbanken bedömde att detta sammantaget visar på behovet av en ordnad grön omställning. Det geo- och säkerhetspolitiska läget medförde också att cyberriskerna bedömdes vara förhöjda.

Företagen mötte flera utmaningar

Utvecklingen i svensk ekonomi under inledningen av 2022 bidrog till att företagets investeringar och lönsamhet ökade. Företagen fortsatte dock att möta flera utmaningar, som brist på komponenter och störningar i frakt- och leveranskedjorna. Under året fortsatte energipriserna, inflationen och räntorna att stiga. Många företag kunde dock kompensera för högre kostnader genom att ta ut högre priser. En ytterligare utmaning var gradvis försämrade finansiella förutsättningar genom att det blev både dyrare och svårare för företagen att emittera nya certifikat och obligationer, i synnerhet fastighetsföretagen. Det bidrog till att vissa företag upplevde att det var svårare att finansiera sin verksamhet. Många företag valde därför att vända sig till bankerna för att refinansiera sina lån, vilket bidrog till att bankernas utlåning till företag ökade kraftigt under året. Stigande räntor försämrade under året företagens förmåga att betala räntor och amorteringar, vilket delvis bidrog till att företagskonkurserna har ökat något om än från en låg nivå.

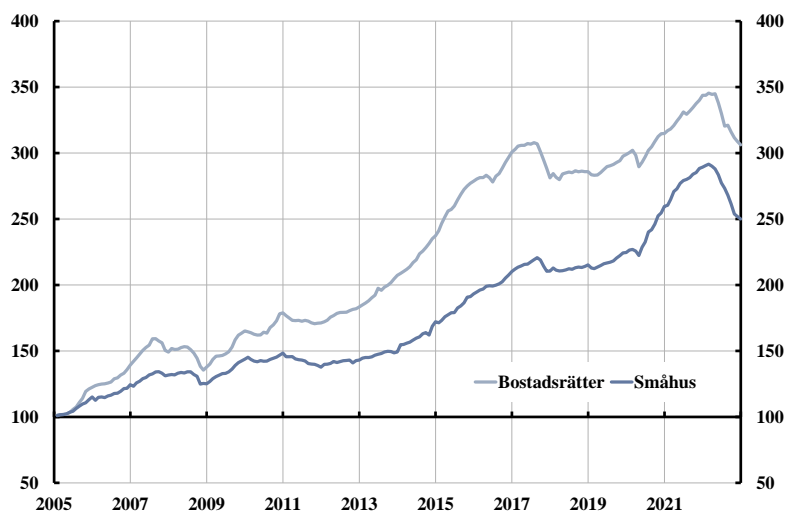
Fastighetsföretagen har under lång tid tagit allt större lån och denna trend fortsatte under 2022. Lånen stod för ungefär hälften av bankernas exponering mot icke-finansiella företag och ungefär hälften av den utestående volymen företagsobligationer i svenska kronor. De stora lånen gör fastighetsföretagen allt mer räntekänsliga. Riksbanken bedömde att sämre tillgång till marknadsfinansiering och högre finansieringskostnader, i kombination med svagare konjunktur, skulle leda till lägre fastighetsvärden. Bedömningen var också att det kunde få konsekvenser för både enskilda fastighetsföretag och långgivare och i förlängningen för den finansiella stabiliteten eftersom fastighetssektorn är nära sammankopplad med många andra finansiella aktörer. Riksbanken presenterade en fördjupning om dessa frågor i årets andra finansiella stabilitetsrapport.

Hushållens motståndskraft sattes på prov

Stämmingsläget i hushållssektorn försämrades kraftigt under året. Den höga inflationen minskade hushållens köpkraft och bidrog till att sänka de reala inkomsterna. Hushållen pressades av att priserna på bland annat el, drivmedel och livsmedel steg snabbt under året. Därtill steg bolåneräntorna, samtidigt som hushållens förväntningar om högre räntor i framtiden också reviderades upp. Bostadspriserna föll brett i Sverige under året. Från början av mars 2022 till och med utgången av 2022 föll priserna med 13 procent, på småhus med 14 procent och på bostadsrätter med 11 procent (se diagram 20). Även värdeutvecklingen på hushållens finansiella tillgångar var svag under året och det är osäkert hur utvecklingen kommer att se ut framöver.

Diagram 20 Bostadspriser i Sverige

Index, januari 2005 = 100

Anm.: Säsongsjusterade priser.

Källa: Valueguard och Riksbanken.

I och med att bolåneräntorna steg och bostadspriserna föll växte hushållens skulder i långsammare takt under året. Hushållens skulder i förhållande till deras disponibla inkomster (skuldkvoten) fortsatte dock att öka och uppgick i slutet av året till drygt 200 procent, vilket är högt ur både ett historiskt och ett internationellt perspektiv. Bakom den totala skuldkvoten finns stora skillnader mellan hushållen, bland annat beroende på geografisk hemvist och ägandeförhållanden. Riksbanken har länge påpekat att de höga skulderna i hushållssektorn kan bli särskilt problematiska om den ekonomiska utvecklingen skulle bli betydligt sämre än väntat, i synnerhet om bostadspriserna skulle falla eller om räntorna skulle stiga. Detta scenario manifesterade sig under året och medförde att många hushåll tvingades göra någon form av anpassning i sin privatekonomi. En stor andel av bolånestocken i Sverige är knuten till rörlig ränta, vilket innebär att ränteuppgången får ett snabbt genomslag på ränteutgifterna

och därmed på hushållens konsumtionsutrymme. Andelen hushåll med rörliga räntor ökade under slutet av året, förmodligen för att räntorna på längre bindningstider steg både snabbare och procentuellt sett mer än den rörliga räntan. Högre skulder i kombination med högre räntor och kortare räntebindingstider gjorde hushållen än mer räntekänsliga.

De allra flesta bolånetagare kunde sköta sina skuldbetalningar, men risken för betalningsproblem ökade, speciellt bland hushåll med konsumtionslån, eftersom dessa hushåll överlag har en sämre betalningsförmåga än bolånetagare. Hushållen behövde anpassa sin konsumtion för att parera det försämrade ekonomiska läget, vilket påverkade såväl företagen som ekonomin i stort. Riksbanken har sedan tidigare bedömt att sårbarheterna i den svenska hushållssektorn är stora. Om riskerna skulle materialiseras till fullo kan konsekvenserna bli betydande.

Banksektorn

Till följd av Rysslands invasion av Ukraina ökade spänningarna och volatiliteten på marknaden. Sanktionerna mot Ryssland påverkade inte storbankerna i Sverige i någon högre grad då exponeringarna mot Ryssland och Ukraina var små. Däremot är storbankernas verksamhet gränsöverskridande och några banker har verksamhet i de baltiska länderna som i sin tur har större handel och kontaktytor med Ryssland.

De strukturella riskerna i den svenska banksektorn kvarstår eftersom banksystemet är stort, koncentrerat och sammanlänkat. De likartade branschexponeringarna och en stor exponering mot de högt skuldsatta kommersiella fastighetsföretagen bidrar till att öka sårbarheterna och medför kreditrisker för bankerna. Trots att den makroekonomiska utvecklingen försämrades kunde storbankerna uppvisa en god likviditetssituation, förhållandevis stora kapitalbuffertar och en relativt god lönsamhet. Det högre ränteläget stärkte räntenettet. I början av året uppvisade bankerna små kreditförluster. Men eftersom bankernas kreditrisker ökade när räntorna steg och makroutsikterna försämrades, ökade bankerna sina reserveringar för kreditförluster i slutet av året.

Under 2022 höjdes det kontracykliska kapitalbuffertkravet för banker, vilket Riksbanken ansåg vara viktigt eftersom det bidrog till en ökad motståndskraft i sektorn. Riksbanken har också bistått Finansdepartementet med synpunkter på arbetet inom EU med det så kallade bankpaketet (Basel III). Bankpaketet ska vara genomfört i svensk lagstiftning 2025 och det kommer att stärka bankernas motståndskraft och den finansiella stabiliteten genom striktare reglering och skärpt tillsyn.

Riksbanken fortsatte utveckla analysen av risker i banksystemet. Bland annat publicerades en ekonomisk kommentar som undersökte bankernas motståndskraft mot likviditetsrisker med hjälp av ett nytt likviditetsmått. Riksbanken har även breddat sitt ramverk för kapitalstresstester genom att använda mikrodata över svenska icke-finansiella företag och deras lån hos svenska banker.

Den finansiella infrastrukturen är under förändring

De finansiella infrastruktursystemen fungerade överlag väl under 2022. Riksbanken påtalade att det var viktigt med en god beredskap och proaktiv riskhantering till följd av den ryska invasionen av Ukraina. Det svenska betal- och värdepappersområdet är alltså under förändring, vilket påverkar både infrastrukturföretagen och deras deltagare. Riksbanken noterade att det var viktigt att både infrastrukturföretagen och deras deltagare planerar noggrant och realistiskt för att säkerställa att funktionerna och tillgängligheten i de befintliga systemen upprätthålls under förändringsarbetet.

För centrala motparter (CCP) var frågan om hur CCP-landskapet i Europa ska se ut efter brexit alltså i fokus. Riksbanken ansåg att clearing hos CCP:er från tredjeland bör tillåtas på samma villkor som hos CCP:er i EU, under förutsättning att såväl tillsyn som lagstiftning är ekvivalenta med EU:s.

Priserna på de nordiska och europeiska el- och energimarknaderna var höga och volatila under året, vilket påverkade vissa deltagare i den svenska CCP:n Nasdaq Clearing. Höga marginalsäkerhetskrav för deltagarna ledde till en risk för att de inte skulle ha tillräckligt med likvida tillgångar för att möta kraven. I så fall skulle en eller flera deltagare kunna falla. Riksdagen beslutade i början av september att ge ett stöd i form av en statlig kreditgaranti till elproducenter. Priserna på marknaden för elderivat sjönk dock snart därefter, vilket minskade marginalsäkerhetskraven och behovet av stödet. Riksbanken påpekade att det var viktigt att deltagarna även i fortsättningen hade tillgång till likvida tillgångar för att kunna möta marginalsäkerhetskraven.

Cyberriskerna fortsatte att öka

Riksbanken fortsatte att bedöma cyberrisker som ett av de största hoten mot den finansiella stabiliteten. Till följd av Rysslands invasion av Ukraina ökade det generella cyberhotet i omvärlden och i Sverige. Vidare påpekade Riksbanken att aktörerna i den finansiella sektorn behöver vara alerta inför eventuella cyberangrepp och fortsätta stärka sin motståndskraft eftersom den finansiella sektorn i stor utsträckning är digitaliserad och ofta använder tredjepartsleverantörer. Därtill är aktörerna beroende av el och telekom, som kan utsättas för cyberattacker. Eftersom den finansiella sektorns aktörer är tätt sammanlänkade kan ett cyberangrepp mot en aktör snabbt sprida sig vidare och, i värsta fall, påverka den finansiella stabiliteten. Riksbanken konstaterade dock att det är en utmaning att få en helhetsbild av hur stort cyberhotet är eftersom många incidenter inte rapporteras.

Under året fortsatte Riksbanken att arbeta med att stärka motståndskraften mot cyberrisker i den finansiella sektorn genom ramverket TIBER-SE där Riksbanken har en koordinerande roll. Ramverket gör det möjligt för aktörer i det finansiella systemet att på ett standardiserat sätt testa sin motståndskraft mot cyberrisker. Riksbanken påtalade att det är viktigt med fortsatt arbete med ansvarsfördelning och samverkan mellan de myndigheter som är involverade

i arbetet med cyberrisker i finanssektorn och noterade de framsteg som gjorts under året.

Klimatriskerna kan hota den finansiella stabiliteten

Den finansiella sektorn kan bidra i arbetet med att uppnå klimatmålen. Om klimatriskerna inte avspeglas i tillgångspriserna kan det leda dels till att kapital inte avsätts till hållbara verksamheter, dels till att det uppstår stora och hastiga prisförändringar som skapar oro på regionala och globala finansmarknader, om riskerna materialiseras.

För att kunna mäta och prissätta klimatrelaterade risker behövs tillgång till relevanta, transparenta och verifierbara data. Därför fortsatte Riksbanken under året att följa och stödja det internationella arbetet för att främja klimatrelaterad rapportering.

Riksbanken gjorde under året en studie av svenska aktiefonders koldioxidavtryck och handelsaktivitet. Studien jämförde aktiefonder som är anslutna till initiativ för att på sikt nå nollutsläpp med sådana som inte är bundna till några klimatinitiativ. Riksbanken analyserade också, i samarbete med Finansinspektionen, hur de tre svenska storbankernas klimatexponeringar kan förväntas utvecklas i olika klimatscenarier. Utöver det utforskade Riksbanken ytterligare alternativa scenarier för att testa det svenska banksystemets motståndskraft mot klimatrelaterade risker. Riksbanken publicerade också en ekonomisk kommentar om vikten av enhetliga ramverk för rapportering av klimatrelaterade risker och att bankerna förbättrar sin transparens i rapporteringen av dessa.

Transaktionsbaserad referensränta – Swestr

Riksbanken är administratör för den fullt ut transaktionsbaserade referensräntan Swestr och tillhandahåller genomsnittsräntor och index baserade på de fastställda Swestr-noteringarna.

Den internationella organisationen för värdepapperstillsyn (International Organization of Securities Commissions, Iosco), har tagit fram 19 principer för finansiella referensvärden, som utgör bästa internationella standard för hur arbete med referensvärden bör bedrivas. Likt flertalet andra centralbanker som tillhandahåller transaktionsbaserade referensräntor har Riksbanken utfäst sig att i tillämpliga och relevanta delar uppfylla dessa principer. Riksbanken intygade under året att man gör detta.

Swestr, genomsnittsräntor och index fastställdes och publicerades i god ordning varje bankdag under året. Normal beräkningsmetod för Swestr användes genomgående. Under året baserades Swestr-noteringarna i genomsnitt på 54 miljarder svenska kronor fördelade på 56 transaktioner. Typiskt sett bidrog 5 banker per dag med transaktioner.

Under hösten lanserade Riksbanken ett branschforum som syftar till att öka finansbranschens användning av fullt ut transaktionsbaserade referensräntor.

Fokus för dessa möten har varit att främja en övergång till sådana referensräntor. Under hösten har Swestr börjat användas i finansiella kontrakt i form av så kallade overnight index swaps (OIS).

Finansiella stabilitetsrådet

Riksbanken ingår tillsammans med regeringen, Finansinspektionen och Riksgälden i det finansiella stabilitetsrådet. Rådet har i uppgift att diskutera åtgärder som kan behövas för att motverka uppbyggnaden av finansiella obalanser. Myndigheterna fattar sedan självständiga beslut inom de egna ansvarsområdena.

Rådet träffades fyra gånger under 2022, varav två möten var extrainsatta. Myndigheterna diskuterade vid årets inledning den höga smittspridningen av coronaviruset och dess effekter på samhällsviktiga tjänster som de finansiella marknaderna tillhandahåller. Myndigheterna konstaterade att riskerna var begränsade och att de finansiella marknaderna i sammanhanget fungerade väl.

Rådet diskuterade under året effekterna på den finansiella stabiliteten till följd av det spända säkerhetsläget i Europa efter Rysslands invasion av Ukraina. Rådet bevakade utvecklingen noga och upprätthöll täta kontakter mellan stabilitetsrådets myndigheter, andra myndigheter och aktörer i den finansiella sektorn. Rådet konstaterade att Sveriges direkta exponeringar mot Ryssland och Ukraina via exempelvis handeln är små men att vi indirekt påverkas av stigande världsmarknadspriser på olja och andra råvaror. Rådet konstaterade att de stigande räntorna innebär att hoten mot den finansiella stabiliteten har ökat.

Myndigheterna diskuterade också frågor som rör cybersäkerhet, till exempel arbetet för att på olika sätt stärka beredskapen, inte minst genom förbättrad kommunikation och informationsdelning. Under hösten 2022 genomförde myndigheterna i rådet en scenarioövning kopplad till centrala motparter.

Riksbankens finansmarknadsenkät

Riksbanken skickar två gånger per år ut en finansmarknadsenkät till aktörer som är aktiva på de svenska ränte- och valutamarknaderna. Syftet med enkäten är att få en samlad bild av aktörernas syn på de svenska finansiella marknaderna – hur dessa fungerar, hur marknadsaktiviteten ser ut och vilka risker som aktörerna upplever finns i det svenska finansiella systemet framöver. Rapporten är enbart en redovisning av aktörernas svar och redogör inte för Riksbankens bedömningar.

I vårens enkät beskrev fyra av tio respondenter sitt risktagande som lågt eller mycket lågt, vilket kan jämföras med sex av tio i höstenenkäten. Valutemarknaden för svenska kronor upplevdes fungera bra av majoriteten av respondenterna i vårens enkät. I höstens enkät svarade dock enbart fyra av tio att den fungerade bra. Andelen som ansåg att den svenska räntemarknaden fungerade dåligt eller mycket dåligt var sex av tio i vårens enkät, jämfört med

åtta av tio under hösten. Höstens enkät visade också att majoriteten ansåg att likviditeten på företagspappersmarknaden var dålig eller mycket dålig.

Säkra och effektiva betalningar

Betalningar i Sverige är överlag säkra och effektiva. Det har varit få störningar i Riksbankens avvecklingssystem RIX och kontantförsörjningen har fungerat väl. Efterfrågan på kontanter ökade snabbt efter Rysslands invasion av Ukraina, men kontantanvändningen är fortfarande låg och de flesta använder digitala betalsätt.

För att möta digitaliseringen undersöker Riksbanken hur en eventuell e-krona skulle kunna fungera som ett digitalt komplement till kontanter. Riksbanken har under året också lanserat en ny avvecklingstjänst för omedelbara betalningar – RIX-INST.

Svenska betalningar i ett förändrat omvärldsläge

Rysslands invasionskrig mot Ukraina har ökat risken för cyberangrepp i hela samhället. Svenska betalningar är överlag säkra men den allmänna hotbilden visar hur viktigt det är att fortsätta arbeta för ett motståndskraftigt betalningssystem. Under 2022 har Riksbanken därför drivit och deltagit i olika samverkansgrupper, bland annat Krissamverkan i det centrala betalningssystemet och Finansiella sektorns privat-offentliga samverkan (FSPOS). Riksbanken har också förberett för det utökade mandat inom beredskapsområdet som riksdagen gav Riksbanken genom den nya riksbankslagen.

Betalningsmarknaden digitaliseras

Digitaliseringen av betalningsmarknaden fortsätter. Fler väljer att använda digitala betalsätt samtidigt som färre väljer att betala med kontanter. Mobilen har fått en mer framträdande roll som betalningsinstrument. Det illustreras bland annat av att Swish under 2022 nådde 8 miljoner användare. Andra tjänster som integrerar bankkortet i mobilen blir också allt vanligare, till exempel Apple Pay och Samsung Pay.

E-kronaprojektet

I dag har allmänheten tillgång till svenska kronor i två former – statligt utgivna pengar i form av kontanter och digitala pengar utgivna av privata aktörer. I takt med att kontanter används allt mindre finns det en risk att allmänheten i framtiden inte har tillgång till och kan betala med statligt utgivna pengar. Företag och privatpersoner skulle då bli helt beroende av privata aktörer för att kunna betala.

Riksbanken undersöker därför möjligheten att ge ut ett digitalt komplement till kontanterna, så kallade e-kronor. Riksbanken bedriver sedan 2020 ett pilotprojekt för att lära sig mer om hur en teknisk lösning för en e-krona skulle kunna se ut. Under 2022 organiserades arbetet i olika delområden. Utöver det

interna arbetet deltog Riksbanken under året i flera internationella samarbeten om digitala centralbankspengar.

Under våren fokuserade projektet på att testa programmerbara betalningar och utreda samverkansmodeller för en potentiell digital centralbankspeng. Riksbanken driver Project Icebreaker tillsammans med centralbankerna i Israel och Norge samt Bank for International Settlements (BIS). Syftet med projektet är att undersöka hur digitala centralbankspengar, till exempel e-kronor, kan användas för internationella betalningar och överföringar. Modellen förväntas möjliggöra omedelbara betalningar i digitala centralbankspengar mellan länder, till betydligt lägre kostnader än med de befintliga systemen.

Riksbanken startade under året även ett forum för regelbundna möten med representanter från bland annat banksektorn, fintechbolag, detaljhandel och universitet. Där diskuteras olika sätt att använda en e-krona och hur rollfördelningen i e-kronasystemet skulle kunna se ut.

Projektet inhämtade vidare information om lösningar för digitala centralbankspengar för att lära sig mer om olika tekniska lösningar som finns på marknaden och som skulle kunna vara aktuella för en e-krona. Riksbanken hade möten med leverantörer för att testa olika tekniska lösningar. Riksbanken undersökte även hur privatpersoner upplever olika betalsituationer för att bättre förstå hur en e-krona bör utformas för att fylla allmänhetens behov.

Projektet utarbetade under året ett förslag på hur e-kronan kan utformas legalt. Utgångspunkten är att e-kronan ska ses som en digital form av kontanter som fungerar som ett komplement till fysiska kontanter. Analysen går nu vidare med syftet att utreda förutsättningar för en utgivningsbar e-krona.

Under våren 2023 lämnar Betalningsutredningen sitt betänkande om statens roll på betalningsmarknaden. Detta blir en viktig utgångspunkt för Riksbankens fortsatta arbete med en digital centralbankspeng.

Riksbankens kostnadsstudie mäter betalningars effektivitet

Riksbanken leder Betalningsrådet, som är ett forum för dialog med betalningsmarknadens aktörer. Rådet består av representanter för myndigheter, infrastruktur företag, betaltjänstleverantörer, näringsliv och konsumenter. I samråd med Betalningsrådet fattade Riksbanken under 2021 beslut om att genomföra en kostnadsstudie för betalningar. Syftet är att mäta samhällets kostnader för olika typer av betalningar i Sverige. Resultatet är viktigt om man vill kunna utvärdera hur effektiva svenska betalningar är och hur de förhåller sig till andra länders. Riksbanken samlade under året in uppgifter från bland annat hushåll, företag, offentlig sektor, banker och andra betaltjänstleverantörer. Kostnadsstudien kommer att publiceras i början av 2023.

Betalningsrapporten 2022 redogör för Riksbankens arbete med betalningar

I december 2022 publicerade Riksbanken Betalningsrapporten. I den redovisar Riksbanken resultatet från den återkommande undersökningen av svenska folkets betalningsvanor. Rapporten ska underlätta för utomstående att följa, förstå och utvärdera Riksbankens arbete på betalningsmarknaden. 2022 års undersökning visade att digitaliseringstrenden på betalningsmarknaden fortsatte. Riksbanken bedömer att betalningar i Sverige överlag är säkra och effektiva.

Kontantförsörjning

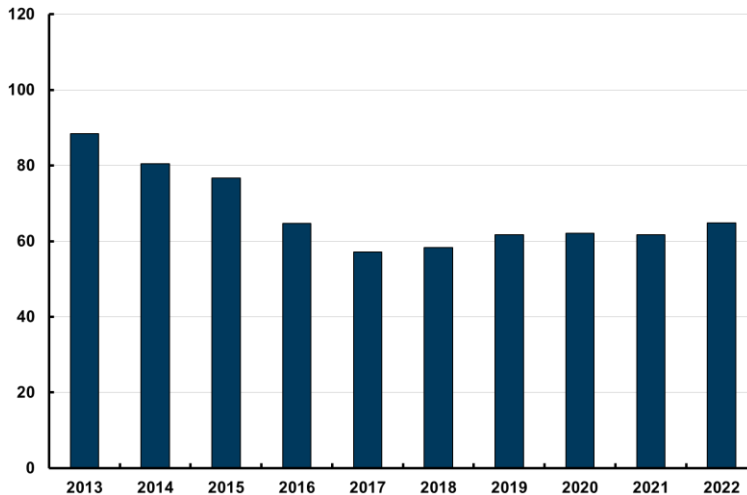
Under 2022 tillhandahöll Riksbanken sedlar och mynt till bankerna och följde värdet av kontanterna i cirkulation.

Kontantmängden har sedan sedelutbytet ökat varje år men planade ut under 2020 och minskade till och med något under 2021. Under 2022 har vi i samband med krigsutbrottet i Ukraina sett en ökad efterfrågan på kontanter och därmed har kontantmängden totalt sett ökat under året.

Värdet av kontanterna i cirkulation styrs av efterfrågan på sedlar och mynt, som varierar under året. Ett sätt att beskriva kontantmängden under året är att beräkna ett genomsnitt av värdet den sista dagen varje månad. Detta genomsnittliga värde uppgick till 65 miljarder kronor under 2022, varav värdet på sedlar uppgick till 62 miljarder kronor och värdet på mynt till 3 miljarder kronor (se diagram 21 och tabell 8).

Diagram 21 Genomsnittligt värde av sedlar och mynt i cirkulation

Miljarder kronor

Anm.: Uppgifterna i diagrammet inkluderar inte värdet av minnesmynt.

Källa: Riksbanken.

Kontantmängden uppgick till 65 miljarder kronor vid utgången av 2022, varav värdet på sedlar uppgick till 62 miljarder kronor och värdet på mynt till 3 miljarder kronor (se tabell 8). Detta är en ökning på hela 4 miljarder jämfört med motsvarande tidpunkt 2021.

Tabell 8 Värdet av sedlar och mynt i cirkulation

Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Totalt värde den 31 december	62	63	63	61	65
Sedlar	59	60	60	58	62
Mynt	3	3	3	3	3
Totalt värde, genomsnitt under året	58	62	62	62	65
Sedlar	55	59	59	59	62
Mynt (exklusive minnesmynt)	3	3	3	3	3

Anm.: Uppgifterna i tabellen är avrundade.

Källa: Riksbanken.

De svenska sedlarna förfalskas normalt i liten omfattning, men vi såg en kraftig ökning under 2020 och 2021. Under 2022 var nivån något lägre. Förfalskningarna är fortfarande inte särskilt avancerade, men eftersom människor inte är vana vid att använda sedlar, lyckas förfalskningarna ändå komma ut i samhället. Riksbanken fortsatte sina kommunikationsinsatser om detta bland annat på sociala medier. Värdet av de falska sedlar som togs ur cirkulation under året uppgick till 2 008 520 kronor. Antalet falska sedlar uppgick till 4 166 stycken. Cirka 94 procent av dessa var 500-kronorssedlar.

Tabell 9 Antalet sedlar och mynt

	2018	2019	2020	2021	2022
Antal sedlar i cirkulation (miljoner stycken)	262	266	262	256	265
Antal mynt i cirkulation (miljoner stycken)	552	624	662	686	705
Antal förfalskade sedlar (stycken)	453	1 703	6 629	4 655	4 166

Anm.: Uppgifterna om antalet sedlar och mynt i cirkulation avser ett genomsnitt under året och är avrundade. I uppgiften om antalet mynt i cirkulation ingår inte minnesmynt.

Källa: Riksbanken och Polismyndigheten.

Betalningssystemet RIX

Riksbanken tillhandahåller betalningssystemet RIX som har två tjänster, RIX-RTGS och RIX-INST. I RIX-RTGS hanteras stora betalningar i svenska kronor mellan banker och andra aktörer. Betalningarna genomförs i form av överföringar mellan konton som de olika deltagarna har i RIX-systemet. I maj 2022 lanserade Riksbanken en ny avvecklingstjänst, RIX-INST, som gör det möjligt för anslutna banker att avveckla betalningar i centralbankspengar dygnet runt.

RIX-INST använder sig av eurosysteemets avvecklingsplattform för omedelbara betalningar – Target Instant Payment Settlement (TIPS). Riksbanken deltog under året tillsammans med aktörer från marknaden i det förberedande arbetet för att flytta över swishbetalningar till RIX-INST.

Antal deltagare, transaktioner och omsättning

Under 2022 tillkom fyra nya deltagare i RIX-RTGS. Vid utgången av året hade RIX-RTGS totalt 42 deltagare. Systemet hanterade i genomsnitt 30 294 transaktioner per dag. Detta är en ökning med 18,3 procent jämfört med föregående år. Den dagliga omsättningen var i genomsnitt cirka 553 miljarder kronor, vilket var en ökning med 5,6 procent jämfört med föregående år. Den genomsnittliga transaktionen uppgick till cirka 18 miljoner kronor, medan motsvarande siffra för 2021 var cirka 20,4 miljoner kronor. Riksbanken godkände under året 11 deltagares ansökan till RIX-INST och alla avser att börja använda tjänsten 2023.

Uppföljning

RIX-RTGS utvärderas utifrån två operativa mål: teknisk tillgänglighet och kostnadstäckning. Målet för den tekniska tillgängligheten definieras som tiden då systemet fungerar och betalningar avvecklas. Målvärdet ligger på 99,85 procent. Riksbankens bedömning är att RIX-RTGS har fungerat väl under 2022. Utfallet för 2022 blev 99,90 procent. En störning inträffade som innebar att systemet inte kunde genomföra betalningar under totalt 170 minuter. Samtliga kostnader för att tillhandahålla tjänsterna i RIX ska finansieras genom avgifter från deltagarna. Kostnaderna för RIX-RTGS uppgick under 2022 till 136 miljoner kronor och täcktes till 104 procent av avgifter. Sett över en treårsperiod (2020–2022) har kostnadstäckningen varit 107 procent. Kravet på full kostnadstäckning mäts över en treårsperiod, där intäkterna ska vara 100 procent av kostnaderna ± 10 procentenheter. Den månadsvisa totala tilläggsavgiften för RIX-RTGS höjdes den 1 mars 2022 från 5 miljoner kronor till 6 miljoner kronor. Den totala tilläggsavgiften fördelas mellan institut vars inhemska intäkter överstiger 1 miljard kronor. Att avgiften höjdes beror på att resursbehovet och kostnaderna ökar på grund av kommande förändringar på betalningsmarknaden och höjda krav på säkerheten. Riksbanken har också introducerat en prislista för RIX-INST-tjänsten som även den har krav på full kostnadstäckning. Avgifter debiteras dock först från 2023.

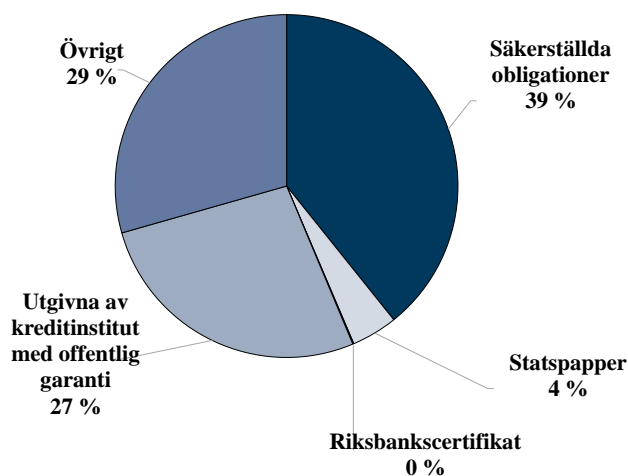
Hantering av säkerheter och kreditutrymme

För att undvika att överföringar i RIX misslyckas för att deltagare saknar likviditet kan Riksbanken under dagen ge kredit till deltagarna mot säkerhet. Det gör att överföringarna kan utföras snabbare och att betalningssystemet blir mer

effektivt. De säkerheter som Riksbanken accepterar är huvudsakligen obligationer eller andra skuldförbindelser med hög kreditvärdighet. Tillsammans hade deltagarna i RIX ett kreditutrymme på i genomsnitt 109 miljarder kronor per dag under 2022. I genomsnitt utnyttjades 29,8 procent av detta utrymme. Vid utgången av 2022 stod säkerställda obligationer för 39 procent av värdet av samtliga säkerheter som hade pantsatts hos Riksbanken (se diagram 22).

Diagram 22 Säkerheter pantsatta för kredit per den 30 december 2022

Fördelning per värdepappersslag

Källa: Riksbanken.

Krishantering i betalningssystemet

För att säkerställa att RIX kan fortsätta att fylla sin funktion även vid störningar och driftsavbrott krävs att det finns väl fungerande reservrutiner och att både Riksbanken och deltagarna kontinuerligt övar på att hantera kriser. Under 2022 genomförde Riksbanken ett trettiotal övningar av olika omfattning, både självständigt och tillsammans med RIX-deltagarna. Exempelvis genomfördes två gemensamma övningar med samtliga RIX-deltagare där scenariot var ett totalstopp i RIX-systemet med påföljande övergång till manuella rutiner. Riksbanken bedömde att övningarna fungerade väl.

Bankgemensamma områden

Riksbanken samarbetar med andra centralbanker, svenska myndigheter och internationella organisationer för att bedriva forskning, utveckla statistik och diskutera globala finansiella frågor. Mycket av det internationella samarbetets fokus låg under året på de effekter som Rysslands invasion av Ukraina får på de makroekonomiska utsikterna och den finansiella stabiliteten. All tillsvidareanställd personal krigsplacerades under 2022. Vi lanserade Riksbanken förklarar, en digital videosatsning som förklarar olika begrepp, utbildade personalen i förändringsledning och påbörjade ett arbete för att öka effektiviteten och kvaliteten i vår datahantering och våra analyser.

Hållbarhet och miljö

Riksbankens arbete med att främja långsiktig hållbarhet har under senare år blivit en alltmer integrerad del i policyarbetet. Det är särskilt klimatförändringarna som har varit i fokus eftersom de kan påverka förutsättningarna för Riksbanken att uppfylla sitt mandat. Hur Riksbanken arbetar med detta beskrivs i Riksbankens klimatrapport.

En intern hållbarhetskommitté samordnar och utvecklar Riksbankens hållbarhetsarbete och en hållbarhetsstrategi antogs 2020. Strategin består dels i att stärka hållbarhetsarbetet i Riksbankens interna verksamhet, dels i att, inom Riksbankens mandat och utan att åsidosätta Riksbankens mål, anpassa Riksbankens policyarbete till förmån för en mer hållbar utveckling. Det senare berör den penningpolitiska analysen, arbetet med betalningar och finansiell stabilitet, samt omvärldsbevakning och tillgångsförvaltning. Dessa olika aspekter av Riksbankens hållbarhetsarbete redovisas i sina respektive avsnitt i årsredovisningen och presenteras samlat i Riksbankens klimatrapport.

Riksbanken anlätade under 2022 ett konsultföretag som fick i uppdrag att granska Riksbankens styrande dokument inom miljöområdet och ge förslag på ändringar. I uppdraget ingick att ge förslag på lämpliga mål för Riksbankens interna miljöarbete, ge förslag på hur det interna miljöarbetet lämpligast kan organiseras och bedrivs samt utvärdera om Riksbanken bör göra en ny miljöutredning.

Riksbanken sänkte under året värmen för att spara energi i sina lokaler. Riksbankens mått i miljöarbetet för de senaste tre åren anges i tabell 10. De låga siffrorna för utsläpp av koldioxid från tjänsteresor under 2020 och 2021 berodde på att få tjänsteresor genomfördes till följd av pandemin.

Tabell 10 Uppföljningsmått ekologiskt hållbar utveckling

	2020	2021	2022
Utsläpp av koldioxid från tjänsteresor (ton), totalt per anställd	0,23	0,08	1,15
Energiförbrukning, totalt (MWh)	5 408	5 785	5 549
Energiförbrukning, totalt per anställd (MWh per kvadratmeter)	15,0 (0,21)	14,6 (0,22)	13,1 (0,21)

Anm.: Med anställd avses här genomsnittligt antal årsarbetare. Utsläpp av koldioxid från tjänsteresor omfattar sedan andra halvåret 2021 även utsläpp från tågresor.

Källa: Riksbanken.

Forskning, statistik och informationsförsörjning

Forskningen ger vetenskapligt underlag till policybesluten

Målet med Riksbankens forskning är att tillhandahålla bättre underlag för Riksbankens policybeslut och att vara en länk mellan Riksbanken och den akademiska världen, bland annat genom ett formellt samarbete med Centrum för penningpolitik och finansiell stabilitet (CeMoF) vid Stockholms universitet. Forskningsresultaten publiceras i Riksbankens working paper-serie, i internationella vetenskapliga tidskrifter och i Riksbankens publikationer: Penning- och valutapolitik, Staff Memos och Ekonomiska kommentarer. Ett exempel under 2022 är en studie som analyserar om den relativt stora variationen i skuldsättning på regional nivå har betydelse för hur den disponibla inkomsten, arbetslösheten och bostadspriserna påverkas av penningpolitiken.

I syfte att stärka samarbetet med den akademiska världen och i synnerhet med unga forskare arrangerades en workshop för doktorander på Riksbanken i samarbete med CeMoF, där doktorander från bland annat universiteten i Oxford, Pompeu Fabra i Barcelona, Carlos III i Madrid och Wharton School i Philadelphia deltog. Riksbanken organiserade under året också flera internationella konferenser, bland annat om centralbankers olika verktyg för penningpolitiska åtgärder, och om hur icke-traditionella datakällor, språkteknologi och maskininlärning kan användas inom makroekonomisk forskning och policyanalys.

De forskare som är inriktade mot finansiell stabilitet studerar svenska hushåll och företag i syfte att förstå deras ekonomiska agerande. Bland annat använder de stora mängder data som gör det möjligt att undersöka risken för företagskonkurser och att se hur ett lågt ränteläge påverkar bankernas lönsamhet. De forskare som är inriktade mot penningpolitik och makroekonomi analyserar bland annat hur penningpolitiska åtgärder påverkar konjunkturen och inflationen, arbetsmarknadens sätt att fungera och samspelet mellan penningpolitiken och finanspolitiken. Även inom detta område har möjligheten att använda mikrodata ökat på senare år, eftersom Riksbanken både har skapat och köpt in databaser som innehåller information om till exempel finansiella variabler och företagets priser.

Statistik och informationsförsörjning

Riksbanken publicerar statistiska uppgifter om valuta- och kreditförhållanden. Statistik över finansmarknaden, värdepappersemissioner och betalningsbalansen produceras och publiceras på Riksbankens uppdrag av Statistiska centralbyrån (SCB). Riksbanken är dock ytterst ansvarig för statistikens kvalitet, innehåll och utveckling. I utvecklingen av statistiken arbetar Riksbanken tillsammans med flera internationella institutioner, som Europeiska centralbanks-systemet (ECBS), Internationella valutafonden (IMF) och Banken för internationell betalningsutjämning (Bank for International Settlements, BIS). Riksbanken samlar in och publicerar daglig omsättningsstatistik på ränte- och valutamarknaden och dagliga noteringar för referensräntan Swestr.

Analys av företagslån under pandemin

Under året publicerade statistikenheten en artikel med analys av kreditförsörjningen till företag under pandemin. Slutsatsen var att kreditförsörjningen fungerade väl för flertalet företag. De större förändringarna i företagets banklån berodde till stor del på att ett fåtal stora företag skiftade sin upplåning från värdepapper till banklån. I analysen hittades inga indikationer på att någon generell kredittätstramning förekommit.

Riksbankens företagsundersökning och olika enkätundersökningar visade att företag inom branscher som drabbades hårt av pandemin uppgav att det varit svårare än vanligt att få lån under pandemin. Sannolikt valde en del företag med behov av extern finansiering att inte ansöka om banklån. En anledning till det kan vara att de istället utnyttjade de statliga stödåtgärder som sattes in under pandemin.

Riksbankens företagsundersökning visar på ett ökat kostnads- och pristryck under året

Under året genomfördes fyra omgångar med företagsintervjuer, varav tre publicerades i rapporter. I april genomfördes en mindre och kortare undersökning som fokuserade på effekterna på företagets verksamhet av Rysslands invasion av Ukraina. Resultaten av denna undersökning presenterades i en fördjupning i rapporten i maj.

Företagsundersökningarna under våren indikerade en fortsatt stark konjunktur, framför allt för tillverkningsindustrin. Olika typer av störningar som till exempel bristen på halvledare hade påtagliga negativa effekter på företagets produktion. Den allmänt starka efterfrågan förvärrade i sin tur logistikproblemen och bristen på insatsvaror. Under våren dämpades förväntningarna på konjunkturutvecklingen och i synnerhet inom handeln fanns en oro för att konjunkturen och försäljningen skulle sakta in. Utbudsstörningarna och högre energipriser innebar ett ökat kostnadstryck för företagen.

I företagsundersökningen i september 2022 framkom det bland annat att företagets kostnader ökade snabbt samtidigt som konjunkturutsikterna försämrades. Även lönerna har stigit mer än vad de rådande kollektivavtalen

anger, men dessa ökningarna är ändå förhållandevis små jämfört med andra kostnadsökningar.

Ökad publicering av data

Med anledning av att EU-direktivet om öppna data (2019/1024) har införlivats i svensk rätt (lagen [2022:818] om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data) började Riksbanken under året att länka de datamängder som publiceras till en central dataportal där de kan återanvändas. För att allmänheten lättare ska få tillgång till Riksbankens data lades ett urval av publicerade prognoser ut på webbplatsen och strukturerats så att man enklare kan nå dem på olika sätt.

Internationellt samarbete

Sverige är en liten, öppen ekonomi som påverkas starkt av händelserna i världsekonomin. Genom att medverka i internationellt arbete strävar Riksbanken efter att utifrån sina förutsättningar bidra till prisstabilitet och finansiell stabilitet i världsekonomin.

Under 2022 var Riksbankens internationella arbete delvis inriktat på sakfrågor som de ekonomiska följderna av Rysslands invasion av Ukraina och vilka implikationer den stigande inflationen och situationen på energimarknaden har för penningpolitiken och den finansiella stabiliteten.

Riksbanken deltog såväl i beslutsfattande om utformningen av standarder och regler som i tillsyn inom EU och på global nivå. I många av dessa frågor samarbetade Riksbanken med Finansinspektionen, Riksgälden och Finansdepartementet. Det internationella arbetet utfördes till exempel inom ramen för BIS, Europeiska centralbankssystemet (ECBS) samt andra EU-organ.

Banken för internationell betalningsutjämning (Bank for International Settlements)

BIS skapades 1930 som den första internationella finansiella institutionen med uppgift att bland annat fungera som samarbetsforum för centralbanker världen över. För närvarande är 63 centralbanker ägare i BIS. Riksbanken har varit med sedan starten och är den sjunde största aktieägaren.

Stefan Ingves och Per Jansson deltog under 2022 i sex så kallade bimonthly meetings. Diskussionerna rörde bland annat penningpolitiska implikationer av stigande inflation och dämpad tillväxt, volatila marknadsförhållanden, kryptovalutor och det framtida monetära systemet.

BIS Innovation Hub Nordic Centre i Stockholm

BIS etablerade detta innovationscenter i Stockholm 2021 i samarbete med Riksbanken och centralbankerna i Danmark, Island och Norge. Under året

arbetade centret med tekniska finansiella innovationer av betydelse för centralbanker. Det handlade bland annat om projekt som ska utveckla system för analys av betalningsdata, undersöka hur digitala centralbankspengar kan bli motståndskraftiga och fungera i ett offlineläge samt test av hur digitala centralbankspengar kan fungera över nationella gränser. Under året arbetade fyra medarbetare från Riksbanken på det nordiska centret. Cecilia Skingsley, före detta förste vice riksbankschef, tillträdde i september tjänsten som global chef för BIS Innovation Hub.

Globalt samarbete om banker

Baselkommittén för banktillsyn (BCBS) främjar global finansiell stabilitet genom att ta fram minimistandarder, riktlinjer och rekommendationer för reglering och tillsyn av internationellt aktiva banker.

Kommittén publicerade i december 2022 globala standarder för hur bankers exponeringar mot kryptotillgångar ska kapitaltäckas samt riktlinjer för proportionerliga regelsystem. Kommittén publicerade även tillsammans med CPMI och Iosco en analys av kraven på marginalsäkerheter under den globala marknadssturbulensen i mars och april 2020.

En annat viktigt område är de utvärderingar av Basel III-regelverket som har genomförts under de senaste två åren. Arbetet resulterade under 2022 i två rapporter, en utvärdering av hur regelverkets buffertar fungerade under pandemin och en rapport om effekterna av genomförandet av Basel III.

Globalt samarbete om betalningar och finansiell infrastruktur

Riksbanken samarbetar med flera andra centralbanker och internationella organisationer för att undersöka förutsättningarna för att ge ut digitala centralbankspengar, förenkla utlandsbetalningar samt övervaka finansiella infrastrukturer.

Riksbanken deltar bland annat i en internationell arbetsgrupp som delar lärdomar och diskuterar vägen framåt för digitala centralbankspengar som är tillgängliga för allmänheten. I gruppen ingår, förutom Riksbanken, den europeiska centralbanken (ECB) och centralbankerna i Japan, Kanada, Schweiz, Storbritannien och USA. Gruppen samarbetar även med BIS Innovation Hub.

Under 2022 bidrog Riksbanken till G20-ländernas arbete med att förbättra och förenkla utlandsbetalningar. Riksbanken ledde under året arbetsgruppen Future of Payments och undersökte där möjligheten att förenkla utlandsbetalningar med ny betalningsinfrastruktur, digitala centralbankspengar och så kallade stablecoins, en typ av kryptotillgång.

Riksbanken startade under året ett gemensamt projekt tillsammans med centralbankerna i Israel och Norge och BIS.

Vidare deltog Riksbanken i den internationella övervakningen av flera utländska finansiella infrastrukturer med relevans för den finansiella stabiliteten

i Sverige. Riksbanken deltog också i övervakningen av Swift, som är en organisation som tillhandahåller säkra finansiella meddelandetjänster till bland annat centralbanker och banker över hela världen.

Internationella valutafonden

Pandemin innebar en stor ökning av efterfrågan på IMF:s krisfinansiering i form av särskilda låneprogram med mindre strikta lånevillkor. Under 2022 fasades de flesta av de låneprogram som införts under pandemin ut och målet var att istället så snart som möjligt återgå till traditionella IMF-program med krav på mer djupgående och långsiktiga ekonomiska reformer.

Rysslands invasion av Ukraina ledde till att fokus förflyttades till utmaningar relaterade till hög inflation, framförallt i energi- och matpriser. Låginkomst- och utvecklingsländer anses vara speciellt utsatta och IMF lanserade under hösten en ny typ av lånefacilitet som ska bistå länder som upplever betalningsbalansproblem länkade till energi- och matpriser. IMF efterfrågade under året ytterligare finansiering till Fonden för utlåning till låginkomstländer (PRGT) och i november gav riksdagen sitt medgivande till att Riksbanken bidrar med ytterligare 150 miljoner SDR till fonden. Sammantaget ökade efterfrågan på IMF:s resurser under året, till största delen när det gällde IMF:s traditionella lånearrangemang. Totalt under 2022 godkände IMF:s styrelse lån till 28 länder till ett värde av drygt 98 miljarder amerikanska dollar. En stor del av lånen utgjordes av förebyggande kreditlinor för länder med förhållandevis starka och stabila ekonomier som Chile och Peru.

Vidare arbetade IMF under 2022 med att inrätta en ny hållbarhetsfond Resilience and Sustainability Trust (RST), för utlåning till låg- och medelinkomstländer, med syftet att finansiera klimatomställning och pandemiberedskap. Riksbanken bidrog till utformningen av fonden genom aktiva diskussioner med IMF samt via den nordisk-baltiska valkretsen. I november beslutade riksdagen att godkänna att Riksbanken bidrar med utlåning till RST. Riksbankens lån till RST är beroende av att regeringen bidrar med 2 procent av lånesumman till reservbufferten i fonden.

På IMF:s vår- och årsmöten, som hölls på plats i Washington D.C., representerades Riksbanken av Stefan Ingves, medan Anna Breman representerade Riksbanken i IMF-samarbetet mellan Sverige, Nederländerna, Belgien och Schweiz (G4). Under årsmötet representerade Sverige den nordisk-baltiska valkretsen vid IMF:s rådgivande kommitté Internationella monetära och finansiella kommittén (IMFC). Anna Breman valdes i början av året till ordförande för den nordisk-baltiska kommittén för penningpolitiska och finansiella frågor (NBMFC) där representanter från centralbanker och finansministerier från de åtta länderna i den nordisk-baltiska valkretsen tillsammans utarbetar ståndpunkter i viktiga IMF-frågor.

Riksbanken bidrar till IMF:s finansiering via insatskapital, så kallade kvoter, där alla medlemsländer bidrar och via frivilliga lånearrangemang där ett fyrtiotal länder bidrar. En eventuell ökning av kvoterna har diskuterats under

en längre tid och medlemsländerna har åtagit sig att slutföra de diskussionerna senast i december 2023.

IMF utvärderade den finansiella sektorn i Sverige

Under 2022 gjorde IMF en särskild utvärdering av den finansiella sektorn i Sverige, en så kallad FSAP (Financial Sector Assessment Program). Utvärderingen, som genomförs vart femte år, gjordes senast under 2016. Granskningen omfattade analys av den finansiella sektorn, myndigheternas arbete, lagstiftning och tillsyn. IMF fokuserade på frågor om banktillsyn, makrotillsyn, betalningsfrågor och e-krona, stresstest av kapital och likviditet, myndigheternas finansiella krishantering samt cyberfrågor. Resultatet av IMF:s utvärdering kommer att publiceras under 2023.

Europeiskt samarbete

Under 2022 deltog Riksbanken i Ekonomiska och finansiella kommittén (EFK), som förbereder Ekofinrådets möten. Per Jansson är Riksbankens representant i EFK. Kommittén diskuterade bland annat frågor med koppling till den ryska invasionen av Ukraina. Här kan nämnas sanktioner mot Ryssland och åtgärder för att underlätta växling av ukrainska kontanter till EU-valutor. Frågor med en mer indirekt koppling var de snabbt stigande energipriserna och implikationerna för elderivatmarknaderna samt tillväxt- och inflationsutvecklingen. Dessutom diskuterades finansieringen av EU:s stödpaket Next Generation EU, frågor av gemensamt intresse inom ramen för IMF och G20 samt makroekonomiska och finansiella implikationer av klimatförändringarna.

Stefan Ingves deltog i två informella Ekofinmöten. Vid mötena diskuterades frågor kopplade till europeisk tillväxt och Rysslands invasion av Ukraina.

Riksbanken deltog under året i ECBS arbetsgrupper. Där diskuterades bland annat omvärldsfrågor, frågor om cybersäkerhet i den finansiella infrastrukturen, betalningsmarknadens utveckling och etablerandet av en dialog mellan centralbanker och fintech-sektorn. Rysslands invasion av Ukraina var också föremål för särskilda diskussioner.

Riksbanken är observatör i Europeiska värdepappers- och marknadsmyndighetens (Esma) CCP Supervisory Committee, vars syfte är att förbättra säkerheten och effektiviteten hos centrala motparter i EU och tredjeländer. Arbetet bestod i att bedöma om centrala motparter (central counterparty, CCP) utanför EU ska få tillstånd att erbjuda sina tjänster inom EU. Fokus under 2022 låg på att följa hur CCP:er påverkas av förändringar i elpriserna i de kontrakt som CCP:er clearar samt av invasionen av Ukraina.

Europeiskt samarbete för makrotillsyn

Europeiska systemrisknämnden (ESRB) identifierar, analyserar och arbetar för att motverka finansiella systemriskar i EU. Sedan början av 2020 är Stefan Ingves förste vice ordförande i ESRB, och deltar i den egenskapen i ESRB:s

styrkommitté och styrelse samt representerar ESRB i andra sammanhang, som vid presentationer i EFK. Fram till och med första halvåret 2022 representerade Cecilia Skingsley Riksbanken i ESRB:s styrelse och rådgivande tekniska kommitté. Hon ersattes i styrelsen av Per Jansson respektive Anna Breman. Under 2022 bidrog Riksbanken bland annat till ESRB:s löpande risk- och policybedömningar, i utformningen av makroekonomiska scenarier som ligger till grund för stresstester av europeiska banker, pensionsfonder och penningmarknadsfonder samt i analysen av makrotillsynsfrågor som rör centrala motparter och clearing av värdepapperstransaktioner i EU. Andra områden där Riksbanken bidrog är i ESRB:s arbete med klimatrelaterade risker och med kopplingen mellan inflation och finansiell stabilitet.

ESRB följde i februari 2022 upp 2019-års rekommendationer till Sverige och fem andra medlemsländer om sårbarheter kopplade till bostadsmarknaden. För svensk del konstaterade ESRB att sårbarheterna kopplade till bostadsmarknaden och skuldsättningen fortsatt att öka sedan 2019, trots de makrotillsynsåtgärder som finns på plats. ESRB lyfte bland annat fram behovet av strukturella åtgärder för att åtgärda dessa sårbarheter, men diskuterade även andra åtgärder för att begränsa utlåningen till överskuldssatta hushåll.

Nordisk-baltiskt samarbete

Under 2022 hölls två möten med det nordisk-baltiska makrotillsynsforumet (NBMF), som är ett samarbetsforum för centralbanker och tillsynsmyndigheter. Riksbanken representerades av Stefan Ingves. Forumet fokuserar på finansiella stabilitetsrisker och gränsöverskridande bankverksamhet i regionen. Vid årets möten låg fokus på att diskutera vilka effekter Rysslands invasion av Ukraina får på makroekonomiska utsikterna och den finansiella stabiliteten. Bland annat diskuterades åtgärder för att hantera strukturella risker som byggts upp i fastighetssektorn i många länder i regionen.

Riksbanken fortsatte även arbetet i den nordisk-baltiska stabilitetsgruppen (NBSG), ett forum för finansdepartement, centralbanker samt tillsyns- och resolutionsmyndigheter i de nordiska och baltiska länderna. Stabilitetsgruppen har till uppgift att stärka beredskapen och hantera gränsöverskridande finansiella stabilitetsfrågor i den nordisk-baltiska regionen. Under 2022 fortsatte arbetet med att kartlägga vad som behövs för att kunna säkerställa effektiv kommunikation i kris. Lettland var ordförande i NBSG under 2022.

Samarbete på klimatområdet

Klimatförändringarna och deras påverkan på det finansiella systemet har i allt högre grad kommit upp på centralbankernas agendor både nationellt och i det internationella samarbetet.

I tillägg till det arbete som utförs på klimatområdet genom IMF och ESRB deltar Riksbanken sedan 2018 i Network for Greening the Financial System

(NGFS), ett globalt nätverk för centralbanker och tillsynsmyndigheter med fokus på klimataspekter i dessa myndigheters arbete. Anna Breman är Riksbankens representant i NGFS.

Riksbanken bidrar till arbetet i tre av NGFS arbetsgrupper och ett expertnätverk. Dessa arbetsgrupper tittar på frågor som bland annat rör design och analys av klimatscenarier, klimatförändringarnas påverkan på penningpolitiken samt metoder för hur centralbanker kan arbeta med hållbara investeringar, klimatrelaterad rapportering och hållbar centralbanksverksamhet. Riksbanken deltar även i NGFS expertnätverk för juridiska frågor.

Riksbanken deltar även i Baselkommitténs arbetsgrupp om klimatrelaterade risker där fokus ligger på att analysera klimatrelaterade risker som en källa till finansiella risker, att ta fram metoder för att kvantifiera klimatrelaterade risker (exempelvis scenarioanalyser och stresstester) och undersöka möjliga policyåtgärder för att motverka sådana risker på europeisk nivå. Arbetsgruppen publicerade under 2022 dels principer för att förbättra hanteringen och tillsynen av bankers klimatrelaterade finansiella risker, dels ett antal förtydliganden om hur banker ska behandla klimatrelaterade finansiella risker enligt de globala minimistandarderna.

Riksbankens tekniska assistans

Riksbanken samarbetar med centralbanker i utvecklingsländer. Syftet är att ge rådgivning, så kallad teknisk assistans (TA) utifrån samarbetslandets problemformulering, bland annat i frågor om betalningssystem, utvärdering, kommunikation och utveckling av penningpolitiken. Verksamheten finansieras med medel från Sida. Under året samarbetade Riksbanken med den palestinska monetära myndigheten (PMA) och med centralbankerna i Rwanda och Ukraina.

Samarbetet med Rwandas centralbank och med PMA kunde under året återgå till ordinarie omfattning med både digitala och fysiska möten. Riksbanken hade under hösten ett tätt kunskapsutbyte med Ukraina om bland annat betalningssystem i händelse av kris och krig. Riksbanken bedömer att samarbetet ger kunskapsutbyte i många frågor och bidrar till kompetensutveckling av Riksbankens medarbetare.

Kommunikation

Under 2022 kom inflationen och höjningarna av styrräntan att prägla Riksbankens kommunikationsarbete. Detta var allra tydligast inom den penningpolitiska kommunikationen, där fokus låg på att förklara Riksbankens penningpolitiska beslut och prognoser i en kontext där nyhetsrapporteringen om ämnen som prisökningar och privatekonomi ökade kraftigt.

Kommunikationen om finansiell stabilitet handlade övergripande om att hoten mot den finansiella stabiliteten ökade. Bland annat lyftes just riskerna med hög inflation och stigande räntor samt vikten av att stärka motståndskraften i det finansiella systemet överlag.

Kommunikationen om Riksbankens ledning fick ovanligt mycket fokus eftersom riksbanksfullmäktige tog flera beslut om Riksbankens direktion under året. Beslutet att Erik Thedéen efterträder Stefan Ingves den 1 januari 2023 fick mest uppmärksamhet.

Riksbanken fortsatte under året att i olika former publicera bankens analyser. På webbplatsen riksbank.se presenteras Riksbankens samtliga publikationer i fulltext. Flertalet av dessa publiceras på både svenska och engelska. På webbplatsen publicerar Riksbanken också pressmeddelanden, tal och artiklar samt protokoll från direktionsens och riksbanksfullmäktiges sammanträden.

Kommunikation i nya former är en av fem prioriteringar i Riksbankens strategiska plan. Strategin fokuserar på att utveckla möten och kommunikation med allmänheten, särskilt dialogen med unga vuxna. Riksbankens strategi att utveckla innehållet i digitala kanaler resulterade bland annat i en ny videosatsning. Riksbanken förklarar, där både experter och ledamöter i Riksbankens direktion på ett kortfattat sätt förklarar olika begrepp eller slutsatser. Insatsen bedöms ha bidragit till ett fortsatt stort intresse för Riksbankens officiella konton på sociala medier som LinkedIn, Twitter och Facebook.

Förtroendet för Riksbanken sjönk något

För att följa hur förtroendet för Riksbanken utvecklas hos olika målgrupper och hos allmänheten använder Riksbanken regelbundet externa undersökningar. Kantar Sifo mäter årligen anseendet för svenska myndigheter. Medieakademiens förtroendebarmeter, liksom SOM-institutet, mäter och jämför förtroendet för ett antal olika institutioner och organisationer i Sverige.

Under inledningen av 2022 visade mätningen från Medieakademien att allmänheten hade ett rekordhøgt förtroende för Riksbanken. Knappt två av tre svarade att de hade ett høgt eller mycket høgt förtroende för Riksbanken när undersökningen genomfördes i slutet av februari. Även Kantar Sifos anseendindex som genomfördes i maj visade på en høgre notering för Riksbanken än föregående år. Riksbanken låter också Kantar Sifo mäta förtroendet tertiälvís genom frågor till en webbpanel som är representativ för allmänheten. Detta föll något under året, dock från mycket høga nivåer. Den genomsnittliga andelen av de tillfrågade som svarade att de hade ett mycket eller ganska stort förtroende för Riksbankens sätt att sköta sitt arbete minskade till 52 procent.

Mediernas rapportering om Riksbanken ökade under 2022 till rekordnivåer. Genomslaget i medierna för budskapen i de penningpolitiska rapporterna nådde under året upp till den målsatta nivån.

Verksamhetsstöd och it

Riksbankens direktion beslutade i januari att öppna depåer på olika platser i Sverige för lagring och ut- och inlämning av sedlar till och från banker. Skälet till detta är det utökade ansvar för kontanthanteringen som Riksbanken får i den nya riksbankslagen. Depåerna, som blir minst fem, ska ligga i Stockholm,

Jönköping, nedre respektive övre Norrland samt på ytterligare en plats i södra eller mellersta Sverige. Tre av depåerna kommer att öppnas 2023 och de andra depåerna kommer att tas i drift längre fram. Under året pågick arbetet med att hitta och färdigställa lämpliga lokaler för denna verksamhet. Under året gjordes också anpassningar och underhåll av Riksbankens lokaler på Brunkebergstorg.

Under hösten genomfördes en utbildning i informationshantering för alla medarbetare på Riksbanken. Vid utbildningen presenterades det uppgraderade diariesystemet. Under hösten genomfördes också en översyn av organisationen för upphandling och avtalsförvaltning. Slutrapporten från översynen är tänkt att ligga till grund för ett fortsatt arbete och en utveckling som främjar arbetet med inköpsprocessen och avtalsförvaltningen inom Riksbanken. Under året införde Riksbanken också en ny digital lösning för att underteckna dokument elektroniskt, exempelvis beslut och avtal.

Eftersom verksamhetsutveckling med it-stöd blir allt mer centralt för Riksbanken beslutade direktionen att inrätta en ny avdelning för it och digitalisering (AID) den 1 januari 2022. It-verksamheten vidareutvecklades under året och utökades med ny kompetens inom viktiga områden. Arbetet fokuserade på att stärka förmågor och skydd inom cybersäkerhet och beredskap. Under 2022 deltog Riksbanken för första gången i ESCB:s tävling inom cybersäkerhet. Syftet är att tillsammans med andra centralbanker öva för att öka sin kompetens i att hantera cyberhot och intrång. En av Riksbankens deltagare fick enskilt högst poäng i tävlingen och totalt kom Riksbankens lag på fjärde plats i tävlingen.

Situationen i omvärlden gjorde det extra viktigt att säkerställa samverkan och kontinuitet. I och med att coronapandemin ledde till en ökad digitalisering, fortsatte arbetet med att etablera bättre lösningar för hybrida arbetssätt och fler anpassade lösningar för digital kommunikation. Avtalet med Riksbankens it-driftsleverantör förlängdes med ytterligare fyra år till och med december 2026. Detta ger förutsättningar för fortsatt effektivisering och utveckling inom ramen för de avtalade tjänsterna.

När det gäller it-stödet, visar den årliga mätningen att Riksbankens medarbetare är mer nöjda med stödet än föregående år. Resultatet i mätningen ligger på 78 procent, vilket är mer än det uppsatta målet på 75 procent. 82 procent tycker att AID lyckas väl eller mycket väl med sitt uppdrag att driva Riksbankens digitala utveckling samt att leverera en robust och säker förvaltning av hög kvalitet.

Analysprogram

Att kunna genomföra snabba och korrekta analyser baserat på stora datamängder är en av Riksbankens mest centrala förmågor och en vital del i den dagliga verksamheten. För att genomföra en strategisk förflyttning inom analysområdet påbörjades därför under året etableringen av Analysprogrammet.

Programmet kommer att löpa över flera år för att successivt bygga upp Riksbankens nya data- och analysmiljö och etablera nya arbetssätt. Arbetet sker med innovationsmetodik tillsammans med flera avdelningar. Fokus är, förutom att införa nya lösningar, att etablera agila arbetssätt i tvärfunktionella team och öka den koddrivna analysen. Syftet är att effektivisera, förkorta led-tiderna och öka kvaliteten i Riksbankens data- och analysarbete.

Under året genomfördes pilotstudier som gav oss mer kunskap om tekniska vägval och på vilka sätt vi kan använda molnbaserade lösningar och ökad förståelse för vilken kunskapsnivå medarbetarna har i dag.

Arbetsplatsen och medarbetarna

Riksbanken fortsatte att rekrytera nya medarbetare under 2022 och sysselsatte vid utgången av året 479 medarbetare (422 årsarbetskrafter) jämfört med 444 medarbetare (416 årsarbetskrafter) vid utgången av 2021. Medelåldern var 46 år och andelen kvinnor var 45 procent och män 55 procent. På chefstjänsterna var andelen kvinnor och män 51 respektive 49 procent.

Projektet Hållbara arbetsformer med syftet att utreda hur vi över tid kan utföra våra arbetsuppgifter hållbart, inklusive hur vårt framtida kontor ska utformas, lämnade över sin förstudie till direktionen hösten 2022. Förslagets fokus var det framtida lokalkonceptet för riksbankshuset med konkreta förslag. I december fattade direktionen beslut om att gå vidare med en lite större ombyggnad av riksbankshuset som vi kombinerar med underhållsarbete och under tiden nyttjas en ersättningslokal.

De digitala arbetssätt som blev en naturlig del av arbetslivet och vardagen i och med coronapandemin innebar att Riksbankens medarbetare fick fortsatt möjlighet till distansarbete under en provperiod. En utvärdering genomfördes som en del i de årliga arbetsmiljömätningarna och ett direktionsbeslut resulterade i att distansarbete infördes permanent.

Sjukfrånvaron på Riksbanken var under året 1,46 procent. För att behålla den låga sjukfrånvaron fortsatte Riksbanken att arbeta med förebyggande hälsoinsatser där möjlighet bland annat ges att delta i digitala lärarledda träningspass. Medarbetarnas friskvårdsbidrag utökades även under året till 5 000 kronor för 2023 med hänsyn till den kommande renoveringen av riksbankshuset, som påverkar gymlokalerna. I den senaste arbetsmiljömätningen var resultatet för hur Riksbankens medarbetare trivs med sin arbetssituation fortfarande högt. Totalindex ökade från 72 till 75.

Med utgångspunkt i vår vision att vara en nytänkande centralbank med hög beredskap genomfördes under hösten obligatoriska utbildningar för alla medarbetare och chefer på temat förändringsledning. Syftet var att utveckla vår förmåga att tänka och göra nytt samt att möta och hantera de förändringar vi möter i vårt dagliga arbete och i vår omvärld. Medarbetarna har även genomgått obligatorisk utbildning i Riksbankens nya etiska regler som trädde i kraft den 1 november 2022. Arbetet med att ta fram nya etiska regler inleddes i

samband med att Riksbanken under pandemin började köpa företagsobligationer i penningpolitiskt syfte. Syftet med de uppdaterade reglerna var att få tydligare och mer ändamålsenliga etiska regler och att minska utrymmet för tolkningar som skulle kunna öka risken för regelöverträdelser. Under det inledande arbetet var målet främst att minska riskerna för missbruk av insiderinformation. Under hösten 2022 utökades revideringen till att även omfatta frågor om intressekonflikter och jäv.

Flera omorganisationer genomfördes under 2022 då stabsavdelningen (STA) minskades för att få ökat fokus på samordning av riksbanksgemensamma frågor. Avdelningen för verksamhetssupport (AVS) fick ett bredare uppdrag, vilket innebar att Riksbankens informationssäkerhet och riskarbete flyttade från STA till AVS samt att enheten för beredskap och samordning flyttade från avdelningen för betalningar (AFB) till AVS. Även e-kronaenheten flyttades från STA till AFB. Därtill organiserades it-verksamheten i en egen avdelning för it och digitalisering (AID).

Rekrytering och kompetensförsörjning

Under året genomfördes 89 rekryteringar och 59 personer valde att lämna Riksbanken, varav 7 var naturliga pensionsavgångar. Den totala personalomsättningen var 13 procent.

Tillgången på kompetens är god vid merparten av alla rekryteringar, dock med undantag för vissa specialiserade kompetenser inom bland annat it- och betalningsområdet där rekryteringarna tar längre tid att genomföra.

Vi fortsatte att digitalisera rekryteringsprocessen genom att exempelvis använda digital referenstagning.

Riksbankens bedömning är att genomförandet av projektet Hållbara arbetsplatser, chefsutveckling med 360-gradersbedömning av samtliga chefer inom Riksbanken samt kompetens- och försörjningsanalyser innebar viktiga förflyttningar som ger mer långsiktighet i den strategiska kompetensförsörjningen.

Intern styrning och kontroll samt riskhantering

Direktionen är ytterst ansvarig för intern styrning och kontroll (ISK) och fastställer därmed övergripande policyer och vissa regler som styr verksamheten. I enlighet med bestämmelserna i riksbankslagen är ISK en process där momenten riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation ingår. Vidare presenterar direktionen i årsredovisningen sin bedömning av om den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande.

En central del i en betryggande intern styrning och kontroll är att verksamheten har en ändamålsenlig riskhantering. Riskhanteringen ska säkerställa att verksamheten bedrivs effektivt och enligt gällande rätt, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att Riksbanken hushållar väl med statens medel.

Ansvarsfördelningen för riskhanteringen följer principen om tre ansvarslinjer. Det innebär att verksamheten i första ansvarslinjen ansvarar för den löpande riskhanteringen. Den andra ansvarslinjen består av en oberoende riskenheter som ansvarar för att definiera ramar och metoder för riskhantering. Riskenheter ansvarar även för att övervaka och kontrollera att verksamheten i första ansvarslinjen följer dessa och hanterar sina risker på ett ändamålsenligt sätt. Den tredje ansvarslinjen består av en oberoende internrevision, direkt underställd direktionen, som utför granskningar av utvalda delar av Riksbankens interna styrning och kontroll, inklusive kontrollfunktionernas arbete och Riksbankens riskhantering.

Operativa risker

Operativ risk avser risken för förlust till följd av icke ändamålsenliga eller otillräckliga interna processer eller rutiner, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Arbetet med operativa risker följer riskhanteringsprocessens fem steg: identifiera, bedöma, åtgärda, följa upp och rapportera.

Under 2022 infördes en beredningsprocess som ska säkerställa att alla operativa risker som är förknippade med en väsentlig förändring av verksamheten identifieras, bedöms och vid behov åtgärdas innan förändringen genomförs.

Den sammantagna nivån i fråga om operativa risker bedömdes öka något under 2022. Orsaken var bland annat ökade risker relaterade till informationshantering samt utmaningar kopplade till nyckelpersonsberoende och leverantörsstyrning.

Finansiella risker

Riksbankens finansiella risk- och investeringspolicy beslutas årligen av direktionen och fastställer de yttre ramarna för hanteringen av de finansiella risker som uppstår i förvaltningen av Riksbankens tillgångar och skulder.

De finansiella riskerna utgörs av marknadsrisk, kreditrisk och likviditetsrisk. Dessa risker följs främst upp inom avdelningen för marknader, som ansvarar för den dagliga riskkontrollen, medan riskenheter ansvarar för en övergripande och oberoende riskkontroll.

Riksbanken genomför regelbundet stresstester för att mäta hur känsliga Riksbankens finansiella tillgångar och skulder är för oväntade marknadshändelser. Stresstesterna visar hur mycket värdet på tillgångarna och skulderna kan förändras om ett visst hypotetiskt eller historiskt scenario inträffar.

Årets utveckling i räntor och valutakurser, som Riksbanken är exponerad mot, medförde att de finansiella riskerna ökade. Det var främst marknadsrisken som ökade under året. Den påverkas huvudsakligen av två faktorer.

Den första faktorn är marknadsvärdet (exponeringen) på de tillgångar som Riksbanken äger. Denna exponering påverkas när Riksbanken köper eller säljer tillgångar och när tillgångspriserna förändras. Både i Sverige och i omvärlden har obligationsräntorna stigit och bidragit till att Riksbankens tillgångar

blivit mindre värda. Däremot har Riksbankens utländska tillgångar blivit mer värda, räknat i kronor, eftersom kronan har försvagats. Sammantaget är Riksbankens exponering mot finansiella risker i princip oförändrad jämfört med föregående år.

Den andra faktorn är variationen (volatiliteten) i priserna på de tillgångar som Riksbanken äger samt samvariationen (korrelationen) mellan dessa priser. Volatiliteten på de finansiella marknaderna steg under året, framför allt på obligationsmarknaden. Att både volatiliteten och korrelationen ökade beror på att räntorna i Sverige och omvärlden steg snabbt på ett synkroniserat sätt.

Årets ökning i marknadsrisk är därmed primärt en följd av att Riksbankens exponering mot finansiella risker är ungefär oförändrad och att både variationen och samvariationen i räntor är högre nu än vad de varit tidigare.

Dataskydd

Arbetet med att etablera en grundläggande nivå av dataskydd i verksamheten fortsatte under 2022. Fokus låg även detta år på förebyggande insatser, bland annat genom översyn och utvärdering av rutiner och processer samt utbildning och kunskapsspridning för att öka medarbetarnas medvetenhet om dataskyddsfrågor.

Direktionen fattade beslut om en ny policy för dataskydd där roller och ansvar förtydligades. Riksbankens dataskyddsnätverk, som inkluderar dataskyddsombudet, dataskyddssamordnaren och dataskyddsambassadörer, förstärktes med en ny tjänst i form av en dataskyddsjurist.

Krishantering och beredskap

Stärkt beredskap är en av Riksbankens fem strategiska prioriteringar. Inom Riksbanken omfattar begreppet både krisberedskap och civilt försvar. Krisberedskap består av incident-, kontinuitets- och krishantering medan civilt försvar är det arbete som görs för att samhället ska fungera vid krig och krigsfara samt som stöd till Försvarsmakten. Riksbankens beredskaps- och säkerhets-skyddsarbete säkerställer vår förmåga att hantera fredstida krissituationer, höjd beredskap och krig.

Krishantering

Året inleddes med att Riksbankens krisledning återigen aktiverades med anledning av coronapandemin. Rysslands invasion av Ukraina skiftade krisledningens fokus från pandemi till den säkerhetspolitiska situationen. Riksbanken satte in åtgärder för att stärka beredskapen att hantera störningar i den egna verksamheten, följde utvecklingen på de finansiella marknaderna och i ekonomin på nära håll samt förde löpande dialog med andra myndigheter, privata

aktörer och andra centralbanker. Flera medarbetare på Riksbanken fick nedprioritera ordinarie uppgifter och fokusera på frågor relaterade till omvärldsbevakning och samverkan.

Stärkt beredskap

Riksbanken fortsatte under året arbetet med att stärka sina förutsättningar att bedriva samhällsviktig verksamhet såväl under fredstida krissituationer (krisberedskap) som under höjd beredskap eller krig (civilt försvar). Riksbanken är en del av Sveriges totalförsvar och deltar aktivt tillsammans med andra myndigheter inom det finansiella området, i planeringen för det civila försvaret. En förutsättning som kom på plats under året var till exempel att all tillsvidareanställd personal krigsplacerades.

Riksbanken deltog under året i flera övningar för att öka förmågan att hantera en fredstida krissituation eller ett läge av höjd beredskap, exempelvis inom Finansiella sektorns privat-offentliga samverkan (FSPOS) tillsammans med 60 andra aktörer.

Förändrade mandat

Riksbanken ingår sedan den 1 oktober 2022 på frivillig basis i beredskapssektorn Finansiella tjänster. Finansinspektionen är sektorsansvarig myndighet och ska leda sektorns arbete med att samordna åtgärder inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Sektorn består av fyra viktiga samhällsfunktioner:

- betalningsförmedling
- finansiering och sparande
- finansiell stabilitet
- försäkring.

Förberedelserna inför Riksbankens utökade ansvar för beredskap enligt den nya riksbankslagen fortlöpte under 2022. Riksbanken ska enligt den nya lagen säkerställa allmänhetens möjligheter att göra betalningar såväl i fredstida krissituationer som under höjd beredskap. Ansvaret innebär bland annat att Riksbanken får definiera vilka företag som är av särskild betydelse för att betalningar ska fungera och därmed omfattas av krav på planering, utbildning, övning och deltagande i det arbete som Riksbanken leder.

Organisation

Lärdomar från coronapandemin innebar att vissa organisatoriska förändringar genomfördes under slutet av 2021. Stabschefen fick utökat mandat vid krishantering och en permanent krisledningsstab inrättades vid stabsavdelningen.

Under hanteringen av konsekvenserna av Rysslands invasion av Ukraina prövades den nya organisationen. Ett flertal beslut togs och erfarenheter så här långt visar att samordningen inom Riksbanken blivit effektivare.

Rysslands krig i Ukraina aktualiserade dessutom behovet av att långsiktigt stärka Riksbankens förmåga att verka i fredstida krissituationer och under höjd beredskap. Den 1 november 2022 flyttades därför flertalet resurser som arbetar med beredskap till avdelningen för verksamhetssupport.

BALANSRÄKNING OCH RESULTATRÄKNING

Sammanfattning

Balansräkning

Under 2022 minskade Riksbankens balansomslutning med 64 288 miljoner kronor. Värdepappersinnehavet i svenska kronor minskade med 156 354 miljoner kronor, främst till följd av direktionens beslut att utforma köpen under andra halvåret så att innehavet minskade. Syftet var att lägga om penningpolitiken i en mindre expansiv riktning. Dessutom har högre obligationsräntor medfört att marknadspriset på värdepappersinnehavet fallit.

Valutareserven ökade med 88 035 miljoner kronor främst till följd av direktionens beslut att redan under 2022 köpa utländsk valuta från banker motsvarande de valutalån som lånats upp från Riksgälden och som förfaller under våren 2023. Dessutom har kronförsvagningen medfört att de utländska tillgångarna blivit mer värda i kronor räknat.

Under perioden minskade posten Eget kapital med 3 936 miljoner kronor på grund av vinstutdelning på 3 900 miljoner kronor och omföring av föregående års resultat i enlighet med beslutad vinstdisposition. Eftersom Riksbanken redovisar en förlust om 80 734 miljoner kronor för 2022 kommer posten Eget kapital att bli negativ när riksdagen beslutat om Riksbankens vinstdisposition för 2022.

I tabellen nedan presenteras i sammandrag Riksbankens balansräkning och hur den förändrats jämfört med föregående år. För att undvika avvikelser vid jämförelse med de balansräkningsposter som presenteras under avsnittet Tillgångsförvaltning har upplupen ränta fördelats ut på respektive tillgångs- och skuldpost.

Riksbankens tillgångar och skulder*Miljoner kronor*

	2022	2021	Förändring
Tillgångar			
Guld	76 488	66 680	9 808
Fordringar på IMF	116 053	102 804	13 249
Valutareserv ¹	482 336	394 301	88 035
Strukturella transaktioner	–	19 000	–19 000
Utlåningsfacilitet	–	68	–68
Värdepapper i svenska kronor	823 744	980 098	–156 354
Övriga tillgångar	1 340	1 298	42
Summa tillgångar	1 499 961	1 564 249	–64 288
Skulder			
Utelöpande sedlar och mynt	64 956	61 462	3 494
Inlåningsfacilitet	574 293	588 068	–13 775
Emitterade skuldcertifikat	583 848	535 007	48 841
Skuld till Riksgälden i utländsk valuta ²	76 140	127 408	–51 268
Motpost till särskilda dragningsrätter	90 833	82 288	8 545
Övriga skulder	11 087	9 422	1 665
Avsättningar	423	5 435	–5 012
Värderegleringskonto	116 563	88 707	27 856
Eget kapital	62 552	66 488	–3 936
Redovisat resultat	–80 734	–36	–80 698
Summa skulder	1 499 961	1 564 249	–64 288

¹ Posten Valutareserv består av banktillgodohavanden, lån och värdepapper som i balansräkningen redovisas under rubriken Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige.

² Skulden till Riksgälden redovisas i balansräkningen under posten Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige.

Resultaträkning

Riksbankens resultat uppgick enligt resultaträkningen för 2022 till –80 734 miljoner kronor, vilket är ett 80 698 miljoner kronor sämre resultat än föregående år. Resultatförsämringen beror främst på att Riksbankens värdepappersinnehav skrevs ned med 79 628 miljoner kronor till följd av att obligationsräntorna stigit under 2022. Nedskrivningen av värdepappersinnehavet är en orealiserad förlust som kommer att leda till högre framtida ränteutgifter från nedskrivningsdagen fram till dess att respektive nedskrivet värdepapper säljs eller förfaller.

Totalavkastningen av tillgångsförvaltningen uppgick till –56 969 miljoner kronor, vilket är 72 336 miljoner kronor lägre än motsvarande period föregående år. Det förklaras främst av att Riksbankens värdepappersinnehav skrivits ned till följd av stigande obligationsräntor, se utförligare förklaring av till-

gångsförvaltningens resultat i avsnittet Tillgångsförvaltning. Av tabellen nedan framgår Riksbankens resultat fördelat på Riksbankens huvudsakliga tillgångsslag, det vill säga Guld, Valutareserv och Värdepapper i svenska kronor.

Resultatet för respektive tillgångsslag inkluderar orealiserade vinster och förluster som redovisas på värderegleringskontot i balansräkningen. Efter återläggning av detta orealiserade resultat motsvarar tabellens resultat det som redovisas i Riksbankens resultaträkning.

Förvaltningskostnaderna uppgick till –1 141 miljoner kronor, vilket motsvarar 87 procent av årsbudgeten.

Riksbankens resultat

Miljoner kronor

	2022	2021	Förändring
Guld	9 808	3 783	6 025
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i guldpris</i>	9 808	3 783	6 025
Valutareserv³	13 631	23 048	-9 417
Räntenetto	6 292	2 339	3 953
<i>Realiserat resultat på grund av förändring i räntor</i>	-16 226	1 488	-17 714
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i räntor</i>	-3 300	-6 196	2 896
<i>Nedskrivning på grund av förändring i räntor</i>	-20 522	-2 049	-18 473
<i>Realiserat resultat på grund av förändring i valutakurs</i>	9 594	1 264	8 330
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i valutakurs</i>	37 821	26 255	11 596
<i>Avgifter</i>	-28	-23	-5
Värdepapper i svenska kronor	-60 975	-3 613	-57 362
Räntenetto	3 581	1 488	2 093
<i>Realiserat resultat på grund av förändring i räntor</i>	247	-	247
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i räntor</i>	-5 697	-2 204	-3 493
<i>Nedskrivning på grund av förändring i räntor</i>	-59 106	-2 897	-56 209
Utlåning i svenska kronor⁴	3	57	-54
Inlåning i svenska kronor⁵	-8 158	541	-8 699
Skuld till Riksgälden i utländsk valuta	-14 111	-9 915	-4 196
Räntekostnader	-989	-1 525	536
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i valutakurs</i>	-13 122	-8 390	-4 732
IMF tillgångar och skulder	2 833	1 466	1 367
Räntenetto	435	9	426
<i>Realiserat resultat på grund av förändring i valutakurs</i>	52	29	23

	2022	2021	Förändring
<i>Orealiserat resultat på grund av förändring i valutakurs</i>	2 346	1 428	918
Totalavkastning tillgångsförvaltningen	-56 969	15 367	-72 336
Förändring riskavsättning	5 000	-	5 000
Förvaltningsräntenetto och förvaltningsintäkter	232	301	-69
Förvaltningskostnader	-1 141	-1 058	-83
Totalt resultat	-52 878	14 610	-67 488
Återläggning av realiserat resultat ovan⁶	-27 856	-14 646	-13 210
Bokfört resultat i resultaträkningen	-80 734	-36	-80 698

³ Valutareservresultatet inkluderar avkastningen från inlåningsrepor i valuta.

⁴ Utlåning i svenska kronor avser räntenetto för balansräkningsposterna Strukturella transaktioner och Utlåningsfacilitet.

⁵ Inlåning i svenska kronor avser räntenetto för balansräkningsposterna Inlåningsfacilitet och Emitterade skuldcertifikat.

⁶ Återläggningen motsvarar förändring av värde regleringskontot. Realiserat resultat avser dels befintliga innehav, dels återföring av realiserade vinster i fråga om innehav som sålts under året.

Redovisningsprinciper

Riksbankens balansräkning och resultaträkning har upprättats enligt riksbankslagen med tillämpning av Regler för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank, som senast uppdaterades av direktionen den 8 juni 2022 (dnr 2022-00572) och trädde i kraft samma dag. Uppdateringen innebar endast en anpassning till en ny dokumentmall samt att några förtydliganden gjordes.

Reglerna för löpande bokföring hänvisar till förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring, och reglerna för årsredovisning hänvisar till Europeiska centralbankssystemets (ECBS) riktlinje för redovisning, (EU) 2016/2249 (ECB/2016/34) ändrad enligt (EU) 2019/2217 (ECB/2019/34) samt (EU) 2021/2041 (ECB/2021/51).

Riksbanken ska enligt 10 kap. 3 § riksbankslagen i de delar som nu är aktuella tillämpa ECBS riktlinje för redovisning.

Det är ECB-rådet som beslutar om ECBS:s riktlinje för redovisning, och Kommittén för redovisning och monetär inkomst (Accounting and Monetary Income Committee, Amico) rapporterar till ECB-rådet när gäller utveckling, tillämpning och genomförande av denna riktlinje. Vid tolkning av redovisningsriktlinjen ska hänsyn tas till riktlinjens förarbeten, generella redovisningsprinciper och god redovisningssed.

Riksbanken avviker från ECBS redovisningsriktlinje på följande punkter:

- I uppställningsformen för balansräkningen har begreppen ”euro” och ”euroområdet” ersatts med ”svenska kronor” respektive ”Sverige” eftersom Sverige inte har infört euro som betalningsmedel.
- Avskrivningstiden för byggnader uppgår till 50 år i stället för 25 år eftersom 50 år bedöms spegla den faktiska livslängden för Riksbankens byggnader bättre. Mindre avvikelser finns även för andra anläggningstillgångar.
- Riksbankens beloppsgräns för aktivering av anläggningstillgångar är 20 000 kronor i stället för 10 000 euro, vilket motiveras av att en lägre aktiveringsgräns bedöms ge en bättre kontroll över Riksbankens anläggningstillgångar.
- Undervärden på diskonteringspapper med löptid över ett år vid förvärvstillfället amorteras linjärt i stället för enligt internräntemetoden. Avvikelsen motiveras av att den bedöms ge en mer transparent redovisning av amorteringarna, och dessutom medför den att amorteringar för samtliga värdepapper redovisas på samma sätt.

Avvikelserna från ECBS redovisningsriktlinje framgår av Regler för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank.

Kassaflödesanalysen presenteras som en del av årsredovisningen, vilket inte är ett krav enligt ECBS:s redovisningsriktlinje. Analysen har tagits fram

med vägledning av den internationella redovisningsstandarden IAS 7. Avvikelsen motiveras av att kassaflödesanalysen tillför värdefull information om framför allt resultatet och förändringen i likvida medel.

Ändrade redovisningsprinciper

Inget byte av redovisningsprinciper gjordes under 2022.

Grundläggande redovisningsprinciper

Följande grundläggande redovisningsprinciper har tillämpats:

- Redovisningen ska återspegla den ekonomiska verkligheten och präglas av öppenhet.
- Värderingen av tillgångar och skulder liksom resultatavräkningen ska präglas av försiktighet.
- Avvikelser från redovisningsprinciperna får endast förekomma om det är rimligt att betrakta sådana avvikelser som oväsentliga totalt sett mot bakgrund av Riksbankens bokslut.
- Kriterierna för värdering av balansräkningsposter och för resultatavräkning ska tillämpas konsekvent.
- Vid värderingen av tillgångar och skulder ska det förutsättas att verksamheten kommer att fortsätta.
- Inkomster och utgifter ska redovisas som intäkter och kostnader under den redovisningsperiod då de intjänas eller uppkommer oavsett tidpunkten för betalning.
- Tillgångar och skulder ska justeras så att hänsyn tas till händelser som inträffar mellan räkenskapsårets utgång och den dag då direktionen godkänner årsredovisningen, förutsatt att dessa händelser har påverkat värdet på tillgångarna eller skulderna per bokslutsdagen.

Redovisning av tillgångar och skulder

Tillgångar och skulder redovisas i balansräkningen endast om det är sannolikt att ett eventuellt framtida ekonomiskt resultat med anknytning till tillgången eller skulden kommer att utgöra ett flöde till eller från Riksbanken och om i princip alla risker och rättigheter med anknytning till tillgången eller skulden har överlåtits till eller från Riksbanken.

Affärsredovisning

Valutatransaktioner och värdepapperstransaktioner bokförs i balansräkningen på likviddagen. Realiserade vinster och förluster från nettoförsäljningar bokförs på affärsdagen.

Avsättning för finansiella risker

Avsättning för marknads-, likviditets- och kreditrisk får göras med utgångspunkt i en motiverad skattning av riskexponering.

Värderingsregler för balansräkningen

Guld och värdepapper värderas till de marknadsvalutakurser och marknadspriser som råder på bokslutsdagen. Enligt redovisningsreglerna finns det möjlighet att baserat på penningpolitiska överväganden värdera värdepapper som innehåses i penningpolitiska syften till upplupet anskaffningsvärde med avdrag för eventuell värdeminskning. Riksbanken har inte valt att tillämpa denna värderingsmetod. Nedanstående valutakurser användes för omvärdering vid årets slut. I tabellen nedan har kurserna avrundats till fyra decimaler.

Valutakurser

	2022-12-31	2021-12-31
EUR/SEK	11,1450	10,2857
USD/SEK	10,4177	9,0400
GBP/SEK	12,5817	12,2426
AUD/SEK	7,0897	6,5707
CAD/SEK	7,6985	7,1435
SDR/SEK	13,9212	12,6684
NOK/SEK	1,0589	1,0260
JPY/SEK	0,0790	0,0785
DKK/SEK	1,4989	1,3825

Källa: Bloomberg.

Fordringar, tillgodohavanden och skulder värderas till det nominella värdet. Belopp i utländsk valuta omräknas till bokslutsdagens valutakurs med undantag för fordringar och skulder som redovisas under posterna Övriga tillgångar och Övriga skulder. Dessa värderas till affärsdagens valutakurs.

Aktier och andelar värderas till anskaffningsvärdet.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet och skrivs av enligt plan. Avskrivningstiden för byggnader är 50 år och för övriga fastighetsanläggningar 5–25 år. Avskrivningstiden för maskiner och inventarier inklusive datorer är 3–7 år. Mark och konst skrivs inte av. För it-system som Riksbanken själv har utvecklat räknas lönekostnader för viss it-personal in i anskaffningsvärdet för tillgången.

Reverserade transaktioner

Repoavtal redovisas som lånetransaktioner i stället för att påverka värdepappers- eller guldinnehavet. Med repoavtal avses ett avtal om försäljning av tillgångar, som värdepapper och guld, där säljaren samtidigt förbinder sig att

köpa tillbaka motsvarande tillgångar till ett överenskommet pris vid en framtida tidpunkt.

De tillgångar som Riksbanken lämnar som säkerhet vid inlåningsrepor redovisas även i fortsättningen i balansräkningen och värderas enligt de regler som gäller för Riksbankens övriga värdepappers- och guldinnehav. Belopp som motsvarar köpeskillingen redovisas som skuld, och de överförda tillgångarna redovisas inom linjen.

Tillgångar som Riksbanken får vid utlåningsrepor redovisas inte i balansräkningen eftersom de är att betrakta som säkerhet för lån. Belopp som motsvarar köpeskillingen redovisas som en fordran. Skillnaden mellan repans båda likvidbelopp (avista och termin) periodiseras över repans löptid.

Transaktioner som genomförs inom ramen för avtal om automatiserade repor redovisas i balansräkningen endast om säkerheten ställts i form av konstanter som betalats in till ett konto hos Riksbanken.

Sedlar och mynt

Balansräkningsposten Utelöpande sedlar och mynt motsvaras av det nominella värdet och beräknas genom att värdet motsvarande de sedlar och mynt som Riksbanken har tagit emot från tillverkarna reduceras dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt som ingår i Riksbankens lager, dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt som Riksbanken har makulerat och avskrivit. Utelöpande sedlar och mynt som har upphört att vara lagliga betalningsmedel förs till resultaträkningen senast när de inte längre löses in av Riksbanken. De ska dock föras till resultaträkningen tidigare om endast ett mindre belopp förväntas återstå att lösa in och Riksbanken samtidigt gör en avsättning för detta belopp. Utelöpande minnesmynt och minnessedlar ska föras till resultaträkningen när utgåvan varit utelöpande i över tio år.

Resultatavräkning

Realiserade vinster och realiserade förluster förs till resultaträkningen.

Orealiserade vinster förs till ett värderegleringskonto i balansräkningen.

Orealiserade förluster förs till resultaträkningen om de överstiger orealiserade vinster som eventuellt sedan tidigare finns bokförda på det korresponderande värderegleringskontot. Orealiserade förluster som förs till resultaträkningen får inte återföras mot nya orealiserade vinster de påföljande åren. Orealiserade förluster i ett visst värdepapper, en viss valuta eller guld nettas inte mot orealiserade vinster i andra värdepapper, valutor eller guld.

Överkurser och underkurser på förvärvade värdepapper beräknas och redovisas som en del av ränteintäkterna och skrivs av under värdepapperens återstående löptid.

Värderingsjusteringar av IMF:s tillgodohavanden i svenska kronor avräknas mot de valutakursomvärderingar som är hänförliga till Riksbankens kvot i IMF. Kontoinnehavet i svenska kronor har IMF valutakurssäkrat mot SDR,

vilket innebär att det uppstår valutakursomräkningar. Denna princip innebär att kronkontoinnehavet värderas som om det vore i SDR i stället för i svenska kronor.

Transaktionskostnader

För guld, instrument i utländsk valuta och värdepapper används genomsnittsmetoden dagligen för att fastställa anskaffningskostnaden för sålda poster när valutakurs- och priseffekter beräknas. Vid nettoförvärv av valutor och guld läggs den genomsnittliga anskaffningskostnaden för dagens förvärv av varje enskild valuta och guld till den föregående dagens innehav så att man får fram ett nytt vägt genomsnitt av valutakursen eller guldpriset. Vid nettoförsäljning beräknas det realiserade resultatet baserat på den genomsnittliga anskaffningskostnaden den föregående dagen för innehavet i fråga.

Derivatinstrument

Derivatinstrument värderas kontrakt för kontrakt inom varje grupp av derivatinstrument. Grupper med ett positivt värde redovisas som en tillgång och grupper med ett negativt värde som en skuld.

Valutaterminer bokförs till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. På affärsdagen bokförs såld valuta, multiplicerad med skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den genomsnittliga anskaffningskursen, som realiserat resultat.

Avistaledet i valutaswappar bokförs på likviddagen till affärsdagens valutakurs (avista). Terminsledet i valutaswappar bokförs på samma sätt som valutaterminer, det vill säga till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. Till skillnad från vid valutaterminer uppkommer inga realiserade valutakursresultat vid bokföring av valutaswappar.

Futurekontrakt bokförs dagligen som realiserat resultat till ett belopp som motsvarar det värde som beräknats vid den dagliga avräkningen.

Balansräkning

Miljoner kronor

Tillgångar		2022-12-31	2021-12-31
Guld	Not 1	76 488	66 680
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige			
Fordringar på IMF	Not 2	115 530	102 794
Banktillgodohavanden, lån och värdepapper	Not 3	480 274	392 994
		595 804	495 788
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner			
Strukturella transaktioner	Not 4	–	19 000
Utlåningsfacilitet	Not 5	–	68
		–	19 068
Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige	Not 6	819 664	974 712
Övriga tillgångar			
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	Not 7	600	576
Finansiella tillgångar	Not 8	554	554
Derivatinstrument	Not 9	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 10	6 721	6 725
Övriga tillgångar	Not 11	130	146
		8 005	8 001
Summa tillgångar		1 499 961	1 564 249

Skulder och eget kapital		2022-12-31	2021-12-31
Utelöpande sedlar och mynt			
Sedlar	Not 12	61 798	58 315
Mynt	Not 13	3 158	3 147
		64 956	61 462
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner			
Inlåningsfacilitet	Not 14	574 293	588 068
Finjusterande transaktioner	Not 15	–	–
		574 293	588 068
Övriga skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige			
	Not 16	268	108
Emitterade skuldcertifikat			
	Not 17	583 726	535 007
Skulder i svenska kronor till övriga hemmahörande i Sverige			
	Not 18	2 436	806
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige			
	Not 19	8 230	8 363
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige			
	Not 20	75 586	126 651
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige			
	Not 21	–	–
Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF			
	Not 22	90 417	82 280
Övriga skulder			
Derivatinstrument	Not 23	–	–
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 24	1 174	845
Övriga skulder	Not 25	71	65
		1 245	910
Avsättningar			
	Not 26	423	5 435
Värderegleringskonton			
	Not 27	116 563	88 707

Tabellen fortsätter på nästa sida.

Skulder och eget kapital		2022-12-31	2021-12-31
Eget kapital			
Grundfond	Not 28	1 000	1 000
Reserver	Not 29	61 552	65 488
		62 552	66 488
Årets resultat		-80 734	-36
Summa skulder och eget kapital		1 499 961	1 564 249

Resultaträkning

<i>Miljoner kronor</i>		2022	2021
Ränteintäkter	Not 30	11 661	4 557
Räntekostnader	Not 31	-10 503	-1 645
Nettoresultat av finansiella transaktioner, nedskrivningar och riskavsättningar	Not 32	-80 961	-2 165
Avgifts- och provisionsintäkter	Not 33	143	129
Avgifts- och provisionskostnader	Not 34	-28	-23
Erhållna utdelningar	Not 35	64	110
Övriga intäkter	Not 36	31	59
Summa nettointäkter		-79 593	1 022
Personalkostnader	Not 37	-589	-546
Administrationskostnader	Not 38	-471	-441
Avskrivningar av materiella och immateriella an- läggningstillgångar	Not 39	-66	-65
Sedel- och myntkostnader	Not 40	-15	-6
Summa kostnader		-1 141	-1 058
Årets resultat		-80 734	-36

Kassaflödesanalys

Miljoner kronor

	2022-12-31	2021-12-31
LÖPANDE VERKSAMHET		
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens resultat</i>		
Erhållna räntor	11 816	3 184
Betalda räntor	-10 179	-1 984
Erhållet netto av finansiella transaktioner	-6 333	2 781
Erhållna avgifter och provisioner	143	129
Betalda avgifter och provisioner	-28	-23
Övriga inbetalningar	31	42
Betalda förvaltningskostnader	-1 116	-1 007
	-5 666	3 122
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens tillgångar</i>		
Fordringar på IMF	1 571	-51 902
Värdepapper i utländsk valuta	-82 877	3 722
Strukturella transaktioner	19 000	148 500
Värdepapper i svenska kronor	82 129	-348 792
Övriga tillgångsposter	-102	-71
	19 721	-248 543
<i>Kassaflöde från den löpande verksamhetens skulder</i>		
Utelöpande sedlar och mynt	3 494	-1 374
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner	-13 775	93 494
Emitterade skuldcertifikat	48 719	155 005
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	-133	6 715
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	-65 398	-57 160
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	-	-
Övriga skuldposter	-32 387	56 199
	-59 480	252 879
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-45 425	7 458

Tabellen fortsätter på nästa sida.

	2022-12-31	2021-12-31
INVESTERINGSVERKSAMHET		
Förvärv och avyttringar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-90	-45
Förvärv och avyttringar av finansiella tillgångar	-	-2
Erhållen utdelning	64	110
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-26	63
FINANSIERINGSVERKSAMHET		
Inleverans till statskassan	-3 900	-6 800
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-3 900	-6 800
Periodens kassaflöde	-49 351	721
Likvida medel vid periodens början	96 478	87 673
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-45 425	7 458
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-26	63
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-3 900	-6 800
Kursdifferens i likvida medel	10 685	8 084
Likvida medel vid periodens slut	57 812	96 478
Specifikation av likvida medel		
Bankkonton, bankutlåning och utlåningsrepor i utländsk valuta, se not 3	57 812	96 410
Utlåningsfacilitet	-	68
Summa likvida medel	57 812	96 478

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar under perioden samt likvida medel vid periodens början och slut. Analysen delas in i betalningar från den löpande verksamheten, investeringsverksamheten och finansieringsverksamheten.

Riksbanken kan i teorin skapa en obegränsad mängd likviditet i den nationella valutan. I praktiken begränsas denna kapacitet av mängden tillgångar som Riksbanken accepterar som säkerheter i sin utlåning och mängden tillgångar som Riksbanken kan köpa alternativt placera i.

Den löpande verksamheten

Kassaflöden som är hänförliga till den löpande verksamheten kommer från Riksbankens huvudsakliga verksamhet. Kassaflödet från den löpande verksamhetens resultat utgår från Riksbankens bokförda resultat. Justeringar görs för poster som inte påverkar kassaflödet eller inte hör till den löpande verksamheten. Därutöver ingår kassaflödespåverkande förändringar av sådana balansräkningsposter som ingår i den löpande verksamheten.

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten består av förvärv och försäljningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar samt de aktier och andelar som redovisas under posten Finansiella tillgångar. Därutöver ingår utdelning från aktie- och andelsinnehavet.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten består av förändringar i det egna kapitalet som normalt sker genom utdelning, även kallad inleverans till statskassan.

Noter

Miljoner kronor

Sifferuppgifter inom parentes avser 2021.

Not 1 Guld

	2022-12-31	2021-12-31
Kvantitet		
Uns (miljoner)	4,0421	4,0421
Pris		
Amerikanska dollar/uns	1 816,4217	1 824,8460
Kronor/amerikanska dollar	10,4177	9,0400
Bokfört värde	76 488	66 680

Per den 31 december 2022 innehar Riksbanken 4 miljoner uns (troy/oz) guld (4), vilket motsvarar 125,7 ton. Under 2022 avyttrades inget guld.

Not 2 Fordringar på IMF

	2022-12-31	2021-12-31
Särskilda dragningsrätter	93 273	84 762
Reservposition i IMF		
Insatskapital (kvot)	61 671	56 121
IMF kronkonto	–43 785	–41 585
	17 886	14 536
PRGT (Poverty Reduction and Growth Trust)	4 070	2 825
NAB (New Arrangements to Borrow)	301	671
Summa	115 530	102 794

Riksbankens innehav av särskilda dragningsrätter (SDR) uppgår till 6 700 miljoner SDR (6 691). Ett belopp motsvarande de SDR som sammanlagt tilldelades av IMF redovisas som skuld (se not 22). Vid utgången av 2022 var SDR-innehavet 206 miljoner högre än tilldelningen, vilket motsvarar 2 856 miljoner kronor.

Under posten Reservposition i IMF nettoredovisas Riksbankens insatskapital (kvoten) i IMF om 4 430 miljoner SDR, med IMF:s konto för svenska kronor. IMF:s konto i svenska kronor är ett skuldkonto som visar hur stor andel av insatskapitalet som Riksbanken har betalat in till IMF i svenska kronor. Nettoredovisningen av dessa poster medför att endast den del av insatskapitalet som IMF använder för utlåning till medlemsländer redovisas som fordran på IMF. Kontoinnehavet i svenska kronor har IMF valutakursräskrat mot SDR, vilket innebär att det uppstår valutakursräkningar.

Vid utgången av 2022 uppgick Riksbankens PRGT-utlåning till 292 miljoner SDR (223) och NAB-utlåning till 22 miljoner SDR (53).

Den 23 december 2022 återbetalade IMF de medel som IMF under tidigare år ansamlat som en buffert genom att bland annat göra avdrag från räntebetalningar som avser Riksbankens reservposition i IMF. Återbetalningen uppgick till 11,3 miljoner SDR och gjordes till Riksbankens SDR-konto. Eftersom avdraget från tidigare års räntebetalningar minskat Riksbankens ränteintäkter redovisas återbetalningen som ränteintäkt från Riksbankens reservposition i IMF. IMF har tidigare föreslagit att Riksbanken ska efterskänka medlen för att finansiera skuldlättnader för kraftigt skuldsatta länder, men eftersom ECB menar att den här formen av deltagande i skuldavskrivningar från nationella centralbanker inte är förenlig med förbudet mot monetär finansiering valde Riksbanken att medlen i stället skulle återbetalas. Riksbanken har informerat riksdagen om ECB:s uppfattning.

Not 3 Banktillgodohavanden, lån och värdepapper

	2022-12-31	2021-12-31
Bankkonton	2 350	15 961
Bankutlåning	55 462	80 449
Utlåningsrepor	–	–
Obligationer	422 462	296 584
Korta värdepapper	–	–
Summa	480 274	392 994

Banktillgodohavandena och värdepapperen är utgivna i euro, amerikanska dollar, brittiska pund, australiska dollar, kanadensiska dollar, norska kronor, danska kronor och japanska yen. Fördelningen framgår av tabellen nedan. Värdepapperen har värderats till noterade priser.

Valutafördelning över banktillgodohavanden, lån och värdepapper

	2022-12-31	2021-12-31
Euro	100 844	76 356
Amerikanska dollar	303 855	252 452
Brittiska pund	25 283	17 511
Australiska dollar	20 552	16 496
Kanadensiska dollar	12 088	16 991
Norska kronor	11 937	8 690
Danska kronor	5 714	4 498
Japanska yen	0	0
Summa	480 274	392 994

Fördelningen av banktillgodohavanden, lån och värdepapper enligt löptid framgår av tabellen nedan.

Löptid för banktillgodohavanden, lån och värdepapper

Löptid	Banktillg. och lån	Värdepapper
Upp till 1 månad	47 614	1 470
Över 1 månad, upp till 3 månader	–	8 323
Över 3 månader, upp till 1 år	10 198	39 124
Över 1 år, upp till 5 år	–	254 130
Över 5 år	–	119 415
Summa	57 812	422 462

Under 2022 deltog Riksbanken inte i något automatiserat värdepapperslåneprogram.

Not 4 Strukturella transaktioner

Under denna post redovisades Riksbankens utlåning till banker till följd av coronapandemin. Under året förföll lån till bankerna för vidareutlåning till företag till ett värde av 19 000 miljoner kronor och förnyades inte. Räntan för vidareutlåning till företag motsvarade Riksbankens styrränta.

Not 5 Utlåningsfacilitet

Under denna post redovisas utlåning över natten till bankerna på deras RIX-konton i Riksbanken. Utlåningen sker mot säkerhet, och räntan på utlåningsfaciliteten motsvarar Riksbankens styrränta plus 0,10 procentenheter.

Not 6 Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige

Under 2012 började Riksbanken förvärva värdepapper i svenska kronor för att med kort varsel kunna genomföra köp av svenska värdepapper, antingen för att säkerställa den finansiella stabiliteten eller för att bidra till en bättre fungerande transmissionsmekanism vid ett krisläge i det finansiella systemet.

Från 2015 utökade Riksbanken värdepappersinnehavet för att göra penningpolitiken mer expansiv. Under 2020–2021 fortsatte Riksbanken köpen av värdepapper för att mildra de ekonomiska effekterna av pandemin. I inledningen av 2022 inriktade Riksbanken köpen på att kompensera för förfall av värdepapper och i juni 2022 beslutade direktionen att köpen under andra halvåret skulle utformas så att innehavet minskade. I november 2022 signalerade direktionen att innehavet av värdepapper kommer att minska i takt med att det förfaller efter årsskiftet.

Värdepapperen har värderats till noterade priser.

Fördelning av värdepapper i svenska kronor

	2022-12-31	2021-12-31
Statsskuldväxlar	2 490	19 972
Statsobligationer	339 747	422 368
Säkerställda obligationer (bostadsobligationer)	348 205	413 137
Kommunobligationer	118 641	106 955
Företagsobligationer	10 581	12 280
Företagscertifikat	–	–
Summa	819 664	974 712

Fördelningen av värdepapper i svenska kronor enligt återstående löptid framgår av tabellen nedan.

Löptid för värdepapper i svenska kronor

Löptid	Värdepapper	
Upp till 1 månad	289	1 060
Över 1 månad, upp till 3 månader	32 178	12 672
Över 3 månader, upp till 1 år	147 312	163 665
Över 1 år, upp till 5 år	453 203	593 997
Över 5 år	186 682	203 318
Summa	819 664	974 712

Not 7 Materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2022-12-31	2021-12-31
Byggnader och mark		
Anskaffningsvärde, årets början	618	616
Årets förvärv	22	2
Årets avyttringar	–	–
Anskaffningsvärde, årets slut	640	618
Ack. avskrivningar, årets början	–323	–304
Årets avskrivningar	–19	–19
Årets avyttringar	–	–
Ack. avskrivningar, årets slut	–342	–323
Bokfört värde	298	295
Maskiner och inventarier		
Anskaffningsvärde, årets början	773	736
Årets förvärv	68	42
Årets avyttringar	–9	–5
Anskaffningsvärde, årets slut	832	773
Ack. avskrivningar, årets början	–492	–452
Årets avskrivningar	–47	–45
Årets avyttringar	9	5
Årets nedskrivning	–	–
Ack. avskrivningar, årets slut	–530	–492
Bokfört värde	302	281
Summa bokfört värde	600	576
Taxeringsvärde		
Byggnader	7	–
Mark	2	–

Under posten Byggnader och mark redovisas tre fastigheter, huvudkontoret i Stockholm samt kontantförsörjningskontoren i Sigtuna kommun (Broby) och Falun. Huvudkontoret och kontoret i Broby klassificeras som specialenheter och är därför inte skattepliktiga. Kontoret i Falun förvärvades under december 2022 och en ansökan om att klassificera kontoret som en specialenhet har lämnats in.

Årets förvärv 2022 avser bland annat fastigheten i Falun till ett värde av 40 miljoner kronor och it-applikationer till ett värde av 16 miljoner kronor (18). I posten Bokfört värde maskiner och inventarier ingår immateriella anläggningstillgångar i form av applikationssystem värda 127 miljoner kronor (138).

Not 8 Finansiella tillgångar

	2022-12-31	2021-12-31
Aktier och andelar		
Bank for International Settlements 17 244 aktier à nominellt 5 000 SDR varav 25 % är inbetalt	441	441
Europeiska centralbanken Andelsvärde 12 092 886,02 euro	110	110
Swift 43 aktier (16)	3	3
Summa	554	554

Centralbanker inom Europeiska centralbankssystemet (ECBS) som inte ingår i eurosyste­met är skyldiga att betala in 3,75 procent av sin kapitalandel till ECB. Riksbankens kapitalandel uppgick per den 31 december 2022 till 2,9790 procent och ECB:s totala andelskapital till 10 825 007 069,61 euro. Kapitalandelen baseras på respektive lands BNP och antal invånare och beräknas vart femte år. Den inbetalda andelen ska täcka vissa administrationskostnader för deltagande i ECBS. Centralbanker inom ECBS som inte ingår i eurosyste­met har ingen rätt att få vinstutdelning från ECB och har heller ingen skyldighet att täcka eventuella förluster hos ECB.

Not 9 Derivatinstrument

Under denna post redovisas derivatinstrumentgrupper med positivt värde.

Not 10 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2022-12-31	2021-12-31
Fordringar på IMF	523	10
Obligationer i utländsk valuta	2 062	1 307
Derivatinstrument	0	–
Statsobligationer i svenska kronor	2 080	3 240
Säkerställda obligationer i svenska kronor	1 468	1 725
Kommunobligationer i svenska kronor	488	394
Företagsobligationer i svenska kronor	44	27
Övrigt	56	22
Summa	6 721	6 725

Not 11 Övriga tillgångar

	2022-12-31	2021-12-31
Personallån	96	108
Kundfordringar	0	1
Momsfordran	11	7
Banktillgodohavanden	23	30
Övrigt	0	0
Summa	130	146

Not 12 Sedlar

	2022-12-31	2021-12-31
1 000 kronor	2 048	2 276
500 kronor	45 548	42 049
200 kronor	4 444	4 308
100 kronor	2 706	2 583
50 kronor	834	803
20 kronor	986	969
Ogiltiga sedlar	5 232	5 327
Summa	61 798	58 315

De utelöpande sedlarna fördelar sig på ovanstående valörer. Posten Ogiltiga sedlar innehåller utelöpande sedlar som upphörde att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av 2013, juni 2016 och juni 2017. Sedlar som har varit ogiltiga i över tio år skrivs normalt av från den utelöpande sedelskulden. Samtidigt görs då en avsättning för det belopp som beräknas återstå att lösa in, och resterande del bokförs som intäkt. Riksbanken får lösa in ogiltiga sedlar om det finns särskilda skäl. Vid utgången av 2022 uppgick värdet på de sedlar som Riksbanken mottagit men ännu inte beslutat att lösa in till 24 miljoner kronor (22).

Not 13 Mynt

	2022-12-31	2021-12-31
10 kronor	2 045	2 071
5 kronor	511	502
2 kronor	390	370
1 krona	212	204
Minnesmynt	–	–
Summa	3 158	3 147

De utelöpande mynten fördelar sig på ovanstående valörer.

Not 14 Inlåningsfacilitet

Under denna post redovisas inlåning över natten från Riksbankens penningpolitiska motparter på deras RIX-konton i Riksbanken. Räntan på inlåningsfaciliteten motsvarade under året Riksbankens styrränta minus 0,10 procentenheter.

Not 15 Finjusterande transaktioner

Under denna post redovisades inlåning vars syfte var att finjustera likviditeten i banksystemet. De finjusterande transaktionerna upphörde den 9 oktober 2019.

Not 16 Övriga skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige

Under denna post redovisas inlåning över natten på RIX-konton från kreditinstitut som har huvudkontor eller filial i Sverige men som inte är penningpolitiska motparter. Inlåningsräntan motsvarade under året Riksbankens styrränta minus 0,10 procentenheter.

Not 17 Emitterade skuldcertifikat

Under denna post redovisas Riksbankens emissioner av skuldcertifikat, gjorda för att dra in likviditet från det finansiella systemet. Denna inlåning görs till styrräntan, med en löptid på i regel en vecka. Volymen av utestående riksbankscertifikat styrs av bankernas efterfrågan upp till en övre gräns som Riksbanken fastställer för att anpassa likviditeten i betalningssystemet till aktuella penningpolitiska beslut. Under större delen av 2020 valde Riksbanken att begränsa volymen av riksbankscertifikat till 380 000 miljoner kronor, för att låta reserverna i betalningssystemet växa i takt med Riksbankens utlåning och värdepappersköp i kronor. Den 4 maj 2021 begränsades emissionsvolymen till hälften av det utestående likviditetsöverskottet i RIX, för att se till att det ska finnas gott om extra daglig likviditet i RIX under pandemikrisen samtidigt som marknadens dagslåneräntor kan hållas nära Riksbankens styrränta. Posten har ökat under året främst till följd av beslutet att ersätta finansieringen av valutareserven från Riksgälden med inlåning i svenska kronor från banker.

Not 18 Skulder i svenska kronor till övriga hemmahörande i Sverige

Under denna post redovisas inlåning över natten på RIX-konton från centrala motparter eller clearing-institut som har huvudkontor eller filial i Sverige men som inte är penningpolitiska motparter och kreditinstitut. Inlåningsräntan motsvarade under året Riksbankens styrränta minus 0,10 procentenheter.

Not 19 Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige

Under denna post redovisas konton i svenska kronor som Riksbanken håller för andra centralbankers och internationella organisationers räkning. Dessutom redovisas RIX-kontosaldon om 120,4 (0,1) miljoner kronor för deltagare som har huvudkontor eller filial utanför Sverige och som inte är penningpolitiska motparter.

Not 20 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige

Under denna post redovisas sedan juni 2009 inlåning av utländsk valuta från Riksgälden. Inlåningen har gjorts för att förstärka valutareserven. Riksbanken beslutade i januari 2021 att ersätta valutainlåningen från Riksgälden med inlåning i svenska kronor från banker. Inlåningen i svenska kronor redovisas under skuldposterna Inlåningsfacilitet och Emitterade skuldcertifikat. Omvandlingen har successivt genomförts genom köp av valuta jämnt fördelat under perioden februari 2021 till och med den 31 december 2022. Under året förföll tre lån om totalt 6 500 miljoner USD (nominellt). Inlåningens valutafördelning framgår av tabellen nedan.

Inlåning av utländsk valuta

	2022-12-31	2021-12-31
Euro från Riksgälden	44 482	41 052
Amerikanska dollar från Riksgälden	31 099	85 599
Kontoinlåning från myndigheter	5	0
Summa	75 586	126 651

Not 21 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige

Under denna post redovisades belopp motsvarande erhållen köpeskilling i utländsk valuta för inlåningsrepor.

Not 22 Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

Under denna post redovisas Riksbankens skuld motsvarande de särskilda dragningsrätter (SDR) som tilldelats av IMF. Den sammanlagda tilldelningen uppgår till 6 495 miljoner SDR (6 495). Det aktuella innehavet av SDR uppgår till 6 700 miljoner SDR (6 691) och redovisas under posten Fordringar på IMF (se not 2). Vid utgången av 2022 var SDR-tilldelningen 206 miljoner lägre än innehavet, vilket motsvarar 2 856 miljoner kronor.

Not 23 Derivatinstrument

Under denna post redovisas derivatinstrument med negativt värde.

Not 24 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2022-12-31	2021-12-31
Inlåningsrepor	–	–
Derivatinstrument	–	–
Inlåning Riksgälden	559	757
Emitterade skuldcertifikat	122	–
Motpost till särskilda dragningsrätter	416	8
Övrigt	77	80
Summa	1 174	845

Not 25 Övriga skulder

	2022-12-31	2021-12-31
Leverantörsskuld	49	43
Övrigt	22	22
Summa	71	65

Not 26 Avsättningar

	2022-12-31	2021-12-31
Pensionsskuld	53	59
Avskrivna sedlar och minnesmynt	364	371
Trygghetsstiftelsen	6	5
Finansiell riskavsättning	–	5 000
Summa	423	5 435

Pensionsskulden har beräknats av Statens tjänstepensionsverk (SPV). Av pensionsskulden, inklusive särskild löneskatt, avser 52 miljoner kronor (58) PA-91-pensionärer med avgångsdag före 2003, och 1 miljon kronor (1) avser personer som sedan 2003 har beviljats delpension alternativt pensionsersättning före 65 års ålder. Riksbanken löste den 31 december 2002 in sin pensionsskuld för de personer som vid denna tidpunkt hade en anställning eller rätt till livränta hos Riksbanken. Effekten av försäkringstekniska omvärderingarna redovisas som en ökning av pensionsskulden. Effekten av försäkringstekniska omvärderingarna uppgick för 2022 till –0,1 miljoner kronor (–) och har redovisats som en minskning av pensionsskulden.

Posten Sedlar och minnesmynt avser den bedömda framtida kostnaden för skuldavskrivna sedlar och minnesmynt som Riksbanken fortfarande kan lösa in.

Posten Trygghetsstiftelsen avser avsättning för kompetensutveckling och kompetensväxling i enlighet med avtal med Trygghetsstiftelsen.

Posten Finansiell riskavsättning har återförts till resultatet med anledning av den redovisade förlusten.

Not 27 Värde regleringskonton

	2022-12-31	2021-12-31
Priseffekt	3 451	12 448
Valutakurseffekt	48 421	21 376
Guldvärdeeffekt	64 691	54 883
Summa	116 563	88 707

På särskilda värde regleringskonton redovisas sedan 2004 orealiserade vinster och förluster som utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärden och marknadsvärden. Vid övergången till 2004 beslutades att anskaffningsvärdena skulle motsvara marknadsvärdena per den 31 december 2003. Om de orealiserade förlusterna överstiger de orealiserade vinsterna vid årets slut redovisas skillnaden i resultaträkningen. Denna beräkning görs värdepapper för värdepapper och valuta för valuta.

Priseffekten består främst av orealiserade värdepappersvinster. Vid beräkningen av Riksbankens vinstdisposition justeras det redovisade resultatet med skillnaden mellan det ingående och det utgående värdet i priseffekten.

Priseffekt

	2022-12-31	2021-12-31
Utländska värdepapper	57	3 357
Statsskuldväxlar i svenska kronor	0	3
Statsobligationer i svenska kronor	3 394	8 966
Säkerställda obligationer i svenska kronor	0	96
Kommunobligationer i svenska kronor	0	17
Företagsobligationer i svenska kronor	0	9
Summa	3 451	12 448

Valutakurseffekt

	2022-12-31	2021-12-31
Amerikanska dollar	33 042	13 080
Euro	3 667	553
Brittiska pund	1 811	1 447
Japanska yen	–	–
Australiska dollar	2 252	1 410
Kanadensiska dollar	1 451	1 643
Särskilda dragningsrätter	4 920	2 574
Norska kronor	783	561
Danska kronor	495	108
Summa	48 421	21 376

Not 28 Grundfond

Riksbanken ska enligt den gamla riksbankslagen ha en grundfond som uppgår till 1 000 miljoner kronor. Enligt den nya riksbankslagen ska Riksbankens grundfond uppgå till 40 000 miljoner kronor per den 1 januari 2023.

Not 29 Reserver

	2022-12-31	2021-12-31
Reservfond	500	500
Dispositionsfond	41 638	40 345
Resultatutjämningsfond	19 414	24 643
Summa	61 552	65 488

Riksbanken ska enligt den gamla riksbankslagen ha en reservfond som uppgår till 500 miljoner kronor samt en dispositionsfond som inte är beloppsbestämd. Dispositionsfonden har tillsammans med den icke lagstadgade resultatutjämningsfonden sedan 1988 använts enligt riktlinjerna för Riksbankens vinstdisposition som fastställdes samma år. Därutöver har dispositionsfonden använts till att bokföra uppskrivningar av anläggningstillgångar 1994, aktier i BIS 1996 och guldinnehavet 1998. Vid utgången av 2022 uppgick det uppskrivna värdet motsvarande aktuellt guldinnehav till 8 604 miljoner kronor och aktuellt aktieinnehav i BIS till 235 miljoner kronor. Restvärdet för de anläggningstillgångar som skrevs upp 1994 uppgick vid utgången av 2022 till 41 miljoner kronor.

Enligt den nya riksbankslagen ska Riksbanken inte längre ha någon resultatutjämningsfond och dispositionsfonden ska namnändras till balanserade vinstmedel. Reservfonden ska finnas kvar men inga medel ska finnas avsatta per den 1 januari 2023. Detta innebär att Balanserade vinstmedel uppgår till 22 552 miljoner kronor per den 1 januari 2023. Omföringarna som gjorts mellan Riksbankens egna kapitalposter per den 1 januari 2023 i enlighet med den nya riksbankslagen framgår av tabellen nedan.

Förändring av Riksbankens egna kapitalposter i enlighet med den nya riksbankslagen

	Grundfond	Reservfond	Balanserade vinstmedel	Resultatutjämningsfond
Saldo den 31 december 2022	1 000	500	41 638	19 414
Omföring inom eget kapital	39 000	-500	-19 086	-19 414
Saldo den 1 januari 2023	40 000	-	22 552	-

Förändringen av posterna Grundfond, Reserver och Årets resultat förklaras av tabellen nedan.

Förändring av posterna Grundfond, Reserver och Årets resultat

	Grundfond	Reserver	Årets resultat
Saldo den 31 december 2020	1 000	76 561	-4 273
Inleverans till statskassan	-	-	-6 800
<i>Överföring till/från:</i>			
Resultatutjämningsfond	-	2 264	-2 264
Dispositionsfond	-	-13 337	13 337
Årets resultat	-	-	-36
Saldo den 31 december 2021	1 000	65 488	-36
Inleverans till statskassan	-	-	-3 900
<i>Överföring till/från:</i>			
Resultatutjämningsfond	-	1 293	-1 293
Dispositionsfond	-	-5 229	5 229
Årets resultat	-	-	-80 734
Saldo den 31 december 2022	1 000	61 552	-80 734

Not 30 Ränteintäkter

	2022	2021
<i>Från utländska tillgångar:</i>		
SDR	1 125	25
Reservposition i IMF	357	7
PRGT (Poverty Reduction and Growth Trust)	40	2
NAB (New Arrangements to Borrow)	4	0
Bankkonton	52	-
Bankutlåning	137	53
Utlåningsrepor	17	-
Obligationer	6 100	2 346
Korta värdepapper	-	0
Derivatinstrument	0	0
	7 832	2 433
<i>Från inhemska tillgångar och skulder:</i>		
Strukturella transaktioner	3	57
Statsobligationer i svenska kronor	1 416	912
Säkerställda obligationer i svenska kronor	1 508	480
Kommunobligationer i svenska kronor	561	89
Företagsobligationer i svenska kronor	133	41
Företagscertifikat i svenska kronor	-	1
Negativ ränta inlåningsfacilitet	206	541
Negativ ränta emitterade skuldcertifikat	-	0
Personallån	1	1
Korrespondentkonton (Loro)	1	2
	3 829	2 124
Summa	11 661	4 557

Not 31 Räntekostnader

	2022	2021
<i>Från utländska skulder och tillgångar:</i>		
Inlåning Riksgälden	-989	-1 525
Inlåningsrepor	-14	-
Motpost till särskilda dragningsrätter	-1 091	-25
Derivatinstrument	0	-
Bankkonton	-	-60
Övrigt	0	-
	-2 094	-1 645
<i>Från inhemska tillgångar:</i>		
Statsskuldväxlar	-37	-35
Emitterade skuldcertifikat	-4 386	-
Inlåningsfacilitet (RIX)	-3 978	-
Kontantdepåer	-8	-
	-8 409	-35
Summa	-10 503	-1 645

Not 32 Nettoresultat av finansiella transaktioner, nedskrivningar och riskavsättningar

	2022	2021
<i>Priseffekt:</i>		
Realiserat resultat utländska värdepapper	-16 226	1 488
Nedskrivning utländska värdepapperspriser	-20 522	-2 049
Realiserat resultat inhemska värdepapper	247	-
Nedskrivning inhemska värdepapperspriser	-59 106	-2 897
	-95 607	-3 458
<i>Valutakurseffekt:</i>		
Realiserade valutakurseffekter	9 646	1 293
Nedskrivning valutor	-	-
	9 646	1 293
<i>Guldvärdeeffekt:</i>		
Realiserade guldvärdeeffekter	-	-
Nedskrivning guld	-	-
	-	-
<i>Finansiell riskavsättning:</i>		
Finansiell riskavsättning	5 000	-
	5 000	-
Summa	-80 961	-2 165

Vid årets slut gjordes prisnedskrivningar av de obligationsinnehav vars marknadspris vid årets utgång understeg anskaffningspriset. Vid årsskiftet fanns inget nedskrivningsbehov i fråga om Riksbankens guld- och valutainnehav.

Posten Finansiell riskavsättning avser intäkten för återföring av Riksbankens finansiella riskavsättning. Denna riskbuffert var avsedd att stärka motståndskraften för framtida förluster och återfördes för att mildra förlusten för 2022.

Vid beräkningen av Riksbankens vinstutdelning exkluderas valutakurseffekten från det redovisade resultatet. Valutakurseffekten uppdelad på valutorna framgår av tabellen nedan.

Valutakurseffekt uppdelad på valuta

	2022-12-31	2021-12-31
<i>Realiserade valutakurseffekter:</i>		
Amerikanska dollar	5 730	816
Euro	1 422	34
Brittiska pund	343	83
Japanska yen	–	–
Australiska dollar	562	174
Kanadensiska dollar	1 308	103
Särskilda dragningsrätter	52	29
Norska kronor	151	53
Danska kronor	78	1
	9 646	1 293
Summa	9 646	1 293

Not 33 Avgifts- och provisionsintäkter

Posten innefattar års- och transaktionsavgifter för RIX-systemet med 143 miljoner kronor (129).

Not 34 Avgifts- och provisionskostnader

Posten innefattar främst depå- och transaktionskostnader för valutareservförvaltningen.

Not 35 Erhållna utdelningar

Under 2022 fick Riksbanken en utdelning från BIS på 64 miljoner kronor (110).

Not 36 Övriga intäkter

	2022	2021
Ersättning för inlösen av ogiltiga sedlar	4	4
Mottagna ej inlösta kontanter	21	34
Ersättning för infärgade sedlar m.m.	0	0
Skrotförsäljning	0	–
Skuldavskrivna minnesmynt	–	17
Sida	2	2

	2022	2021
Ersättning vid avyttring av maskiner och inventarier	–	–
Övrigt	4	2
Summa	31	59

Intäkterna från Sida avser ersättning för experthjälp till centralbanker i några utvecklingsländer (se rutan Internationella åtaganden).

Not 37 Personalkostnader

	2022	2021
Löner och andra ersättningar	–342	–317
Tillgångsförda löner	–	–
Sociala avgifter	–106	–98
	–448	–415
Pensionspremier	–100	–94
Pensionsutbetalningar	–6	–6
Förändring av pensionskulden	6	7
Särskild löneskatt	–26	–25
	–126	–118
Utbildning	–3	–3
Personalrepresentation	–1	0
Övrigt	–11	–10
	–15	–13
Summa	–589	–546

Pensionspremier betalades ut i enlighet med pensionsavtalet för arbetstagare hos staten med flera (PA 16).

Posten Pensionsutbetalningar avser utbetalningar dels till pensionärer med avgångsdag före 2003, dels till personer som sedan 2003 har beviljats delpension eller pensionsersättning före 65 års ålder.

Löner och andra ersättningar till ledamöterna i direktionen uppgick under 2022 till 15,8 miljoner kronor (14,9), fördelat enligt följande:

Löner och ersättningar till ledamöterna i direktionen

	2022	2021
Stefan Ingves	2,2	2,2
Martin Flodén	2,6	2,5
Per Jansson	2,6	2,5
Henry Ohlsson	2,6	2,5
Anna Breman	2,6	2,5
Aino Bunge	0,2	–
Cecilia Skingsley	1,9	2,7

	2022	2021
Karensperiodlön	1,1	–
Summa	15,8	14,9

Därutöver fick riksbankschefen under 2022 ett styrelsearvode om 1,5 miljoner kronor (1,0) från Banken för internationell betalningsutjämning (BIS). I enlighet med fullmäktiges beslut görs avdrag från riksbankschefens bruttolön med ett belopp som motsvarar styrelsearvodet från BIS. Inget avdrag görs dock, enligt fullmäktiges beslut, för den pension som riksbankschefen får från IMF.

Posten karensperiodlön avser Stefan Ingves. Fullmäktige beslutade den 28 oktober 2011 att direktionsledamöter under den lagstiftade karensperioden efter att anställningen har upphört ska få full lön i högst sex månader, dock med avräkning för eventuella inkomster av annan tjänst under tiden.

Fullmäktige har beslutat att förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning ska tillämpas på samtliga nuvarande direktionsledamöter med undantag av Anna Breman och Aino Bunge. För Anna Breman och Aino Bunge har fullmäktige beslutat att den nya förordningen (2016:411) om tjänstepension, inkomstgaranti och avgångsvederlag till myndighetschefer ska tillämpas.

Stefan Ingves kan enligt rådande ordning komma att få en viss pension från BIS. Denna betalas ut till styrelseledamöter som har innehaft sitt uppdrag i BIS i minst fyra år, men först när de har uppnått 65 års ålder. Pensionen beräknas på basis av utbetalda styrelsearvoden och uppgår till 1,82 procent av dessa.

Not 38 Administrationskostnader

	2022	2021
Information, extern representation	–4	–2
Transport, resor	–10	–2
Konsultuppdrag	–87	–100
Övriga externa tjänster	–120	–119
It-drift	–163	–141
Ekonomipris	–20	–19
Kontors- och fastighetsdrift	–54	–45
Övrigt	–13	–13
Summa	–471	–441

I informationskostnaderna ingår kostnader för Riksbankens löpande publikationer, bland annat de penningpolitiska rapporterna, de finansiella stabilitetsrapporterna och årsredovisningen.

Kostnaderna för representation uppgick till 0,9 miljoner kronor (0,2).

I posten Transport, resor ingår förutom resekostnader även kostnader för Riksbankens transporter av sedlar och mynt.

Konsultkostnaderna uppgick till 86 miljoner kronor (100). I detta belopp ingår bland annat kostnaderna för it-konsulter inklusive e-kronan om 65 miljoner kronor (71).

Inom Övriga externa tjänster är kostnaden för statistikleveranser om 81 miljoner kronor (81) den enskilt största posten. Den avser främst ersättning till SCB som tagit fram bland annat betalningsbalans- och finansmarknadsstatistik. Dessutom ingår ett revisionsarvode till Riksrevisionen och fullmäktiges revisorer med 2 miljoner kronor (2).

I posten It-drift ingår bland annat licenskostnader om 66 miljoner kronor (62) och kostnader för it-tjänster om 92 miljoner kronor (75).

I posten Ekonomipris ingår prissumman om 10 miljoner kronor (10) och administrationskostnaderna för detta pris om 10 miljoner kronor (9).

De största posterna inom kostnadsgruppen Kontors- och fastighetsdrift består av ombyggnad och underhåll av Riksbankens lokaler om 16 miljoner kronor (14) och lokalhyror om 8 miljoner kronor (9).

Not 39 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

Under denna post redovisas planenliga avskrivningar av de materiella och immateriella anläggningstillgångarna.

Not 40 Sedel- och myntkostnader

De totala inköpen av sedlar och mynt 2022 uppgick till 15 miljoner kronor (6). Sedlar köptes in för 15 miljoner kronor (-). Inga mynt köptes in under 2022 (6). Inga minnesmynt köptes in under 2022 (-).

Not 41 Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser m.m.

Ställda säkerheter

Vid utgången av 2022 ställdes inga värdepapper som säkerhet i samband med utländska värdepappersrepor (-).

Ansvarsförbindelser

- Vid utgången av 2022 fanns inga utestående ersättningskrav (-).
- Riksbanken har ett åtagande mot Nobelstiftelsen att årligen ställa medel till förfogande motsvarande prissumman för priset i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne samt att stå för administrationskostnaderna för detta pris. Åtagandet uppgick för 2022 till 20 miljoner kronor (19).
- Riksbanken har förbundit sig att till KPA Pensionsförsäkring AB betala kompletteringsersättning om så krävs på grund av värdesäkring av de pensionsförmåner som den försäkrade har rätt till. Åtagandet avser personal som 1971 övergick från Riksbanken till AB Tumba Bruk (numera Crane AB).

Utlånings- och växlingsåtaganden mot IMF

Vid utgången av 2022 uppgick Riksbankens återstående utlånings- och växlingsåtaganden till 338 497 miljoner kronor (310 374); se tabellen och beskrivningen nedan.

Återstående utlånings- och växlingsåtaganden mot IMF

	2022-12-31	2021-12-31
<i>Särskilda dragningsrätter</i>		
Avtalat åtagande (2*tilldelning)	180 834	164 560
SDR-tilldelning (se not 2)	90 417	82 280
SDR-innehav (se not 2)	-93 273	-84 762
Återstående	177 978	162 078
<i>Insatskapital (kvot)</i>		
Avtalat åtagande (Insatskapital se not 2)	61 671	56 121
Reservposition (se not 2)	-17 886	-14 536
Återstående	43 785	41 585
<i>PRGT-avtal</i>		
Avtalat åtagande	13 921	12 668
PRGT-utlåning (se not 2)	-4 070	-2 825
Återstående	9 851	9 843
<i>NAB</i>		
Avtalat åtagande	62 803	57 151
NAB utlåning (se not 2)	-301	-670
Återstående	62 502	56 481
<i>Kreditavtal</i>	44 381	40 387
Totalt återstående åtagande	338 497	310 374

Särskilda dragningsrätter

Åtagandet som gäller särskilda dragningsrätter (SDR) innebär att Riksbanken, enligt IMF-stadgarna, kan bli skyldig att köpa SDR mot utländsk valuta till ett belopp som innebär att Riksbankens sammanlagda innehav av SDR uppgår till högst 300 procent av den ordinarie tilldelningen, det vill säga ett tilldelat belopp om 90 417 miljoner kronor (82 280) plus två gånger det tilldelade beloppet om 180 834 miljoner kronor (164 560). Inom detta åtagande ryms även Riksbankens stående arrangemang att, om IMF så begär, köpa respektive sälja SDR mot betalning i amerikanska dollar eller euro inom ett spann mellan 50 och 150 procent av Riksbankens sammanlagda nettotilldelning av SDR. Eftersom Riksbankens innehav av SDR uppgår till 93 273 miljoner kronor (84 762), se not 2, uppgår det återstående åtagandet till 177 978 miljoner kronor (162 078).

Insatskapitalet

Riksbankens maximala åtagande i fråga om insatskapitalet uppgår till det totala insatskapitalet 4 430 miljoner SDR (4 430), vilket motsvarar 61 671 miljoner kronor (56 121). Eftersom den andel av det totala insatskapitalet som har betalats in i utländsk valuta, det vill säga reservpositionen, uppgick till 17 886 miljoner kronor (14 536) vid utgången av 2022 uppgår det återstående åtagandet till 43 785 miljoner kronor (41 585), vilket motsvarar saldot på IMF:s kronkonto.

PRGT-avtal

Riksbanken ingick i november 2016, juli 2020 och december 2022 avtal om utlåning till IMF om totalt 1 150 miljard SDR, vilket motsvarar 13 921 miljoner kronor (12 668), under ett program benämnt Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT). Eftersom Riksbankens PRGT-utlåning vid årsskiftet uppgick till 4 070 miljoner kronor (2 825), se not 2, uppgår det återstående åtagandet till 9 851 miljoner kronor (9 843). De medel som Riksbanken lånar ut i programmet kan utnyttjas av IMF för vidareutlåning till låginkomstländer.

NAB

Åtagandet i fråga om Riksbankens NAB-avtal (New Arrangements to Borrow) med IMF innebär att Riksbanken är skyldig att till IMF låna ut ett belopp som uppgår till högst 4 511 miljoner SDR (4 511), vilket motsvarar 62 803 miljoner kronor (57 151). Eftersom Riksbankens NAB-utlåning vid årsskiftet uppgick till 301 miljoner kronor (670), se not 2, uppgår det återstående åtagandet till 62 502 miljoner kronor (56 481).

Detta avtal aktiveras endast under särskilda omständigheter och syftar till att tillfälligt förstärka IMF:s utlåningskapacitet utöver de medel som är tillgängliga under posten Insatskapitalet. Den 1 januari 2021 förlängdes, med riksdagens medgivande, Riksbankens åtagande under NAB med ytterligare en femårsperiod.

Kreditavtal

I april 2017 slöt Riksbanken, efter riksdagens medgivande, ett avtal om att ge kredit till IMF med ett belopp om 7 400 miljoner SDR. För att IMF ska kunna nyttja det nya avtalet krävs det att IMF:s kvarvarande medel för utlåning understiger en nedre gräns om 100 000 miljoner SDR. Därutöver krävs även att långivarna, som tillsammans håller 85 procent av de utlovade låneresurserna, godkänner att avtalen aktiveras. Sedan den 1 januari 2021 gäller, med riksdagens medgivande, ett nytt bilateralt avtal med IMF. Det nya avtalet avser ett belopp om 3 188 miljoner SDR, vilket motsvarar 44 381 miljoner kronor (40 387).

Utbetalningsavtal

- Riksbanken har åtagit sig att tre månader efter eventuell anfordran betala till BIS återstående 75 procent av det nominella värdet av Riksbankens aktieinnehav i BIS. Åtagandet uppgick vid utgången av 2022 till 65 miljoner SDR (65), vilket motsvarar 905 miljoner kronor (823).
- Riksbanken tecknade under 2020 ett swapavtal med Norges Bank som innebär att Norges Bank efter en särskild överenskommelse kan låna svenska kronor i utbyte mot norska kronor.

Eventualtillgångar

Vid utgången av 2022 fanns det inga utestående ersättningsanspråk (-).

Inlåningsavtal

- BIS har utfärdat en kreditförklaring som inte är bindande enligt vilken BIS, på begäran av Riksbanken, efter en särskild överenskommelse kan låna ut utländsk valuta till Riksbanken. Denna kreditförklaring förlängdes under 2022 och gäller till den 27 april 2023.
- Riksbanken har ett avtal med BIS som innebär att Riksbanken efter särskild överenskommelse kan göra repotransaktioner med BIS i värdepapper denominerade i amerikanska dollar, euro och brittiska pund. Detta avtal förlängdes under 2022 och löper ut den 13 april 2023.
- Riksbanken har ett swapavtal med ECB som innebär att Riksbanken efter en särskild överenskommelse kan låna euro i utbyte mot svenska kronor.
- Riksbanken tecknade under 2020 ett swapavtal med Norges Bank som innebär att Riksbanken efter en särskild överenskommelse kan låna norska kronor i utbyte mot svenska kronor.

Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden

Av tabellen nedan framgår Riksbankens nettointäkter och kostnader fördelade på verksamhetsområden. Uppgifterna anges i miljoner kronor.

Verksamhets- område	2022			2021		
	Netto- intäkter	Kost- nader	Resultat	Netto- intäkter	Kost- nader	Resultat
Penningpolitik	2	-196	-194	1	-178	-177
Finansiell stabilitet	68	-175	-107	112	-165	-53
Betalningar	160	-404	-244	184	-363	-179
Varav						
<i>Betalningssystem</i>	<i>143</i>	<i>-139</i>	<i>-4</i>	<i>129</i>	<i>-112</i>	<i>17</i>
<i>Kontantförsörjning</i>	<i>17</i>	<i>-164</i>	<i>-147</i>	<i>55</i>	<i>-146</i>	<i>-91</i>
<i>Utv. och analys</i>	<i>0</i>	<i>-101</i>	<i>-101</i>	<i>0</i>	<i>-105</i>	<i>-105</i>
Tillgångsförvaltning	-84 825	-208	-85 033	721	-203	518
Statistik	0	-135	-135	0	-127	-127
Ekonomipris och fullmäktige m.m.	5 002	-23	4 979	4	-22	-18
Summa	-79 593	-1 141	-80 734	1 022	-1 058	-36

De fördelade andelarna ska så nära som möjligt spegla den verkliga förbrukningen av resurser inom varje verksamhetsområde. Principen är att kostnaderna och intäkterna i så hög grad som möjligt direkt ska föras till respektive verksamhetsområde utan inblandning av någon fördelningsnyckel.

Betalningssystemets kostnader ska finansieras av avgifter från deltagarna. Tillgångsförvaltningen ska ge så hög långsiktig avkastning som möjligt i förhållande till uppdraget och den risk som tas. För övriga verksamhetsområden finns det inget krav på kostnadstäckning.

Fördelningsmodellen utgår från uppställningen i resultat- och balansräkningen, där Riksbankens resultat för 2022 uppgår till -80 734 miljoner kronor (-36) och Riksbankens tillgångar och skulder till 1 499 961 miljoner kronor (1 564 249) per den 31 december 2022. Riskavsättningen som gjordes 2020 om -5 000 miljoner kronor återfördes under 2022.

Fördelning av kostnader

Personalkostnader, exklusive it-personal

Personalkostnaderna för de medarbetare som är direkt involverade i ett verksamhetsområde har fördelats utifrån den faktiska lönekostnaden. Lönekostnaderna för de medarbetare som ingår i stödfunktionerna har fördelats med hjälp

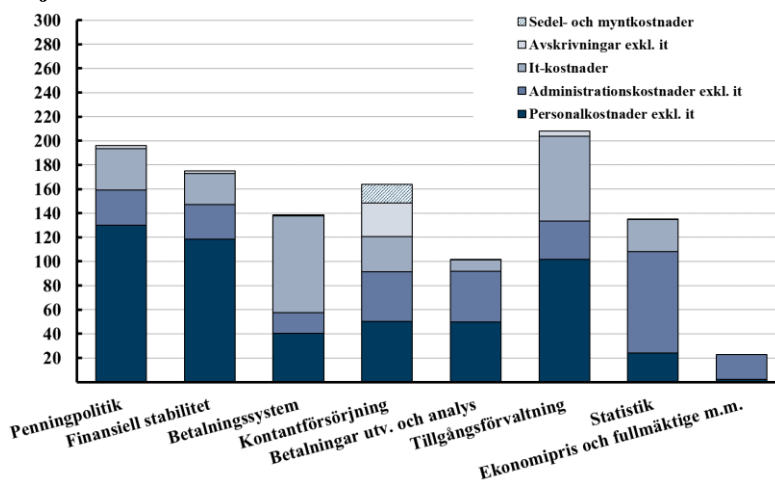
av en fördelningsnyckel. Den oftast använda nyckeln är antalet direkt involverade medarbetare i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden. Totalt är cirka 275 medarbetare, eller 64 procent av totalt 432, direkt involverade i något verksamhetsområde. De resterande 157 medarbetarna finns inom stödfunktionerna, främst it, kommunikation och internservice.

Administrationskostnader, exklusive it-kostnader

Riksbankens processredovisning innebär att administrationskostnaderna fördelas direkt per verksamhetsområde vid fakturaregistreringen.

En stor del av Riksbankens kostnader är dock gemensamma kostnader, till exempel kostnader för lokaler, fastighetskötsel, säkerhet och bevakning. Dessa kan inte direktfördelas utan har fördelats med hjälp av fördefinierade nycklar, som oftast består av antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden.

Diagram 23 Fördelning av kostnadslag per verksamhetsområde 2022, miljoner kronor

Källa: Riksbanken.

Avskrivningar, exklusive it-relaterade investeringar

Avskrivningarna är direkt fördelade på det verksamhetsområde som respektive anläggning stöder eller fördelade med fördefinierade nycklar.

Sedel- och myntkostnader

Kostnaderna för inköp av sedlar och mynt uppgick 2022 till 15 miljoner kronor (6). Kostnaderna belastar i sin helhet verksamhetsområdet Kontantförsörjning.

It-kostnader

Med it-kostnader avses it-verksamhetens kostnader. Modellen för fördelning av it-kostnaderna bygger i huvudsak på följande princip. Kostnaderna för arbetsplatser och bassystem fördelas utifrån antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden. Kostnaderna för applikationsdrift av verksamhetssystemen samt övriga it-kostnader (personal, konsulter, licenser med mera) fördelas utifrån verksamhetssystemets fasta kostnader för applikationsdrift genom den totala fasta kostnaden för applikationsdrift för alla verksamhetssystem. Avskrivningar för verksamhetssystem som tillhör ett eller flera verksamhetsområden fördelas direkt till respektive system.

Fördelning av nettointäkter

Intäkterna har förts till det verksamhetsområde som ansvarar för dem. Hänsyn har därför till exempel inte tagits till att seignoraget har sitt ursprung i kontantförsörjningen, utan seignorageintäkterna har fördelats till tillgångsförvaltningen. Seignoraget för 2022 uppgick till 50 miljoner kronor (150).

Nettointäkterna inom verksamhetsområdet Finansiell stabilitet utgörs främst av utdelningen från Riksbankens innehav av BIS-aktier.

De nettointäkter för tillgångsförvaltningen som redovisas i resultaträkningen uppgick till -84 825 miljoner kronor (721). Den totala avkastningen från Riksbankens tillgångsförvaltning för 2022 uppgick till -56 969 miljoner kronor (15 367). 2020 års riskavsättning på 5 000 miljoner kronor har återförts 2022.

Fördelning av tillgångar och skulder

Av tabellen nedan framgår Riksbankens tillgångar och skulder fördelade på verksamhetsområden i miljoner kronor.

Verksamhetsområde	2022-12-31		2021-12-31	
	Tillgångar	Skulder	Tillgångar	Skulder
Finansiell stabilitet	441	–	441	–
Kontantförsörjning	–	65 320	–	61 833
Tillgångsförvaltning	1 498 621	1 325 114	1 562 951	1 332 771
Ofördelat	899	109 527	857	169 645
Summa	1 499 961	1 499 961	1 564 249	1 564 249

Tillgångarna inom verksamhetsområdet Finansiell stabilitet består av aktieinnehavet i BIS.

Posten Ofördelade tillgångar innehåller främst posterna Materiella och immateriella anläggningstillgångar och Övriga tillgångar.

Posten Ofördelade skulder innehåller främst eget kapital, värderegleringskonton och årets resultat.

Femårsöversikt

I femårsöversikten presenteras balans- och resultaträkningarna omräknade enligt de nu gällande redovisningsprinciperna.

Balansräkning

<i>Milljoner kronor</i>	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR					
Guld	76 488	66 680	62 897	57 488	45 981
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige					
Fordringar på IMF	115 530	102 794	43 102	40 150	34 740
Banktillgodohavanden, lån och värdepapper	480 274	392 994	373 084	420 460	453 634
	595 804	495 788	416 186	460 610	488 374
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner					
Strukturella transaktioner	–	19 000	167 500	–	–
Utlåningsfacilitet	–	68	–	–	0
	–	19 068	167 500	–	0
Värdepapper i svenska kronor utgivna av hemmahörande i Sverige					
	819 664	974 712	640 836	375 534	392 063
Övriga tillgångar					
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	600	576	596	633	653
Finansiella tillgångar	554	554	552	532	522
Derivatinstrument	–	–	–	42	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	6 721	6 725	5 271	4 968	6 730
Övriga tillgångar	130	146	148	158	191
	8 005	8 001	6 567	6 333	8 096
Summa tillgångar	1 499 961	1 564 249	1 293 986	899 965	934 514

Tabellen fortsätter på nästa sida.

	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31	2019-12-31	2018-12-31
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
Utelöpande sedlar och mynt					
Sedlar	61 798	58 315	59 717	60 383	59 147
Mynt	3 158	3 147	3 136	3 105	3 034
	64 956	61 462	62 853	63 488	62 181
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner					
Inlåningsfacilitet	574 293	588 068	494 574	117 666	6
Finjusterande transaktioner	–	–	–	–	104 099
	574 293	588 068	494 574	117 666	104 105
Övriga skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige					
	268	108	194	184	107
Emitterade skuldcertifikat					
	583 726	535 007	380 002	314 944	352 203
Skulder i svenska kronor till övriga hemmahörande i Sverige					
	2 436	806	349	303	309
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige					
	8 230	8 363	1 648	3 740	112
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige					
	75 586	126 651	173 791	192 934	254 802
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige					
	–	–	–	10 575	2 220
Motpost till SDR som tilldelats av IMF					
	90 417	82 280	26 592	29 166	27 714
Övriga skulder					
Derivatinstrument	–	–	–	–	544
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 174	845	1 138	1 488	1 640
Övriga skulder	71	65	47	37	51
	1 245	910	1 185	1 525	2 235

Tabellen fortsätter på nästa sida.

	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31	2019-12-31	2018-12-31
Avsättningar	423	5 435	5 449	460	477
Värderegleringskonton	116 563	88 707	74 061	82 119	67 040
Eget kapital					
Grundfond	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Reserver	61 552	65 488	76 561	56 210	56 487
	62 552	66 488	77 561	57 210	57 487
Årets resultat	-80 734	-36	-4 273	25 651	3 522
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	1 499 961	1 564 249	1 293 986	899 965	934 514

Resultaträkning

<i>Miljoner kronor</i>	2022	2021	2020	2019	2018
Ränteutgifter	11 661	4 557	6 478	11 369	8 147
Räntekostnader	-10 503	-1 645	-2 840	-4 455	-4 622
Nettoresultat av finansiella transaktioner, nedskrivningar och riskavsättningar	-80 961	-2 165	-7 042	19 522	460
Avgifts- och provisions- intäkter	143	129	104	98	86
Avgifts- och provisions- kostnader	-28	-23	-19	-18	-19
Erhållna utdelningar	64	110	-	55	51
Övriga intäkter	31	59	48	56	275
Summa nettointäkter	-79 593	1 022	-3 271	26 627	4 378
Personalkostnader	-589	-546	-497	-442	-414
Administrationskostnader	-471	-441	-431	-431	-362
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-66	-65	-71	-78	-67
Sedel- och myntkostnader	-15	-6	-3	-25	-13
Summa kostnader	-1 141	-1 058	-1 002	-976	-856
Årets resultat	-80 734	-36	-4 273	25 651	3 522

BEDÖMNING AV INTERN STYRNING OCH KONTROLL

Direktionen ansvarar för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt och att Riksbanken hushållar väl med statens medel. Detta regleras i 9 kap. 1 a § riksbankslagen. Direktionen ska se till att kraven uppfylls med rimlig säkerhet genom att säkerställa att det vid Riksbanken finns en process för intern styrning och kontroll där momenten riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation ingår. Direktionen ska i årsredovisningen lämna sin bedömning av om den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser. Detta regleras i 10 kap. 3 § riksbankslagen.

Direktionens bedömning av Riksbankens interna styrning och kontroll

Direktionen har utvärderat om den interna styrningen och kontrollen under 2022 har uppfyllt de krav som ställs i riksbankslagen och gör bedömningen att den har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Stockholm den 15 februari 2023

Erik Thedéen
riksbankschef

Anna Breman
förste vice riksbankschef

Per Jansson
vice riksbankschef

Martin Flodén
vice riksbankschef

Henry Ohlsson
vice riksbankschef

Aino Bunge
vice riksbankschef

BILAGA 1

Riksbankens avdelningar och deras uppgifter

Avdelningen för betalningar

Avdelningschef: Christina Wejshammar

Avdelningen för betalningar ansvarar för Riksbankens kontantförsörjningsverksamhet och betalningssystemet RIX för stora betalningar i svenska kronor. Vidare har avdelningen till uppgift att följa upp utvecklingen på betalningsmarknaden och samordna analysen av betalningsfrågor. Sedan den 1 november 2022 ansvarar avdelningen för arbetet med e-kronan.

Avdelningen för finansiell stabilitet

Avdelningschef: Olof Sandstedt

Avdelningen för finansiell stabilitet ansvarar för analysen av det finansiella systemets stabilitet och effektivitet och lämnar underlag för direktionens beslut för att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Avdelningen analyserar löpande risker och hot mot stabiliteten i det svenska finansiella systemet. Vidare samordnar avdelningen Riksbankens internationella arbete.

Avdelningen för marknader

Avdelningschef: Heidi Elmér

Avdelningen för marknader förvaltar Riksbankens tillgångar i guld och utländsk valuta. Den administrerar och avvecklar transaktioner i förvaltningen av Riksbankens finansiella tillgångar samt utvärderar och mäter löpande resultat och risker inom denna förvaltning. Avdelningen genomför penning- och valutapolitiska transaktioner i enlighet med de penningpolitiska besluten. Dessutom ansvarar avdelningen för den löpande marknadsbevakningen och Swestr, den transaktionsbaserade referensräntan.

Avdelningen för penningpolitik

Avdelningschef: Jesper Hansson

Avdelningen för penningpolitik ansvarar för den ekonomiska analys som utgör underlag för de beslut som fattas för att uppfylla målet om ett fast penningvärde. Avdelningen följer och analyserar konjunktur- och prisutvecklingen samt ansvarar för statistik över finansmarknaden och betalningsbalansen. Inom avdelningen finns även Riksbankens forskningsenhet.

Avdelningen för verksamhetssupport

Avdelningschef: Henrik Jönsson tillförordnad avdelningschef till och med den 4 september 2022. Robert Sirkka avdelningschef sedan den 5 september 2022.

Avdelningen för verksamhetssupport ansvarar för Riksbankens arbete med personalutveckling och kompetensförsörjning, upphandlingsstöd, arkiv och registratur, kontors- och fastighetsservice, transporter, säkerhet, underlag för budget och bokslut samt löneadministration. Avdelningen ansvarar sedan den 1 november 2022 för samordningen av krisberedskapen i det centrala betalningssystemet, informationssäkerhet samt riskarbetet i form av operativa och finansiella risker.

Avdelningen för it och digitalisering

Avdelningschef: Ulrika Pilestål

Avdelningen för it och digitalisering ansvarar för Riksbankens digitala utveckling. Avdelningen ansvarar också för robust och säker drift, förvaltning och vidareutveckling av Riksbankens it-stöd.

Stabsavdelningen

Avdelningschef: Anders Vredin till och med den 31 maj 2022. Pernilla Meyersson tillförordnad avdelningschef sedan den 1 juni 2022.

Stabsavdelningen samordnar den löpande verksamheten och stöder direktionens styrning och kontroll samt den strategiska utvecklingen av bankens verksamhet. Den är också kansli åt fullmäktige, direktionen och ledningsgruppen. Inom avdelningen finns funktioner för krisberedskap, verksamhetsplanering, juridiskt stöd, dataskydd och kontinuitetssamordning. Stabsavdelningen samordnar Riksbankens kommunikationsarbete samt stödet till centralbanker i utvecklingsländer genom så kallad teknisk assistans.

Internrevisionsavdelningen

Avdelningschef: Simon Rörborn

Internrevisionsavdelningen granskar av direktionen utvalda delar av den interna styrningen och kontrollen samt stöder den övriga verksamheten i dessa frågor.

BILAGA 2

Riksbankens remissarbete

Riksbanken besvarar årligen ett stort antal remisser. Alla remissyttranden från Riksbanken finns publicerade på Riksbankens webbplats riksbank.se. Avdelningscheferna ansvarar för att hantera remisserna inom respektive avdelningsansvarsområde. I en avdelningschefs ansvar ingår att lämna underlag till direktionen för bedömningen av om ett remissyttrande ska beslutas av direktionen eller avdelningschefen. Avdelningschefen tar även fram förslag till yttranden för remisser som beslutas av direktionen. Principiellt viktiga remissyttranden ska besvaras av direktionen och övriga remisser besvaras av avdelningscheferna.

Under 2022 lämnade Riksbanken 28 remissyttranden. De rörde bland annat utvärdering av Riksbankens penningpolitik 2015–2020 samt finansiella tjänster och förslag till åtgärder för att stärka stabiliteten i det finansiella systemet. De flesta remisserna besvarades av berörda avdelningschefer.

Direktionens remissyttranden

Direktionen besvarade under året tre remisser av principiell vikt. Nedan listas dessa remisser:

- Utvärdering av Riksbankens penningpolitik 2015–2020 (2021/22:RFR4)
- Startlån till förstagångsköpare av bostad (SOU 2022:12)
- Ett register för alla bostadsrätter (SOU 2022:39)

För innehållet i yttrandena hänvisas till Riksbankens webbplats riksbank.se.

BILAGA 3

Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2022

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2022 tilldelades Ben S. Bernanke, Douglas W. Diamond och Philip H. Dybvig för deras forskning om banker och finanskriser som väsentligt förbättrat vår förståelse av bankernas roll för ekonomin, särskilt vid finanskriser.

Ben S. Bernanke föddes 1953 i Augusta, USA och är professor vid The Brookings Institution, USA. Douglas W. Diamond föddes 1953 i Chicago, USA och är professor vid University of Chicago, USA. Philip H. Dybvig föddes 1955 i Gainesville, USA och är professor vid Washington University, USA.

Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap instiftades i samband med Riksbankens 300-årsjubileum 1968. Genom en donation förband sig Riksbanken att för all framtid varje år ge Nobelstiftelsen såväl prissumman som ett belopp om 65 procent av prissumman för att täcka stiftelsens kostnader för förvaltning och prisutdelning. Riksdagen beslutade 2018 att Riksbanken får lämna ett årligt tilläggsbidrag till Nobelstiftelsen eftersom kostnaderna för hanteringen av ekonomipriset har ökat. Regeringen har fastställt stadgarna för priset. Varje år delas priset i ekonomisk vetenskap ut till en eller flera personer som har utfört ett arbete av framstående betydelse inom ekonomisk vetenskap. Kungliga Vetenskapsakademien utser ekonomipristagaren enligt samma principer som gäller för Nobelpriset. Prissumman är också densamma. År 2022 uppgick prissumman till 10 miljoner svenska kronor. Pengarna betalas ut av Riksbanken.

För att uppmärksamma årets ekonomipris stod Riksbanken den 10 oktober 2022 värd för Nobel Calling, ett digitalt seminarium för allmänheten i samarbete med Nobel Prize Museum. Deltagarna fick lyssna till samtal om Nobelprisets betydelse och höra mer om årets ekonomipristagare. Från Riksbanken deltog vice riksbankschef Henry Ohlsson.

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne har delats ut varje år sedan 1969. Alla tidigare pristagare finns publicerade på Riksbankens webbplats riksbank.se.

BILAGA 4

Ordlista

Aktivering av anläggningstillgång

Bokföring av utgifter för en **anläggningstillgång** som en tillgång i balansräkningen, i stället för som en kostnad i resultaträkningen. Anläggningstillgången skrivs sedan av över sin ekonomiska livslängd (se även **avskrivning**) Alla materiella anläggningstillgångar vars värde är större än 20 000 kronor aktiveras.

Anläggningstillgång

Tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. Exempel på sådana tillgångar är byggnader och inventarier. Motsatsen är omsättningstillgång.

Avskrivning

Fördelning av anskaffningskostnaden för en tillgång över det antal år som tillgången beräknas vara i bruk. Tillgångens värde i balansräkningen minskas med motsvarande summa per år.

Avsättning

Belopp som reserveras i bokföringen för framtida kostnader.

Avveckling

Slutlig reglering av skulder och fordringar mellan två banker, när pengar eller värdepapper överförs mellan dem. Avveckling görs dagligen.

Basel III

Internationellt regelverk för banker som huvudsakligen reglerar deras kapitaltäckning, det vill säga hur mycket kapital en bank måste hålla i förhållande till den risk den tar, och deras sätt att hantera **likviditet**. Basel III har tagits fram av **Baselkommittén**.

Baselkommittén

Kommitté inom **Banken för internationell betalningsutjämning (BIS)** som har ett internationellt samarbete om frågor om banktillsyn och finansiell stabilitet. Baselkommittén består av tillsynsmyndigheter och centralbanker från 28 olika länder. Den formulerar standarder och riktlinjer och utfärdar rekommendationer.

Betalningsbalans

Sammanställning av ett lands ekonomiska transaktioner med utlandet.

Betalningsrådet

Forum för dialog med syftet att främja funktionen hos den svenska marknaden för betaltjänster. I Betalningsrådet deltar 14 myndigheter och privata aktörer som har en viktig roll på betalningsmarknaden.

BIS, Banken för internationell betalningsutjämning

Samarbetsorgan för centralbanker med säte i Basel.

BNP, bruttonationalprodukt

Värdet av alla varor och tjänster som produceras i ett land under en period, vanligtvis ett år eller ett kvartal. BNP kan beräknas på flera olika sätt. Ett vanligt sätt är att summera värdet av allt som konsumeras, investeras och exporteras och sedan dra av värdet av det som importeras.

BNP per capita

BNP dividerat med antalet invånare i landet.

CCP, central motpart

Finansiellt företag som agerar mellanhand mellan köpare och säljare i en värdepapperstransaktion. På så vis får parterna ingen risk mot varandra, utan i stället mot den centrala motparten.

Civilt försvar

Förberedelser som civila aktörer genomför för att säkerställa en samlad förmåga under höjd beredskap.

CPMI, Committee on Payments and Market Infrastructures

Kommitté inom **Banken för internationell betalningsutjämning (BIS)** som ska främja säker och effektiv betalning, clearing och **avveckling**. Hette tidigare Committee on Payment and Settlement Systems (CPSS).

Derivatinstrument

Finansiellt instrument som är kopplat till en underliggande tillgång, till exempel aktier eller valuta, och som innebär en överenskommelse mellan två parter om ett köp eller byte vid en specifik tidpunkt eller tidsperiod i framtiden. Derivatinstrumentets värde beror på värdeutvecklingen hos den underliggande tillgången. Att handla med derivatinstrument innebär att man spekulerar i hur värdet på den underliggande tillgången kommer att förändras under den tid som överenskommit. Derivatinstrument används ofta för att sprida och minimera risker. De vanligaste derivatinstrumenten är optioner, terminer och swappar (**swapavtal**).

Digitala centralbankspengar (även Central Bank Digital Currencies, CBDC)

Digitala pengar skapade av centralbanker. Retail-CBDC är avsedda för allmänheten, medan wholesale-CBDC är avsedda för finansiella institut.

Diskonterat värde

Värdet i dag av en framtida betalning, med hänsyn tagen till räntan under perioden fram till betalningen. Beroende på syftet med beräkningen av det diskonterade värdet kan man välja att även ta hänsyn till **inflationen**.

EBA, Europeiska bankmyndigheten

Myndighet som upprättar gemensamma reglerings- och tillsynsstandarder inom EU och utför **stresstester** på europeiska banker.

ECB, Europeiska centralbanken

Gemensam centralbank för de medlemsländer i EU som har infört euron som valuta. Säte i Frankfurt. Bankens uppgifter anges i en stadga som är en del av EU-fördraget.

ECB:s allmänna råd

Samrådsorgan inom **ECBS** där centralbankschefer från alla EU-länder (även de som inte infört euron) samt **ECB:s** ordförande och vice ordförande ingår.

ECBS, Europeiska centralbankssystemet

Forum för samarbete mellan **ECB** och de nationella centralbankerna i alla EU:s medlemsstater, både de som har infört euron och de som inte har det. Se även **Eurosystemet**.

EFK, EU:s ekonomiska och finansiella kommitté

Rådgivande organ till **Ekofinrådet** och Europeiska kommissionen, som följer den ekonomiska och finansiella utvecklingen i EU och euroområdet. EFK består av högre tjänstemän från nationella myndigheter och centralbanker samt från **Europeiska centralbanken** och EU-kommissionen.

Ekofinrådet

Konstellation inom Europeiska unionens råd (ministerrådet) som består av EU-ländernas ekonomi- och finansministrar. Ekofinrådet ansvarar för ekonomisk politik, skattefrågor, finansmarknader, kapitalrörelser och ekonomiska förbindelser med länder utanför EU.

E-krona

Digitala centralbankspengar som kan komma att ges ut av Riksbanken som skulle vara tillgängliga för allmänheten (så kallad retail CBDC). Riksbanken har inte fattat något beslut om att ge ut e-kronor. Se även **digitala centralbankspengar**.

ESRB, Europeiska systemrisknämnden

Oberoende EU-organ som ansvarar för makrotillsynen av det finansiella systemet inom unionen.

Euroclear Sweden

Svensk värdepapperscentral som utför clearing och **avveckling** av transaktioner med svenska aktier och räntebärande värdepapper samt för register över vem som äger dem.

Eurosystemet

Samarbetsorganisation som sköter **penningpolitiken** i euroområdet. Består av **Europeiska centralbanken** och de nationella centralbankerna i euroländerna.

Eventualtillgång

Tillgång som kanske kommer att tillfalla Riksbanken, beroende på framtida möjliga händelser som är utanför Riksbankens kontroll. På grund av osäkerheten ska tillgången inte tas upp i balansräkningen men nämnas i årsredovisningen.

Finansiella marknader

Marknader där finansiella tillgångar köps och säljs. De fyra viktigaste marknaderna är valutamarknaden, räntemarknaden, aktiemarknaden och derivatmarknaden.

Finansiella stabilitetsrådet

Diskussionsforum för frågor om finansiell stabilitet. I rådet deltar företrädare för regeringen, **Finansinspektionen**, Riksgälden och Riksbanken.

Finansinspektionen

Statlig myndighet med uppgift att övervaka verksamheten hos banker, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondkommissionärer, fondbolag, börser, auktoriserade marknadsplatser, clearingorganisationer, försäkringsbolag och försäkringsförmedlare.

Finansutskottet

Riksdagsutskott som bereder ärenden i ekonomiska frågor, bland annat om Riksbankens verksamhet och om statsbudgeten.

Fredstida krissituationer

Situation som kännetecknas av att de avviker från det normala och är svåra att förutse, drabbar många människor och stora delar av samhället, hotar grundläggande värden, innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning av viktiga samhällsfunktioner, inte kan hanteras enskilt av ordinarie organisation och kräver samordnade och skyndsamma åtgärder från flera aktörer.

FSB, Rådet för finansiell stabilitet

Internationell nämnd som samordnar det arbete som nationella myndigheter och internationella regleringsorgan utför inom området finansiell stabilitet. Sverige är inte medlem, men representanter för Riksbanken medverkar ibland i olika arbetsgrupper.

IMF, Internationella valutafonden

Internationell organisation som verkar för att det globala finansiella systemet ska vara stabilt och att det inte ska uppstå internationella finansiella kriser. IMF övervakar och analyserar utvecklingen i de 190 länder som är medlemmar. Organisationen ger också teknisk assistans och lånar ut pengar till länder som genomför ekonomiska anpassningsprogram. IMF:s styrelse består av representanter för IMF:s 24 valkretsar, där varje valkrets innefattar ett land eller en grupp av länder.

IMFC, Internationella monetära och finansiella kommittén

Kommitté inom **IMF** som i praktiken (men inte formellt) bestämmer den huvudsakliga inriktningen för IMF:s arbete på kort och medellång sikt. Kommittén består, precis som IMF:s styrelse, av en representant från varje valkrets, totalt 24 stycken. IMFC sammanträder två gånger per år.

Incidenthantering

Process som stöder såväl risk- som kontinuitets- och krishantering. Incidenthantering tjänar som en första barriär innan andra funktioner aktiveras för att bemöta krisen. Med en effektiv incidenthantering minskar risken att händelser utvecklas till kriser och/eller större avbrott i verksamheten.

Inflation

Ökning av den allmänna prisnivån, vilket samtidigt innebär att pengarnas värde minskar. Inflationen mäts oftast som förändringen av **KPI** eller **KPIF**.

Inlåningsfacilitet

Konto där de penningpolitiska motparterna deponerar pengar hos Riksbanken över natten. Se även **Stående faciliteter**.

Instruktionsförbud

Förbud för en ledamot av direktionen att söka eller ta emot instruktioner när ledamoten fullgör sina penningpolitiska uppgifter. Direktionsledamöternas oberoende i penningpolitiska ställningstaganden grundar sig på regeringsformen och riksbankslagen.

Höjd beredskap

Antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Regeringen beslutar om höjd beredskap om Sverige är i krigsfara eller om det råder utomordentliga förhållanden på grund av krig utanför Sverige eller att Sverige varit i krig eller krigsfara. Högsta beredskap råder om Sverige är i krig. En beredskapshöjning innebär att totalförsvaret aktiveras och är ett sätt för samhället att snabbt ställa om för att fungera vid krigsfara och ytterst i krig.

Kontantheringsrådet

Forum där man diskuterar frågor om kontantheringen i samhället. Kontantheringsrådet etablerades av Riksbanken 2006 och består av representanter för Riksbanken, banker, kontantdepåbolag, värdetransportbolag, detaljhandel och berörda myndigheter.

Kontinuitetshantering

Process som säkerställer att organisationen kan driva den kritiska verksamheten på en tolerabel nivå oavsett vilka störningar som inträffar. Med detta menas att organisationen minskar sin sårbarhet och ökar sin motståndskraft mot olika händelser som kan påverka dess kritiska verksamhet.

KPI, konsumentprisindex

Statistiskt mått på prisnivån. Beräknas av **Statistiska centralbyrån (SCB)** varje månad.

KPIF, konsumentprisindex med fast bostadsränta

Statistiskt mått på prisnivån som är Riksbankens målvariabel för inflationsmålet. Till skillnad från **KPI** påverkas inte KPIF direkt av förändringar i räntorna på hushållens bostadslån. KPIF beräknas av **Statistiska centralbyrån (SCB)** varje månad.

Krisberedskap

Förberedelser som civila aktörer genomför för att säkerställa en samlad förmåga under fredstida krissituationer.

Krishantering

Process som innefattar allt det som organisationen behöver göra för att möta en kris, det vill säga ett tillstånd där organisationens resurser, rutiner eller system inte är tillräckliga och där särskilda åtgärder krävs för att lösa situationen. Krishanteringen kan delas upp i faserna före, under och efter en kris.

Kryptovaluta/kryptotillgång

Digitala valutor skapade i den privata sektorn som inte backas upp av en stat eller centralbank. Centralbanker kallar i allmänhet kryptovalutor för kryptotillgångar eftersom de oftast inte uppfyller de grundläggande funktionerna för pengar.

Likvida medel

Tillgångar som snabbt kan användas för betalningar, till exempel kontanter eller kontotillgodohavanden.

Likviditet

Betalningsförmåga på kort sikt, det vill säga förmåga att snabbt få fram **likvida medel**. Ordet kan användas om enskilda företag och organisationer eller om det finansiella systemet som helhet. Det kan också användas som synonym till likvida medel. Slutligen kan man även tala om värdepappers likviditet. Då syftar ordet på möjligheten att snabbt och till låg transaktionskostnad omsätta värdepapper i pengar.

Medieakademien

Ideell förening grundad av Göteborgs-Posten, Göteborgs universitet, Forsman & Bodenfors och NFO Infratest (numera Kantar Sifo) som bland annat publicerar Förtroendebarmetern, en undersökning av förtroendet för samhällsinstitutioner, enskilda företag och massmedier.

Modifierad duration

Mått på hur känsligt värdet på ett räntebärande värdepapper är för förändringar i räntenivån. Anges som procentuell förändring av priset på värdepapperet om räntan faller eller stiger med 1 procentenhet.

NBMF, det nordisk-baltiska makrotillsynsforumet

Informell grupp bestående av centralbankschefer och chefer för tillsynsmyndigheter i Norden och Baltikum. NBMF träffas två gånger per år för att diskutera eventuella risker som hotar den finansiella stabiliteten och makrotillsynsåtgärder för att hantera dessa.

NBSG, den nordisk-baltiska stabilitetsgruppen

Nordisk-baltiskt samarbete som gäller finansiell stabilitet, med fokus på krishanteringsfrågor. I samarbetet deltar finansdepartementen, centralbankerna samt tillsyns- och resolutionsmyndigheterna i de nordiska och baltiska länderna. NBSG träffas en gång per år. Man genomför också regelbundna krisövningar.

Nominellt belopp

Belopp som ett värdepapper är utställt på. För ett räntebärande värdepapper är det den summa som innehavaren får tillbaka på förfallodagen. För sedlar och mynt är det beloppet som står på sedeln eller myntet.

NPL, non-performing loan

Lån där låntagaren har slutat betala avtalad ränta eller amorteringar. Kallas på svenska ibland för nödlidande lån. I de flesta länder klassas ett lån som NPL efter 90 dagar utan betalningar från låntagaren. Se även **problemerkrediter**.

Obligation

Värdepapper som kan ges ut av staten, kommuner eller företag och som fungerar som ett slags lån. Den som köper en obligation lånar i praktiken ut en summa pengar till utgivaren och får ränta på dem. En obligation har normalt en fast löptid på ett år eller längre. När löptiden har gått ut betalar utgivaren tillbaka obligationens **nominella belopp**. Det finns också så kallade nollkuponobligationer där ingen periodvis ränta betalas ut. De säljs i stället till ett **diskonterat värde**.

OIS-kontrakt

Ränteswap där referensräntan som bestämmer det rörliga ränteflödet är en referensränta på den kortaste löptiden, det vill säga en dag (overnight). Förkortningen står för Overnight Index Swap.

Penningpolitik

Åtgärder från en centralbank för att upprätthålla **prisstabilitet** (ett fast penningvärde). Riksbankens huvudsakliga verktyg för detta är **styrräntan**. Penningpolitiken ska också stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken, som är att uppnå en hållbar tillväxt och hög sysselsättning.

Penningpolitiska transaktioner

Riksbanken genomför olika penningpolitiska transaktioner för att genomföra penningpolitiken i praktiken. Detta gör Riksbanken framför allt med hjälp av marknadsoperationer och stående in- och utlåningsfaciliteter. Utöver det kan Riksbanken vid behov ta till andra åtgärder.

Per capsulam

Beslut som fattas utan att direktionen är samlad. När ett beslut fattas per capsulam lägger riksbankschefen fram ett beslutsförslag muntligt eller skriftligt till de enskilda direktionsledamöterna, varefter ledamöternas ståndpunkter samlas in och protokollförs.

Post trade

Aktiviteter som sker efter order och avslut i ett värdepapper och bland annat omfattar avveckling av värdepapperstransaktionen.

Prisstabilitet

Tillstånd där priserna på varor och tjänster ökar endast måttligt eller inte alls. Målet om prisstabilitet, eller ett fast penningvärde som det kallas i riksbankslagen, definieras av Riksbanken som att **inflationen**, mätt som ökningen i **KPIF**, ska vara 2 procent.

Problemkredit

Lån där sannolikheten för kreditförluster är förhöjd. Kallas även problemlån. Vad som ingår i begreppet är inte exakt definierat. Ofta används ordet synonymt med **NPL (non-performing loans)**, men det kan också användas mer allmänt för lån som inte har klassats som NPL.

Referensränta

Gemensamt riktmärke vid prissättning av finansiella kontrakt som ska spegla den allmänna ränteutvecklingen. Används till exempel för räntebärande värdepapper med rörlig kupong, derivatinstrument eller lån till rörlig ränta. En referensränta ska inte kontrolleras av någon av kontraktsparterna.

Resolution

Rekonstruktion eller avveckling av en krisande bank under ordnade former. Resolution används av staten som ett alternativ till konkurs för banker som bedöms vara systemviktiga (**too-big-to-fail**). Syftet är att undvika en finansiell kris och se till att skattebetalarna inte behöver bära kostnaderna för bankens kollaps. Enligt EU:s krishanteringsdirektiv ska varje EU-land utse en speciell resolutionsmyndighet som ansvarar för att hantera krisande banker. Sveriges resolutionsmyndighet är Riksgälden.

Riksbankscertifikat

Värdepapper med i regel en veckas löptid som Riksbanken ger ut och som kan köpas av Riksbankens penningpolitiska motparter. Riksbankscertifikaten fungerar som en typ av inlåning. Räntan som motparterna får när de placerar pengar i riksbankscertifikat är **styrräntan**. I balansräkningen redovisas riksbankscertifikaten under Emitterade skuldcertifikat.

RIX

Riksbankens betalningssystem för stora betalningar i realtid. Deltagare i RIX är banker, clearingorganisationer, Riksgälden och Riksbanken.

Räntenetto

Ränteintäkter från utlåning minus räntekostnader för upp- och inlåning.

Ränteswap

Derivatinstrument som innebär ett avtal mellan två parter om att byta ränte-flöden med varandra, till exempel fast mot rörlig ränta och tvärtom.

Samhällsviktig verksamhet

Verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Samhällsviktig verksamhet ska upprätthållas under fredstida krissituationer.

SCB, Statistiska centralbyrån

Central förvaltningsmyndighet för den officiella statistiken och för annan statistik som produceras av myndigheter i Sverige.

SOM-institutet

Oberoende undersökningsorganisation vid Göteborgs universitet som mäter svenskarnas vanor och attityder. SOM står för samhälle, opinion och massmedier.

Stablecoin

En form av kryptotillgång vars värde vanligtvis är knutet till värdet på andra tillgångar, som en eller flera nationella valutor eller andra finansiella tillgångar. Stablecoins har i huvudsak använts som en brygga mellan nationella valutor och investeringar i andra kryptovalutor.

Stibor

Traditionell budbaserad referensränta (interbankränta) i svenska kronor. Finns på ett flertal löptider från tomorrow-next till sex månader. Förkortningen står för Stockholm Interbank Offered Rate.

Stresstest

Analys av olika scenarier för att bedöma vilken motståndskraft exempelvis banker har mot oväntade och negativa händelser.

Styrränta

Ränta som en centralbank sätter i penningpolitiskt syfte. Riksbankens styrränta är **styrräntan**.

Styrräntebana

Riksbankens prognos för **styrräntan**.

Stående faciliteter

Konton för in- och utlåning över natten som kan användas av Riksbankens penningpolitiska motparter. De stående faciliteterna ger motparterna möjlighet att hantera sin **likviditet** och fungerar samtidigt som ett penningpolitiskt styrmedel. Genom att inlåningsräntan sätts strax under **styrräntan**, och utlånings-

räntan strax över den, får bankerna ett incitament att sätta sina egna dagslåneräntor däremellan. På så vis kan Riksbanken styra dagslåneräntorna och i förlängningen även andra korta marknadsräntor mot styrräntan. (De senaste åren, när banksystemet har haft ett överskott på likviditet, har utlåningsräntan blivit mindre viktig. Inlåningsräntan fungerar dock fortfarande som en undre gräns för dagslåneräntorna.)

Swapavtal

Derivatinstrument som innebär ett avtal mellan två parter om att under en viss period byta ränteströmmar (se **ränteswap**) eller valutor (se **valutaswap**) med varandra.

Swestr

En transaktionsbaserad referensränta med löptid en dag (over-night) som tillhandahålls av Riksbanken. Förkortningen står för Swedish krona Short Term Rate.

Swift, Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication

Belgiskt medlemsägt företag som tillhandahåller ett globalt nätverk för säker överföring av finansiella meddelanden, som betalningsinstruktioner, mellan finansiella aktörer världen över. Företaget verkar också för standardisering av finansiella meddelanden. Swift har över 11 000 deltagare i över 200 länder.

Säkerhetsskydd

Säkerhetsskydd handlar om att skydda den information och de verksamheter som är av betydelse för Sveriges säkerhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och vissa andra hot.

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter

I ett säkerhetsskydd ingår också att skydda uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som därför omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen, eller som skulle ha omfattats av den lagen om den varit tillämplig. Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter delas in i fyra säkerhetsskyddsklasser, utifrån vilken skada för Sveriges säkerhet som kan uppstå om de röjs.

Säkerställd obligation

Obligation där innehavaren har en högre säkerhet om utgivaren skulle gå i konkurs. Säkerheten består i att utgivaren håller vissa tillgångar (främst bostadslån) åtskilda från sina övriga tillgångar så att de kan användas vid en eventuell konkurs för att betala tillbaka pengar till innehavaren av den säkerställda obligationen.

Särskilda dragningsrätter (SDR)

En internationell reservtillgång skapad av IMF. SDR innebär en potentiell fordran på medlemsländernas valutareserver, men är ingen valuta i sig själv och kan endast användas av länder och internationella organisationer.

TIBER-SE

Den svenska anpassningen av Europeiska centralbankens ramverk TIBER-EU. Ramverket gör det möjligt att på ett standardiserat sätt testa motståndskraften mot cyberrisker hos kritiska aktörer i det finansiella systemet.

Totalförsvar

Består av militärt försvar och civilt försvar. Totalförsvar är sådan verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvar all samhällsverksamhet som då ska bedrivas.

Too-big-to-fail (TBTF)

För stor för att tillåtas gå omkull. Kallas även systemviktig. Uttrycket används om banker som anses vara så stora och komplext sammanlänkade med resten av det finansiella systemet att de inte kan gå omkull utan att det får mycket allvarliga konsekvenser för samhällsekonomin. När det gäller sådana banker kan marknaden förvänta sig att staten ska gå in och rädda banken om den får problem. Detta är problematiskt eftersom det kan leda till att banken blir mer benägen att ta risker och till att bankens risk inte prissätts korrekt.

Transmissionsmekanism

Den process genom vilken **penningpolitiken** påverkar **inflationen** och ekonomin i övrigt. Det sker både genom att marknadsräntorna och bankernas benägenhet att ge lån påverkas och genom att kronan stärks eller försvagas.

Undervärde

Skillnaden mellan betalt belopp och **nominellt belopp** för ett finansiellt instrument om det nominella beloppet är större.

Utelöpande sedlar och mynt

Sedlar och mynt som är i omlopp i samhället utanför Riksbanken. Om beloppet i posten Utelöpande sedlar och mynt i balansräkningen minskar innebär det att bankerna har lämnat in sedlar och mynt till Riksbanken och fått betalt för detta genom insättningar på sina konton i Riksbankens betalningssystem **RIX**. Skuldposten Sedlar och mynt minskar därmed samtidigt som skulden i svenska kronor till Riksbankens motparter ökar i motsvarande utsträckning.

Utlåningsfacilitet

Konto där de penningpolitiska motparterna kan låna pengar av Riksbanken över natten. Se även **Stående faciliteter**.

Valutaswap

Derivatinstrument som innebär ett avtal mellan två parter om att köpa respektive sälja en valuta till dagens kurs och sedan sälja respektive köpa tillbaka den vid en tidpunkt i framtiden till en kurs som bestämts i förväg. Valutaswappar används ofta för att skaffa **likviditet** i en annan valuta, men det kan också finnas andra anledningar. Centralbanker kan till exempel använda valutaswappar för att tillfälligt skapa ett större överskott eller underskott av den egna valutan i banksystemet.

Värdedag

Gäller den transaktionsbaserade referensräntan **Swestr**, den dag som de underliggande transaktionerna genomfördes. Swestr reflekterar ränteläget på penningmarknaden denna dag.